

Wiadomości **Uniwersyteckie**

4 | **Z życia Uczelni**

Podróż po „Tajemniczym Ogrodzie”

32 | **Nauka i ludzie**

Uczelnia wspiera studentów. Rozmowa z Justyną Rokitą-Kasprzyk – pełnomocniczką rektora UMCS ds. studenckich

34 | **Nauka i ludzie**

Granty na badania naukowe gwarancją rozwoju. Rozmowa z Elwirą Rycąj – dyrektorką Centrum Badań Naukowych UMCS

Otwarcie Parku Iluminacji w Ogrodzie Botanicznym UMCS, 9 listopada 2022 r.

Fot. Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 19** | Nasze sukcesy
- 22** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 32** | Uczelnia wspiera studentów. Rozmowa z Justyną Rokitą-Kasprzyk – pełnomocniczką rektora UMCS ds. studenckich
- 34** | Granty na badania naukowe gwarancją rozwoju. Rozmowa z Elwirą Rycaj – dyrektorką Centrum Badań Naukowych UMCS
- 37** | Rośliny działają na nas kojąco. Rozmowa z dr Grażyną Szymczak – dyrektorką Ogrodu Botanicznego UMCS
- 40** | Kierunek wodór
- 44** | Madame Curie – kobieta zakochana w nauce. Rozmowa z dr. Waldemarem Berejem z Katedry Fizyki Teoretycznej UMCS
- 46** | Święty Mikołaj – tradycja i współczesność. Rozmowa z dr hab. Mariolą Tymochowicz, prof. Uczelni z Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 50** | OIR. Spotkanie projektowe w Mesynie
- 51** | Kongres Montessori Europe „Communication. The Heart of Education”
- 52** | Rozwój współpracy Instytutu Psychologii UMCS z Universidad de Oviedo
- 53** | III polsko-węgierska konferencja naukowa prawników
- 54** | Konferencja Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Polskiej Akademii Nauk
- 55** | Międzynarodowa konferencja archeologiczna w Moguncji
- 56** | Z miłości do bagien – Lubelski Uniwersytet Mokrałowy

- 57** | Badania Instytutu Archeologii UMCS w Zawichoście-Trójcy
- 58** | Szkolenie „Pedagogika Rudolfa Steinera w norweskim modelu kształcenia”
- 59** | „Children of The Night” International Dracula Congress
- 59** | Konferencja „Kryzys jako kategoria filozoficzna / Crisis as a Philosophical Category”
- 60** | XXXIV Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii
- 62** | „Laboratorium Historiae Gothorum” w Masłomęczu – wielki początek
- 64** | Badania archeologiczne Reduty Tadeusza Kościuszki w Ogrodzie Botanicznym UMCS
- 65** | III konferencja naukowa „Inwestycje Alternatywne 2022”
- 66** | Wykładowca UMCS na Uniwersytecie Wielkotypnowskim
- 67** | Staż naukowy w Internationales Hochschulinstitut (IHI) Zittau

SPRAWY STUDENCKIE

- 68** | Koła naukowe UMCS wyróżnione w konkursie StRuNa
- 69** | Muzyczne „Pogawędki z Kołem Metodologicznym Historyków UMCS”
- 70** | Nowy rok akademicki – nowe możliwości dla SKNR
- 70** | 10-lecie Lubelskiej Wyżyny IT
- 71** | Studencka konferencja naukowa na Wydziale Filologicznym
- 72** | Piątek z MaFiI-ą
- 74** | Koło Metodologiczne Historyków UMCS i „Magia starożytnego Egiptu”
- 74** | Warsztaty archeologiczne w Biskupinie

KARTKA Z KALENDARZA

- 75** | Prof. dr hab. Tadeusz Kwiatkowski (1930–2022) – filozof, logik i działacz związkowy
- 76** | Odkryjmy i uratujmy cenne przedmioty i kolekcje

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl

www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichońska (redaktor wydania), Ewa Kawalko-Marczuk (redaktor naczelny), Magdalena Wołoszyn, Klaudia Olender, Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skalecka

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Agnieszka Gryglicka, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski,

Ihor Kulisnichenko, Eliza Komierzyńska-Orlińska, Marta Kostrzewa, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Obara-Pawłowska, Anna Pastuszka, Tomasz Pośłada, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <https://dtp.academicon.pl/>

Druk: Magic

Nakład: 500 egzemplarzy

Okładka: Pexels/Karolina Grabowska

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Podróż po „Tajemniczym Ogrodzie”

Kilometrowa ścieżka zwiedzania i 14 zróżnicowanych stref tematycznych, w tym 110 multimedialnych ledowych rzeźb, m.in. 5-metrowy Ciastek, olbrzymi podświetlany miś, uroczy zwierzak oraz premierowe instalacje polskich artystów. To tylko niektóre z atrakcji znajdujących się w Ogrodzie Botanicznym UMCS, który po raz kolejny nie zamyka się na zimę i wraz z Lumina zaprasza na multimedialny spacer po zmroku w bajkowej scenerii „Tajemniczego Ogrodu”.

Po ubiegłorocznym sukcesie lubelski Park Iluminacji powraca w nowej świetlistej odsłonie – z inną opowieścią i dłuższą trasą zwiedzania. Tematem tegorocznego spaceru jest „Tajemniczy Ogród”, z jednej strony zapowiadający atmosferę magii, z drugiej ukazujący niezwykle zróżnicowaną tematykę poszczególnych stref. Punktem kulminacyjnym każdej z nich jest wybrane i opisane w ramach ścieżki edukacyjnej drzewo, które wprowadza nas w świat dawnych wierzeń i legend z nim związanych. Podczas spaceru możemy odwiedzić m.in. Krainę herbacianą, Strefę gromowładnych, Strefę iluzji czy Krainę miodem płynącą. Co jeszcze? Organizatorzy przygotowali w tym roku niespodziankę dla miłośników sztuki w postaci oryginalnych instalacji polskich artystów, tj. „Nietoperze” Jarosława Koziary, wielkie tętniące „Serce” Marthy Mulawy oraz kolorowe „Maski abstrakcyjne” i „Życiodajną” Oleny Glinki.

Pracownicy Ogrodu Botanicznego UMCS i dolnośląskiej spółki Lumina zadbali także o wymiar edukacyjny wszystkich atrakcji. Dzięki doskonale opracowanym ścieżkom możemy poznać wiele ciekawostek związanych z roślinami i krzewami rosnącymi w ogrodzie, podanych w przystępny sposób zarówno dla dzieci, jak i dorosłych pasjonatów przyrody. Dowiemy się np. jakie właściwości ma głóg pośredni, co ma wspólnego Van Gogh z żywotnikiem olbrzymim, które drzewo pachnie ciasteczkami, a z którego dawniej wytwarzano instrumenty.

Oficjalne otwarcie Parku Iluminacji poprzedziła konferencja prasowa zorganizowana w Dworcu Kościusków, w której wzięli udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, dyrektorka Ogrodu Botanicznego UMCS dr Grażyna Szymczak i prezes spółki Lumina Jan Szagdał. *Cieszę się, że ponownie po kilku miesiącach przerwy spotykamy się w tym samym miejscu i czasie, by kontynuować znakomity projekt Lumina Parku w Ogrodzie Botanicznym UMCS* – powiedział rektor prof. Radosław Dobrowolski i dodał, że pomysł związany z zagospodarowaniem przestrzeni ogrodu w czasie jesienno-zimowym spotkał się z niezwykle pozytywnym odbiorem, nie tylko ze strony pracowników naszego Uniwersytetu, ale również mieszkańców Lublina i całego województwa lubelskiego. Pierwsza odsłona lubelskiego Parku Iluminacji miała miejsce rok temu – w ciągu 4 miesięcy działalności odwiedziło go niemal 60 tys. osób.

Wiele osób trafiło do Ogrodu Botanicznego UMCS po raz pierwszy właśnie dzięki Parkowi Iluminacji i potem odwiedzało go w sezonie wiosenno-letnim – podkreśliła dr Grażyna Szymczak, dyrektorka Ogrodu Botanicznego UMCS. *Najpierw 60 tys. osób przyszło zwiedzić Park Iluminacji, a następnie kolejne ponad 60 tys. przyszło do „normalnego” ogrodu. Te liczby pokazują, że nasz ogród jest potrzebny: zarówno ten zimowy z iluminacjami, jak i ten wiosenno-letni* – dodała i zwróciła uwagę na edukacyjny wymiar przedsięwzięcia: *Zapraszamy na rekreację, by miło spędzić czas, ale chcemy też w taki nienachalny, delikatny i łatwy sposób uczyć trochę o przyrodzie. Sporo mówimy o roślinach, ale w tym roku towarzyszą nam również zwierzęta.*

Na koniec głos zabrał Jan Szagdał, prezes spółki Lumina: *„Tajemniczy Ogród” to zupełnie nowa ekspozycja, o wiele większa niż rok temu i z przedłużoną, kilometrową trasą. Liczy 110 rzeźb ledowych, z czego 95% nie powtarza się z ubiegłorocznymi. To zupełnie nowa historia,*

Fot. Bartosz Prohl

nowa ścieżka. W tym roku bardzo mocno poszliśmy w ekspozycje artystyczne. Pan Jarosław Koziora nie tylko udekorował nam park w Lublinie, ale także inne nasze parki. Możemy zatem promować polskich artystów. W swojej wypowiedzi Jan Szagdań odniósł się również do kryzysu energetycznego: *Taki park zużywa naprawdę mało prądu, bo 25 kWh. Aby to zobrazować, wyobraźmy sobie kilka rzeczy. Średniej wielkości restauracja zużywa mniej więcej 60 kWh. Z kolei podczas meczu piłkarskiego na Stadionie Narodowym zużywa się tyle prądu, że moglibyśmy tą energią zasilić nasz Park Iluminacji przez trzy miesiące.*

Park Iluminacji będzie otwarty do końca lutego 2023 r., od wtorku do niedzieli, w godzinach 16:00–21:00 (ostatnie wejście o godz. 20:00). Bilety są dostępne na stronie www.bilety.luminapark.pl oraz bezpośrednio w kasie Ogrodu Botanicznego UMCS.

Klaudia Olender

Fot. Bartosz Prohl

Współpraca UMCS i MPK Lublin

10 listopada rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski i prezes zarządu Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie Tomasz Fulara podpisali porozumienie o współpracy dotyczące tworzenia systemów bezpieczeństwa w autobusach wodorowych przy wykorzystaniu kompetencji naukowców z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Na pokładzie autobusu spotkali się: rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS, prezes Zarządu MPK Lublin Tomasz Fulara,

dyrektor techniczny spółki ARTHUR BUS Rafał Słomka, a także badacze z Wydziału Chemii: dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS, prof. dr hab. Janusz Ryczkowski, prof. dr hab. Mariusz Krawiec i dr Magdalena Greluk.

Na początku spotkania głos zabrał rektor prof. Radosław Dobrowolski, który podkreślił, że współpraca UMCS z MPK Lublin trwa już od wielu lat: *To bardzo owocna i dobrze układająca się kooperacja. Dzisiaj formalizujemy jej nowy etap dotyczący technologii wodorowej, która znajdzie zastosowanie w autobusach miejskich. Cieszę się, że naukowcy z Instytutu Nauk*

Fot. Barrose Profil

Chemicznych, Instytutu Fizyki oraz przedstawiciele Centrum Ecotech-Complex będą mogli partycypować w tej idei. Rektor dodał także, że nasz Uniwersytet włącza się w różnego rodzaju inicjatywy mające na celu dbałość o środowisko naturalne: UMCS stawia na zrównoważony rozwój, w związku z tym m.in. niedawno podpisaliśmy umowę z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim i Uniwersytetem Gdańskim o wspólnym działaniu pod szyldem Forum Zielonych Uniwersytetów.

Następnie prezes zarządu MPK Lublin Tomasz Fulara wyjaśnił, na jakich aspektach będzie się skupiać współpraca zawiązana na mocy podpisanego porozumienia: *Dzisiaj autobus wodorowy po raz pierwszy wyjedzie na ulice Lublina, żeby zaprezentować się mieszkańcom miasta. Mamy nadzieję, że naszą współpracę z UMCS rozpoczniemy od oceniania bezpieczeństwa wykorzystywania technologii wodorowej, a zakończymy na produkcji wodoru na miejscu, u nas w zajezdni i zużyciu go podczas jazdy w komunikacji miejskiej.*

Rafał Słomka, dyrektor techniczny ARTHUR BUS z kolei podkreślił znaczenie technologii wodorowej we współczesnej komunikacji: *Bardzo dziękuję za wspólną inicjatywę promowania wodoru jako nośnika paliwa przyszłości. Premierowo w Lublinie pokazujemy nasz produkt, jakim jest autobus wodorowy. Jesteśmy otwarci na każdą inicjatywę związaną z zielonym transportem.*

W dalszej części spotkania o szczegółach kooperacji z MPK Lublin opowiedział prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS: *Miasto Lublin stawia na zielone technologie. Nasz Uniwersytet również w ramach współpracy w Związku Uczelni Lubelskich bądź realizacji różnych projektów stara się rozwijać technologie przyjazne środowisku. Cieszymy się, że nasi specjaliści zajmujący się technologiami wodorowymi, bezpieczeństwem, światłowodami, które mogą być wykorzystywane jako zestawy czujników do pomiaru, ostrzegania czy informowania o różnych niebezpieczeństwach, będą mogli się włączyć we współpracę z firmą ARTHUR BUS i MPK.*

O tym, w jaki sposób naukowcy z UMCS włączają się w rozwój technologii wodorowej, opowiedział dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS, kierownik Pracowni Technologii Światłowodów: *Światłowody w technologii wodorowej możemy wykorzystać do tworzenia specjalnych czujników. Światłowody bazują na świetle, czyli są w 100% bezpieczne, a wodor to gaz o dużej wy-*

Fot. Barbara Proń

buchowości i dzięki temu, że nie używamy prądu, tylko światło, gwarantujemy bezpieczeństwo. (...) Kilka lat temu we współpracy z grupą prof. Urbańczyka z Politechniki Wrocławskiej udowodniliśmy, że opracowując światłowody ze specjalnymi warstwami, jesteśmy w stanie osiągnąć rekordowo niskie stężenie wodoru, czyli zapewnić bardzo duże bezpieczeństwo takim pojazdom jak ten, magazynom wodoru, jego wytwórniami lub stacjom tankowania. Czujniki będą monitorowały cały pojazd, jeżeli pojawi się nawet niewielki wyciek, to wtedy otrzymamy informację o zagrożeniu.

Czujniki z założenia mają być instalowane w pomieszczeniach na stacjach obsługi, czyli tam, gdzie pojazdy będą miały przerwy serwisowe. Dzięki temu zwiększy się poziom bezpieczeństwa pracowników MPK.

Pierwszy wodorowy autobus wyjedzie na ulice Lublina w sierpniu 2023 r. Wtedy też zaplanowano uruchomienie systemu umożliwiającego bezpieczną eksploatację takich pojazdów.

ARTHUR H₂ Bus to autobus wodorowy wyprodukowany przez spółkę ARTHUR BUS w lubelskim zakładzie przy ul. Frezerów. Ma 12 metrów długości, zużywa maksymalnie 6 kg paliwa na 100 km i jest energooszczędny. Podczas jazdy nie emituje żadnych trujących substancji do atmosfery i przyczynia się do znacznego ograniczenia hałasu w obszarach miejskich. Nawet przy bardzo dużym zasięgu (do 500 km) czas jego tankowania będzie taki sam jak czas tankowania autobusów z napędem konwencjonalnym. W porównaniu do innych pojazdów tej kategorii znacznie wyprzedza konkurencję, ponieważ posiada najniższą konsumpcję paliwa. To doskonała alternatywa dla autobusów wykorzystujących wyłącznie energię z baterii.

Magdalena Cichońska

UMCS gościł naukowców z UPOL w Ołomuńcu

4 listopada UMCS gościł delegację z partnerskiego Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu. Do Lublina przybyli przedstawiciele Instytutu Catrin (The Czech Advanced Technology and Research Institute of Palacký University Olomouc): dyrektor Instytutu doc. mgr Pavel Banaš oraz dyrektor Catrin-RCPTM prof. Michal Otyepka. W wydarzeniu uczestniczył także dyrektor Katedry Geoinformatyki na Wydziale Nauk UPOL prof. Vít Voženílek. Władze rektorskie UMCS podczas spotkania z czeskimi naukowcami reprezentował prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki.

Zagraniczni goście odwiedzili Instytuty: Nauk Chemicznych, Nauk Biologicznych i Fizyki oraz spotkali się z dyrektorami wymienionych jednostek. Następnie delegacja przeniosła się do laboratoriów Centrum ECOTECH-COMPLEX, po których oprowadzał dyrektor centrum prof. dr hab. Ryszard Naskręcki.

Wizyta była kontynuacją rozwijającej się międzynarodowej współpracy partnerskiej pomiędzy uniwersytetami.

Fot. Bartosz Profl

Uniwersytet Palackiego wyróżnia się bogatą ofertą studiów i szeroką działalnością naukowo-badawczą, dzięki czemu jest jednym z najbardziej prestiżowych czeskich uniwersytetów, plasującym się w wielu międzynarodowych rankingach.

Katarzyna Skątecka

Narodowe Święto Niepodległości

11 listopada świętowaliśmy 104. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. W całym kraju odbywały się uroczystości upamiętniające to niezwykle ważne wydarzenie.

W programie obchodów Narodowego Święta Niepodległości znalazły się m.in. posiedzenie Rady Miasta w Trybunale Koronnym, msza święta w intencji ojczyzny w archikatedrze lubelskiej, uroczysty apel na placu Litewskim, spacer Lubelskim Szlakiem Niepodległości oraz koncert symfoniczny „Salve Polonia – z muzyką ku Niepodległej”.

Podczas apelu przedstawiciele władz publicznych, instytucji i organizacji złożyli kwiaty i wieńce pod pomnikami Nieznanego Żołnierza i Marszałka Józefa Piłsudskiego. W uroczystości wzięli udział także przedstawiciele Związku Uczelni Lubelskich. Nasz Uniwersytet reprezentował prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Beza, prof. UMCS.

Fot. Andrzej Pruszkowski

W ramach obchodów tego ważnego święta odbyło się także spotkanie patriotyczne zorganizowane w Dworcu Kościuszków przez NSZZ „Solidarność” UMCS. Celem spotkania, w którym uczestniczył prof. Arkadiusz Bereza, było promowanie polskości: historii, kultury i tradycji narodowych.

Polska odzyskała niepodległość w listopadzie 1918 r. po 123 latach zaborów. Dzięki temu nasz kraj powrócił na mapę polityczną Europy. Na pamiątkę tego wydarzenia rokrocznie 11 listopada obchodzimy Narodowe Święto Niepodległości.

Magdalena Cichocka

Fot. Edyta Kaczmarska-Gęgotka

Spotkanie z prof. Leszkiem Balcerowiczem

28 listopada w auli Wydziału Ekonomicznego UMCS gościliśmy prof. Leszka Balcerowicza, który wygłosił wykład na temat głównych problemów poruszonych w książce *Odkrywając wolność 2. W obronie rozumu*. Po wystąpieniu odbył się panel dyskusyjny, dotyczący wolności oraz sytuacji politycznej na świecie.

Prezentowana publikacja jest zbiorem wybranych artykułów liberalnych myślicieli poruszających fundamentalne kwestie indywidualnej wolności i jej wpływu na rozwój społeczeństw. Stanowi kontynuację książki pt. *Odkrywając wolność. Przeciw zniewoleniu umysłów* wydanej w 2012 r. Artykuły w niej zawarte poruszają szerokie spektrum tematów dotyczących istoty oraz wartości wolności, a także jej granic. Wśród autorów znajdziemy m.in. Davida Friedmana, Leszka Kołakowskiego, Ludwiga von Misesa, Mirosława Dzielskiego, Henry’ego Hazlitta, Jana Winieckiego czy Jamesa M. Buchanana. Wyboru tekstów dokonał i wstępem opatrzył prof. Leszek Balcerowicz, zaś redaktorem wydania jest Marcin Zieliński, ekonomista FOR. Publikację wydała Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju oraz Wydawnictwo Czerwone i Czarne.

Najważniejszym powodem mojej decyzji o wydaniu drugiego tomu jest to, że indywidualna wolność (wolność jednostki), choć fundamentalnie ważna dla jakości życia ludzi, podlega nieustannym atakom. Niektóre biorą się ze złej woli – dążenia do osiągnięcia korzyści wynikającej ze wzrostu władzy polityków (państwa). Inne – z niezrozumienia wagi indywidualnej wolności i/lub oddziaływania antywolnościowej, etatystycznej propagandy na poglądy i zachowania wielu osób. Z obydwoma zjawiskami mamy do czynienia w Polsce, zwłaszcza w ostatnich latach – tłumaczy we wstępie prof. Leszek Balcerowicz.

Spotkanie było skierowane do studentów i wszystkich osób zainteresowanych tematyką gospodarczą.

Klaudia Olender

Fot. Bartosz Proń

Przedstawiciele Związku Rektorów Uczelni Ukrainy w Lublinie

15 listopada w murach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej gościliśmy przedstawicieli Związku Rektorów Uczelni Ukrainy. Zagraniczni goście przebywali na wizycie studyjnej w Lublinie w ramach Polsko-Ukraińskiego Seminarium Rektorów.

Pierwszym etapem wizyty było spotkanie z władzami rektorskimi naszej Uczelni oraz przedstawicielami administracji centralnej UMCS. W Sali Senatu z delegacją spotkali się: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS, p.o. dyrektora Centrum Współpracy Międzynarodowej mgr Diana Szczepańska oraz pełnomocnik UMCS ds. pomocy Ukrainie dr Alina Czarnačka. Stronę ukraińską reprezentowali: przewodniczący Związku Rektorów Uczelni Ukrainy oraz rektor Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Budownictwa i Architektury prof. Petro Kulikov, rektor Narodowego Uniwersytetu Transportu prof. Mykola Dmytrychenko, rektor Odeskiego Państwowego Uniwersytetu Ekologicznego prof. Serhii Stepanenko, rektor Mariupolskiego Uniwersytetu Państwowego prof. Mykola Trofymenko, rektor Narodowego Uniwersytetu im. Mykhaila Ostrohradskiego prof. Mykhailo Zahirniak, pierwszy prorektor Ługańskiego Narodowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki, przewodniczący Rady Naukowej (Sena-

tu) prof. Vitalii Kurylo, sekretarz Rady Naukowej (Senatu) Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Budownictwa i Architektury prof. Mykola Klymenko oraz Sekretarz Związku Rektorów Uczelni Ukrainy Inna Golovko. W wydarzeniu uczestniczyła także koordynator programowa projektu z Fundacji Rektorów Polskich dr Iryna Degtyarova.

Podczas spotkania omawiane były możliwości współpracy pomiędzy uczelniami ukraińskimi a UMCS. Przedstawiono również główne kierunki rozwoju naszego Uniwersytetu oraz podsumowano dotychczasową kooperację z ośrodkami akademickimi i naukowymi z Ukrainy. Prof. Radosław Dobrowolski podkreślił ponadto wagę kontaktów UMCS z uczelniami ukraińskimi. Warto zaznaczyć, że ośrodki naukowe zza wschodniej granicy stanowią największą grupę partnerów zagranicznych naszego Uniwersytetu – obecnie łączą nas 73 umowy o współpracy akademickiej z ukraińskimi instytucjami.

Następnie goście udali się do Centrum ECOTECH-COMPLEX, gdzie po obiedzie oprowadził ich dr inż. Andrzej Stępniewski. W dalszej kolejności zagraniczna delegacja przeniosła się do Kampusu Zachodniego UMCS im. Unii Lubelskiej. Na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa gości przyjęli: dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji prof. dr hab. Marek Pietraś oraz dyrektor Centrum Europy Wschodniej prof. dr hab. Walenty Baluk, obecna była także dyrektor Instytutu Europy Środkowej dr hab. Beata Surmacz, prof. UMCS, a także dr Nadia Gergało-Dąbek.

Na zakończenie pierwszego dnia wizyty przedstawiciele Związku Rektorów Uczelni Ukrainy zwiedzili

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Ogród Botaniczny UMCS wraz z Dworkiem Kościuszków oraz Stare Miasto w Lublinie.

Polsko-Ukraińskie Seminarium Rektorów odbyło się 16 listopada na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w ramach projektu „Polsko-ukraińska współpraca instytucji przedstawicielskich reprezentujących rektorów, na rzecz doskonalenia działania uczelni”. Uczestnikami wydarzenia były delegacje Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP) i Związku Rektorów Uczelni Ukrainy (ZRUU), a także eksperci z największych polskich oraz ukraińskich uczelni, m.in. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Politechniki Warszawskiej, Politechniki Śląskiej, Politechniki Dnieprowskiej czy Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w tym szacownym gremium reprezentował rektor prof. Radosław Dobrowolski.

Rektorzy największych polskich i ukraińskich uczelni dyskutowali nad kwestią ustalenia wspólnych rozwią-

zań dotyczących kształcenia studentów. *Misją każdego uniwersytetu jest formowanie elity danego kraju* – podkreślał prof. Petro Kulikov, przewodniczący ZRUU.

Spotkanie znamienitych gości na KUL było także okazją do wręczenia prof. dr. hab. Jerzemu Woźnickiemu z Politechniki Warszawskiej tytułu doktora *honoris causa* Kijowskiego Państwowego Uniwersytetu Budownictwa i Architektury. Prof. Jerzy Woźnicki jest prezesem Fundacji Rektorów Polskich, od wielu lat zajmuje się tematyką szkolnictwa wyższego i nauki. Był jednym z założycieli i przewodniczącym Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, a także inicjatorem partnerstwa pomiędzy KRASP a ZRUU.

Seminarium było częścią projektu realizowanego przez Politechnikę Warszawską we współpracy z KRASP, ZRUU oraz Fundacją Rektorów Polskich. Projekt jest finansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w Polsce, a patronatem objął go Minister Edukacji i Nauki Ukrainy.

Katarzyna Skatecka

Nowy system biblioteczny na UMCS

W Bibliotece Głównej UMCS został wdrożony nowoczesny system biblioteczny Alma wraz z wyszukiwarką Primo. Uroczysta inauguracja inicjatywy odbyła się 24 listopada w gmachu biblioteki. Uczestniczył w niej prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, dyrektora biblioteki: dr Bogusław Kasperek i Urszula Poślada oraz pracownicy jednostki i zaproszeni goście.

Dzięki nowemu systemowi społeczność akademicka Uczelni otrzyma szybki dostęp do informacji o zbiorach biblioteki i połączonych katalogów Biblioteki Narodowej – bazy zawierającej ponad 25 mln jednostek zbiorów i codziennie powiększanej o kolejne nowości wydawnicze. Wdrożenie systemu przełoży się na zwiększenie jakości obsługi czytelników, obniżenie kosztów związanych z utrzymywaniem infrastruktury informacyjnej oraz optymalizację czasu pracy bibliotekarzy.

Nowy katalog online jest dostępny na stronie katalog.umcs.lublin.pl. Wyszukiwarka Primo posiada wiele przydatnych funkcjonalności, m.in. szybkie i intuicyjne wyszukiwanie wszystkich typów publikacji, sprawdzanie dostępności zbiorów w Bibliotece Głównej UMCS i w bibliotekach zlokalizowanych na terenie całej Polski, zawężanie wyników wyszukiwania poprzez wygodne filtry, zamawianie publikacji do wybranej biblioteki bądź jej filii, otrzymywanie powiadomień e-mail o dostępności książek, sprawdzanie statusu swoich zamówień, samodzielne prolongowanie wypożyczonych publikacji, zapisywanie historii wypożyczeń, tworzenie spersonalizowanych bibliografii i zestawień takich jak listy książek przeczytanych lub do przeczytania czy też tagowanie publikacji według indywidualnych potrzeb.

Wszystkie koszty wdrożenia i utrzymania systemu pokrywa Biblioteka Narodowa – operator Priorytetu 1. Poprawa oferty bibliotek publicznych, kierunku interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek w programie wieloletnim „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025”.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Plan Równości Płci

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej dołączył do grona polskich instytucji posiadających *Plan Równości Płci*. Dokument ten został przyjęty uchwałą Senatu UMCS.

Plan Równości Płci stanowi zestaw działań, których celem jest promowanie równości płci poprzez zmiany instytucjonalne i kulturowe w organizacjach zajmujących się badaniami i innowacjami. W nazewnictwie przyjętym przez Unię Europejską na określenie takich planów używany jest skrót GEP (*Gender Equality Plan*). Posiadanie *Planu* ma również znaczenie w kontekście uczestnictwa w konkursach programu Horyzont Europa, ponieważ stanowi warunek formalny przy ubieganiu się o środki finansowe.

Prace nad *Planem Równości Płci* rozpoczęły się w marcu 2022 r. wraz z powołaniem Zespołu ds. *Planu Równości Płci na UMCS*. Za opracowanie merytoryczne i metodologiczne odpowiedzialny był zespół w składzie:

- dr Agnieszka Ziętek (koordynatorka merytoryczna i metodologiczna; Wydział Politologii i Dziennikarstwa);
- dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS (Wydział Pedagogiki i Psychologii);
- dr Justyna Rynkiewicz (Wydział Filozofii i Socjologii);
- dr hab. Barbara Tomczyk (Wydział Filozofii i Socjologii);
- dr Ewa Trojanowska (Wydział Pedagogiki i Psychologii);
- mgr Urszula Wojtczak-Kokoszkiwicz (Biuro ds. Analiz i Jakości Kształcenia);
- mgr Anita Sobczyk-Adamska (sekretarz; Centrum Współpracy Międzynarodowej).

W skład Zespołu doradczo-konsultacyjnego weszli natomiast:

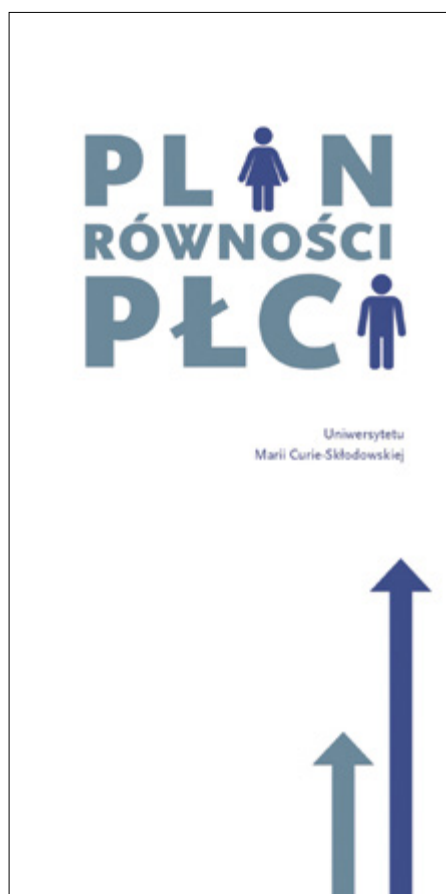
- prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki (przewodniczący Zespołu ds. *Planu Równości Płci na UMCS*; prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej);
- prof. dr hab. Dorota Kołodyńska (prorektor ds. studentów i jakości kształcenia);

- prof. dr hab. Katarzyna Dudka (rzecznik praw akademickich; Wydział Prawa i Administracji);
- dyr. Agnieszka Krukowska (Centrum Kadrowo-Płacowe);
- dyr. Alicja Borzęcka-Szajner (Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów);
- p.o. dyr. Diana Szczepańska (Centrum Współpracy Międzynarodowej);
- mgr Ewa Majewska (Samorząd Doktorantów UMCS).

Od momentu powołania zespoły zbierały się cyklicznie. W pierwszej fazie przygotowania *Planu Równości Płci* opracowana została diagnoza sytuacji na Uniwersytecie w zakresie równości płci. Przeanalizowano pięć głównych obszarów: organy zarządzające i gremia decyzyjne; równość płci w procesie rekrutacji i rozwoju kariery; integracja pracy i życia osobistego; równość płci w programach nauczania i badaniach naukowych; działania podejmowane przez jednostki UMCS na rzecz promowania równości płci.

Na podstawie zebranych danych, po ich wnikliwej analizie i dyskusji opracowano listę działań rekomendowanych odnoszących się do wymienionych obszarów. Do najważniejszych zadań należą: opracowanie procedury antydyskryminacyjnej; wdrożenie procedury rekrutacyjnej zgodnej z polityką OTMR – otwartej, transparentnej i opartej na merytorycznych kompetencjach rekrutacji; przeprowadzenie ankiety satysfakcji zawodowej dla nauczycieli akademickich oraz pracowników niebędących nauczycielami akademickimi; przeprowadzenie kampanii promocyjnej zachęcającej mężczyzn do studiowania na kierunkach sfeminizowanych oraz kobiet do wyboru kierunków zmaskulinizowanych i inne. Działania te są realizowane od początku roku akademickiego 2022/2023.

Anita Sobczyk-Adamska

Dostępny UMCS

W latach 2020–2022 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej realizował projekt pn. „Dostępny UMCS” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności edukacyjnej UMCS dla osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami poprzez wdrożenie rozwiązań niwelujących zidentyfikowane bariery w zakresie dostępności strukturalnej, architektonicznej, technologicznej, proceduralnej i wsparcia edukacyjnego oraz zwiększenie świadomości w zakresie niepełnosprawności i związanych z nią wyzwań.

Projekt został przygotowany w 2019 r. m.in. przez pracowników Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, w szczególności przez ówczesny Zespół ds. wsparcia osób z niepełnosprawnościami. W ramach projektu podjęto szereg działań, w tym opracowano dwa kluczowe dokumenty, tj. *Strategię Projektowania Uniwersalnego* oraz *Strategię Odpowiedzialności Społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami*.

Strategia Projektowania Uniwersalnego – zwiększamy dostępność UMCS

8 września 2022 r. rektor UMCS prof. dr. hab. Radosław Dobrowolski podpisał zarządzenie w sprawie wprowadzenia *Strategii Projektowania Uniwersalnego* na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Jest ona efektem pracy zespołu ekspertów w składzie: dr Tomasz Knopik (kierujący pracami zespołu, redaktor *Strategii*), mgr inż. Iwona Bober, mgr Iwona Boguszyńska, mgr Katarzyna Duraj-Per, mgr Maciej Kowalski, mgr Elżbieta Maksym, dr Izabela Mrochen oraz mgr Barbara Zych-Pasek. Konsultacji merytorycznych udzielali również m.in. mgr Alicja Borzęcka-Szajner oraz mgr Wojciech Góra.

Opracowanie tego dokumentu jest odpowiedzią na zapisy ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, która wy-

maga od podmiotów publicznych wdrożenia rozwiązań mających na celu ograniczenie barier architektonicznych, cyfrowych oraz informacyjno-komunikacyjnych. Projektowanie uniwersalne zakłada zaś takie rozwiązania, które są użyteczne dla wszystkich ludzi w jak największym zakresie, bez potrzeby specjalnej adaptacji lub dostosowań. Model ten zastosowany w kontekście edukacji określany jest jako projektowanie uniwersalne w edukacji (*universal design for learning* – UDL). Organizacja nauczania zakłada wykorzystanie zróżnicowanych środków dydaktycznych oraz prezentacji materiału, a także różnorodnych środków pedagogicznych i technologicznych wspierających motywację i zaangażowanie osób, które się uczą.

W ramach *Strategii* sformułowano następujące cele:

- CEL 1: Wdrożenie standardu dostępności architektonicznej w UMCS do 31 grudnia 2028 r. Cele szczegółowe: zwiększenie wiedzy pracowników z zakresu standardu dostępności architektonicznej; wdrożenie wystandardyzowanych zasad dostępności architektonicznej jako obligatoryjnego kryterium procedury związanej z inwestycjami prowadzonymi przez Uczelnię.
- CEL 2: Wdrożenie standardu dostępności cyfrowej we wszystkich jednostkach UMCS do 31 grudnia 2028 r. Cele szczegółowe: zwiększenie wiedzy pracowników z zakresu: włączenia społecznego, dostępności cyfrowej i specjalnych potrzeb; wdrożenie jednolitych zasad opracowywania i publikowania materiałów elektronicznych – zgodnych ze standardem dostępności cyfrowej przez wszystkie jednostki UMCS; wdrożenie metod kształcenia uwzględniających zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych studentów, doktorantów i słuchaczy (zgodnych z modelem UDL); promocja idei dostępności w otoczeniu społecznym UMCS.
- CEL 3: Wdrożenie standardu dostępności informacyjno-komunikacyjnej w UMCS do 31 grudnia 2028 r. Cele szczegółowe: zwiększenie wiedzy pracowników z zakresu standardu dostępności informacyjno-komunikacyjnej; wdrożenie wystanda-

ryzowanych zasad prowadzenia dostępnej polityki komunikacyjno-informacyjnej w UMCS z uwzględnieniem m.in. tekstu łatwego do czytania, zwiększenie specjalistycznych środków technicznych dla osób z deficytami sensorycznymi, spójnego oznaczenia przestrzeni wspólnej, stałego podnoszenia kompetencji pracowników z zakresu komunikacji z osobami z niepełnosprawnością wzroku, słuchu i intelektualną.

Strategia szczegółowo opisuje sposoby realizacji tych celów oraz konkretne działania zaplanowane do końca 2028 r. w zakresie poszerzania dostępności UMCS dla osób ze szczególnymi potrzebami. Jaki piszą auto-

rzy Strategii: Wyznaczone cele i zaprojektowane działania wymagają zaangażowania całego środowiska UMCS, gdyż uniwersalne projektowanie nie jest tylko techniką pracy, która może być stosowana przez wybraną grupę dydaktyków – to przede wszystkim wizja Uniwersytetu otwierającego się na różnorodność potrzeb i możliwości każdego z nas. Otwartość zaś nie może być tylko deklarowaną postawą, ale musi przejawiać się w działaniu. I temu ma właśnie służyć prezentowany dokument – wytycza najważniejsze kierunki implementacji UDL i zachęca wszystkie zaangażowane w rozwój Uczelni podmioty do ich uwzględnienia w swoich działaniach.

Strategia Odpowiedzialności Społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami – edukacja w różnorodności

Strategia została uchwalona zarządzeniem rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego z dnia 7 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia *Strategii Odpowiedzialności Społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami* w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Dokument jest efektem pracy zespołu ekspertów w składzie: dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS (opiekun merytoryczny ds. opracowania i wdrożenia *Strategii*), dr hab. Katarzyna Klimkowska, prof. UMCS, dr Justyna Rynkiewicz, mgr Alicja Borzęcka-Szajner, mgr Barbara Jurkowska, mgr Magdalena Gach. Opisuje

on sposób podejmowania i doskonalenia zmian organizacyjnych na Uczelni jako miejsca otwartego i przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami oraz specjalnymi potrzebami, w tym tworzenia odpowiedniej kultury organizacyjnej, przyjęcia zasad m.in. w zakresie niedyskryminacji, zrównoważonego rozwoju i kreowania pozytywnego wizerunku Uniwersytetu.

Strategia wyraża istotne wartości akademickie promowane na Uczelni. W jej ramach wspólnie z wydziałami oraz innymi jednostkami odpowiedzialnymi za realizację procesu kształcenia i dzięki wsparciu specjalistów nie tylko z UMCS, ale także z otoczenia społecznego Uczelni zostały opracowane m.in. dobre praktyki oraz procedury postępowania w sytuacjach trudnych

z udziałem osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami. Stworzono je na podstawie ich historii i doświadczeń. Prace nad dokumentem były poprzedzone konsultacjami z władzami, pracownikami i pracowniczkami oraz studentami i studentkami Uniwersytetu, a także z przedstawicielami i przedstawicielkami organizacji zajmujących się wsparciem osób z niepełnosprawnościami, w tym Zrzeszenia Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”.

Celem *Strategii* jest wspieranie pracowników, pracowniczek, studentów, studentek oraz doktorantów i doktorantek w wysiłkach, by UMCS stanowił miejsce przyjazne i dostępne możliwie szerokiemu gronu osób. Ważnym elementem tego niezwykle istotnego zadania jest budowanie zaufania między wszystkimi członkami społeczności akademickiej.

Każdy członek społeczności akademickiej UMCS jest odpowiedzialny za wkład, jaki wnosi w życie Uczelni. Dlatego ważne jest, by aktywność, która zakłada interakcje z innymi, nacechowana była empatią i wrażliwością na ich różnorodność w zakresie potrzeb, przekonań czy wartości. Różnorodność jest istotną wartością, która wzbogaca nasze doświadczenie, poszerza perspektywę i pozwala uczyć się od siebie nawzajem.

Strategia zawiera odpowiednie procedury działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym dobre praktyki uwzględniające potrzeby podmiotów tworzących wspólnotę akademicką UMCS. W latach 2019–2025 kluczowe będzie zwiększenie możliwości podejmowania studiów i realizacji procesu kształcenia osób z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami, podjęcie działań zmierzających do zwiększenia możliwości indywidualizacji procesu kształcenia przez studentów i studentki oraz możliwości wyboru indywidualnych ścieżek uwzględniających ich potrzeby, systematyczne podnoszenie innowacyjności procesu kształcenia i wdrażanie równoległych ścieżek edukacyjnych oraz ciągłe udoskonalanie bazy naukowo-dydaktycznej i sportowej UMCS. Konieczne jest również budowanie pozytywnego wizerunku Uczelni poprzez przyjęcie zasad w zakresie niedyskryminacji, zrównoważonego rozwoju oraz tworzenia klimatu sprzyjającego podejmowaniu działań zmierzających do systematycznego zwiększania dostępności, w tym przez podnoszenie kompetencji pracowników oraz zapewnienie im odpowiedniego systemu wsparcia. Waż-

na jest także współpraca z podmiotami zewnętrznymi, takimi jak inne uczelnie, jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Strategia jest skierowana do grup docelowych, które tworzą społeczność akademicką UMCS. Są to studenci, studentki, doktoranci, doktorantki, pracownicy oraz pracowniczki Uniwersytetu.

Opracowanie *Strategii* wpisuje się w zadania realizowane przez Uniwersytet na rzecz osób z niepełnosprawnościami, mające na celu zapewnienie im warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej, jak również w szeroko pojętą strategię dostępności UMCS. Co ważne, jest także jednym z działań podejmowanych w celu wypełniania założeń *Deklaracji Społecznej Odpowiedzialności Uczelni*, której UMCS jest sygnatariuszem od września 2019 r. *Deklarację* zainicjowano w 2017 r. i wtedy przystąpiły do niej 23 uczelnie. Stanowi ona dobrowolne zaangażowanie się szkół wyższych w promowanie idei zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności w programach edukacyjnych, badaniach naukowych oraz rozwiązaniach zarządczych i organizacyjnych. Jej celem jest budowanie szerokiej świadomości społecznej na temat roli uczelni w kształtowaniu warunków dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. *Deklaracja* zawiera 12 zasad, którymi powinny kierować się uczelnie w dążeniu do spełniania najwyższych standardów zarządzania, bardziej efektywnego gospodarowania zasobami, rozwoju kadry akademickiej oraz w budowaniu prestiżu uniwersytetu jako generatora wiedzy i kreatora nowych idei.

Stworzone dokumenty odpowiadają na potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami oraz uwzględniają rozwiązania proceduralne m.in. w zakresie społecznym, kulturalnym oraz kształtowania otaczającej przestrzeni na Uczelni. Wszystkie działania realizowane w ramach projektu prowadzą do zwiększenia dostępności UMCS i stanowią uzupełnienie starań podejmowanych w tym zakresie.

Małgorzata Kuśpit
Tomasz Knopik
Alicja Borzęcka-Szajner

Zakończenie realizacji projektu „Zintegrowany UMCS”

Pod koniec października 2022 r. zakończył się projekt „Zintegrowany UMCS” współfinansowany ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Przez ponad 4 lata wzięło w nim udział ok. 2 000 uczestników. Zaplanowane działania były adresowane zarówno do studentów, jak i pracowników Uniwersytetu.

Projekt składał się z kilkunastu zadań, a każde z nich było skierowane do konkretnego wydziału lub grupy pracowników (administracja lub pracownicy badawczo-dydaktyczni/dydaktyczni). Studenci z 8 wydziałów UMCS mieli możliwość uczestniczenia w zajęciach dodatkowych, podnoszących ich kwalifikacje oraz zwiększających kluczowe kompetencje na rynku pracy. Pracownicy kadry kierowniczej i administracyjnej mieli możliwość udziału w szkoleniach i studiach podyplomowych, w tym MBA, istotnych z punktu widzenia wykonywanych obowiązków. Osoby prowadzące zajęcia mogły z kolei uczestniczyć w szkoleniach związanych z metodami dydaktycznymi, a także w kursach językowych. Jedno z zadań skupiało się na wzmocnieniu potencjału badawczego Uniwersytetu w skali międzynarodowej. Kolejne dotyczyło inwestycji w infrastrukturę informatyczną, która – jak się okazało w kolejnych miesiącach – była kluczowym punktem dla sprawnej

organizacji działań edukacyjnych i organizacyjnych podejmowanych m.in. w formie zdalnej.

Bardzo ważne dla zapewnienia wsparcia odpowiedniego dla danej grupy studentów wydziału lub pracowników jednostki było zaangażowanie pracowników poszczególnych wydziałów, którzy pełnili funkcję koordynatorów merytorycznych zadań. Były to osoby odpowiedzialne za wsparcie realizacji projektu od samego początku. Ich rola polegała m.in. na określaniu rodzajów szkoleń, współpracy przy rekrutacji uczestników do projektu na wydziałach, a także na wyłanianiu wykonawców poszczególnych form wsparcia. Zrealizowane szkolenia stały się początkiem kolejnych inicjatyw pozwalających na realizację zadań mających na celu wypełnienie luk kompetencyjnych przyszłych absolwentów naszej Uczelni.

Wielkim wyzwaniem dla tak dużego projektu edukacyjnego była epidemia COVID-19 i wszelkie ograniczenia, jakie właściwie z dnia na dzień uniemożliwiły realizację wsparcia w zaplanowanej formie. Ogromna elastyczność i zaangażowanie studentów i pracowników, którzy niespodziewanie musieli odnaleźć się w nowych realiach, pozwoliły na ukończenie wszystkich zaplanowanych zadań, jak również na przekazanie know-how dla kolejnych inicjatyw, które rozpoczęły się już w warunkach nauki zdalnej.

Ostatnim etapem projektu było wsparcie 14 pracowników ukraińskich uczelni, którzy, uciekając przed wojną, realizowali staże naukowe na UMCS. Środki z projektu umożliwiły przedłużenie wcześniej zaplanowanych i realizowanych działań.

Projekt „Zintegrowany UMCS” ze względu na swoją skalę, zarówno finansową, jak i organizacyjną, zaangażował wielu przedstawicieli społeczności Uniwersytetu. Pracownicy różnych jednostek musieli stawić czoła nowym zadaniom i wyzwaniom. Był to jeden z największych projektów edukacyjnych realizowanych dotychczas na UMCS w ramach okresu programowania 2014–2021. Autorami niewątpliwego sukcesu są pracownicy wielu jednostek Uczelni. Ale bez wspólnego zaangażowania i współpracy z Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów nie byłoby możliwe zrealizowanie projektu na tak dużą skalę.

Karolina Sokolińska

Fot. Pexels

Achiwum IX Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości

Polska Nagroda Innowacyjności 2022 dla Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

W dn. 14–15 listopada w Krakowie odbył się IX Polski Kongres Przedsiębiorczości, który jest największym w kraju mobilnym wydarzeniem biznesowo-gospodarczym. Organizatorem przedsięwzięcia, niezmiennie od 2013 r., tj. od pierwszej edycji, jest Polska Agencja Przedsiębiorczości, która ma na celu wspieranie krajowego biznesu.

Podczas tego polsko-europejskiego forum wymiany wiedzy i doświadczeń eksperci z różnych obszarów i dziedzin życia społeczno-ekonomicznego oraz uczestnicy online dyskutowali o najważniejszych kwestiach dla Polski, Europy i świata oraz przedstawiali pomysły wsparcia dla przedsiębiorców, środowisk naukowych i samorządów.

Gośćmi wydarzenia były osoby zajmujące najwyższe stanowiska w różnych instytucjach, dzięki czemu rozmowy toczące się podczas kongresu i proponowane rozwiązania mogą mieć przełożenie na działania praktyczne i zaowocować długofalowymi relacjami.

Zakres przedmiotowy kongresu podzielony był na kilkanaście paneli tematycznych (biznesowych, naukowych i związanych z administracją), w tym z udziałem jako prelegenta Anny Grzegorzcyk, dyrektor Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS.

Fot. Klaudia Olejander

Podczas sesji inauguracyjnej zaproszeni prelegenci odnosili się do kilku zasadniczych kwestii: Jakich inwestycji potrzebuje polska gospodarka? Polska w Europie czy Europa w Polsce? Państwo przyjazne przedsiębiorcom – rzeczywistość czy wyzwanie? MŚP motorem napędowym polskiej gospodarki; Budowanie marki własnej; Komercjalizacja badań i transfer technologii; Dofinansowania i innowacje – nowy schemat funkcjonowania; Przedsiębiorczość – działanie na rzecz rozwoju w trudnych warunkach gospodarczych.

Jednym ze stałych punktów programu kongresu jest wręczenie Polskiej Nagrody Innowacyjności, którą otrzymują najbardziej innowacyjne oraz kreatywne firmy, uczelnie i instytucje działające w naszym kraju.

W tym roku jury Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości doceniło sukcesy Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS i jako jedno z trzech centrów transferu w Polsce zostaliśmy laureatem Polskiej Nagrody Innowacyjności 2022. Pod uwagę wzięto nasz wpływ na komercjalizację badań Uczelni, kierunki rozwoju, na jakich się skupiamy, a także efekty realizacji projektu „Inkubator Innowacyjności”.

Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

Badacze z UMCS w gronie autorów innowacyjnego zestawu narzędzi diagnostycznych KAPP

Prof. dr hab. Grażyna Krasowicz-Kupis, dr Anna Błaszczak, dr Katarzyna Wiejak i dr Tomasz Knopik – pracownicy Instytutu Psychologii oraz dr Beata Papuda-Dolińska – pracownik Instytutu Pedagogiki są współautorami zestawu narzędzi o nazwie Kompleksowa Analiza Procesów Poznawczych (KAPP).

Prace nad tworzeniem narzędzi do oceny funkcjonowania poznawczego dzieci i młodzieży w wieku od 3 miesięcy do 25 lat (w tym uczniów z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) trwały ponad 4 lata. W efekcie powstały:

- Bateria KAPP, w skład której wchodzi aplikacja komputerowa zawierająca testy, kwestionariusze i skale obserwacyjne do badania funkcji poznawczych (takich jak np.: pamięć, myślenie, skupianie uwagi, język). Aplikacja będzie dostępna bezpłatnie na platformie prowadzonej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (www.wsparcie.gov.pl).
- Zestaw 11 monografi zawierających informacje na temat baterii diagnostycznej KAPP, kwestionariuszy i skal obserwacyjnych oraz zasady prowadzenia diagnozy funkcjonalnej w obszarze poznawczym z zastosowaniem wymienionych narzędzi. Publikacje szczegółowo opisują procedury działań w odniesieniu do różnych grup uczniów z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. z: dysfunkcją wzroku i słuchu, ponadprzeciętnym potencjałem poznawczym, dysleksją, ADHD, zaburzeniem ze spektrum autyzmu, doświadczeniem migracji oraz zaburzeniem komunikacji językowej, niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim.
- Zestaw ok. 700 materiałów postdiagnostycznych: scenariuszy zajęć, gier dydaktycznych, kart pracy, prezentacji, ulotek, arkuszy obserwacyjnych, poradników itp. przeznaczonych dla specjalistów, rodziców i nauczycieli jako materiały wspierające rozwój dzieci i młodzieży w obszarach diagnozowanych baterią KAPP.

Podręczniki zostały dostarczone do poradni psychologiczno-pedagogicznych w całej Polsce i wraz z aplikacją będą wykorzystywane w pracy przez specjalistów.

Wszystkie narzędzia pozytywnie zaopiniował i recenzował zespół ponad 20 ekspertów, co potwierdza ich wysoką wartość merytoryczną. Testy i kwestionariusze zostały znormalizowane na ogólnopolskiej próbie dzieci i młodzieży w wieku od 3 miesięcy do 25 lat, łącznie 1701 (w tym 390 do lat 3) osób populacji ogólnej oraz 3390 osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Projekt, w ramach którego opracowano wymienione materiały, realizowany jest przez Instytut Badań Edukacyjnych w partnerstwie z SWPS Uniwersytetem Humanistycznospołecznym w ramach dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tomasz Knopik

Wynalazek WAXO podwójnie nagrodzony

WAXO – innowacyjny analizator wosku” otrzymał dwie prestiżowe nagrody na Międzynarodowej Wystawie Wynalazków Prix Eiffel 2022.

Twórcami wynalazku są naukowcy z UMCS: prof. dr hab. Mariusz Gagoś, dr hab. Marek Pietrow oraz dr Jan Wawryszczuk. Zespół został uhonorowany złotym medalem przyznawanym przez Francuską Federację Wynalazców (FFI), Francuskie Stowarzyszenie Wynalazców Europe France Inventeurs (EFI) oraz Fundację Haller Pro Invention, a także nagrodą specjalną Międzynarodowego Stowarzyszenia Innowatorów i Nowych Technologii (TISIAS) z Toronto.

Uroczyste ogłoszenie wyników konkursu odbyło się w Paryżu 15 listopada 2022 r. Przyznane wyróżnienia zostały wręczone przez Philippe’a Couperie Eiffela,

przewodniczącego jury oceniającego zgłoszone wynalazki i honorowego przewodniczącego stowarzyszeń FFI i EFI, potomka patrona konkursu.

Międzynarodowy Konkurs Wynalazczości Prix Eiffel odbywa się w kolebce innowatorów i myśli technologicznej, czyli we Francji. Jego patronem jest Gustave Eiffel, wybitny innowator i architekt, czołowa postać epoki industrialnej w Europie i na świecie, twórca wieży Eiffla, która stała się symbolem Paryża. Organizatorami konkursu są: Francuska Federacja Wynalazców, Francuskie Stowarzyszenie Wynalazców Europe France Inventeurs oraz Fundacja Haller Pro Invention. Wszystkie zgłoszone wynalazki są oceniane przez jury reprezentujące zarówno naukę, jak i przemysł.

Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

Fot. Klaudia Olender

Fot. Bariszet Proff

Wydział Artystyczny

Sukcesy

5 listopada odbył się III Ogólnopolski Konkurs Graficzny Grafiteka, w którym dr szt. Karol Pomykała otrzymał Nagrodę Specjalną im. Radosława Zaremby za najlepszą grafikę w technice linorytu. Prace można było obejrzeć w Galerii DAP przy ul. Mazowieckiej 11A w Warszawie.

W dn. 18–19 listopada Chór Instytutu Muzyki pod dyrekcją prof. dr hab. Małgorzaty Nowak wziął udział w 7. edycji Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Chóralnej „Cantantes Lublinensis” w Lublinie. Zaprezentował się w gronie ponad 20 znakomitych chórów z Polski i zagranicy. Mimo silnej konkurencji zdobył srebrny dyplom. Chórowi towarzyszyła przy fortepianie mgr Anna Kabulska.

Konferencje

28 listopada w Instytucie Muzyki odbyła się konferencja „Prawda, dobro i piękno etycznym i estetycznym kanonem współczesnej odpowiedzialności”. Tematyka wydarzenia była skupiona wokół jednego z kierunków polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2022/2023, czyli „Wychowania zmierzającego do osiągnięcia ludzkiej dojrzałości poprzez kształtowanie postaw ukierunkowanych na prawdę, dobro i piękno, uzdalniających do odpowiedzialnych decyzji”.

Koncerty

5 listopada odbył się koncert w ramach zajęć na Uniwersytecie Dziecięcym UMCS, w którym udział wzięli znakomici akordeoniści: prof. dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak, Szymon Chołomiej, student kierunku jazz i muzyka estradowa oraz uczniowie Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. K. Lipińskiego i Szkoły Muzycznej I i II st. im. T. Szeligowskiego. Prof. dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak opowiedziała także słuchaczom o historii i budowie akordeonu.

Miasto Lublin, aby upamiętnić 104. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, zorganizowało 12 listopada Narodowy Koncert Listopadowy, który stał się już

lokalną tradycją. Co roku lublinianki i lublinianie chętnie w nim uczestniczą i wspólnie świętują przy dźwiękach muzyki. Wydarzenie powróciło do Filharmonii Lubelskiej po dwóch latach transmitowania w sieci.

Gwiazdami Narodowego Koncertu Listopadowego byli: Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej wraz z jego dyrygentem i dyrektorem artystycznym prof. dr hab. Urszulą Bobryk, dr hab. szt. Piotr Olech (kontratenor), prof. dr hab. Elwira Śliwkiewicz-Cisak (akordeon) oraz Orkiestra Filharmonii im. H. Wieniawskiego w Lublinie.

W programie koncertu znalazły się Symfonia II „Lubelska” dr. szt. Eduardo Friggattiego (tekst: Franciszka Arnsztajnowa, Józef Czechowicz, Jan Kochanowski) oraz Temporarium na chór, akordeon i orkiestrę smyczkową Bogdana Dowlasza (tekst: Waldemar Wołański i Bogdan Dowłasz).

17 listopada w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 1 w Lublinie odbył się wyjątkowy koncert poświęcony pacjentom Kliniki Chirurgii Onkologicznej SPSK nr 1 przy ul. Radziwiłłowskiej, który rozpoczął cykl czwartkowych, kameralnych spotkań z muzyką pod hasłem „Muzyka leczy...”. Wydarzenia te będą odbywać się dwa razy w miesiącu na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Instytutem Muzyki UMCS i Samodzielnym Publicznym Szpitalem Klinicznym nr 1.

Podczas pierwszego koncertu wystąpił muzyk z Katedry Muzyki Jazzowej i Rozrywkowej mgr Michał Iwanek.

Występ w „Szansie na Sukces”

30 października został wyemitowany odcinek „Szansy na Sukces” z udziałem zespołu Piersi, w którym wystąpiła Agnieszka Marta Skubis, absolwentka edukacji artystycznej w zakresie sztuki muzycznej na Wydziale Artystycznym. *Długo szukałam swojej drogi, bo każdy z nas chce robić w życiu coś, w czym czuje się dobrze* – mówiła w programie.

Agnieszka Marta Skubis jest obecnie instruktorem muzyki w GOK w Księżpolu, dyrygentem i druhem Ochotniczej Straży Pożarnej w Rogalach.

Zaduszki Jazzowe

23 listopada w Małej Sali Widowiskowej w Chatce Żaka odbyły się Zaduszki Jazzowe. W wydarzeniu wzięli udział studenci Katedry Muzyki Jazzowej i Rozrywkowej.

Opiekę artystyczną sprawowali: dr hab. Mariusz Bogdanowicz, prof. UMCS, mgr Adam Jarzmik, mgr Dawid Lubowicz, mgr Agnieszka Derlak, mgr Michał Iwanek, mgr Jakub Kotynia.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Habilitacje

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 16 listopada nadała stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne dr Annie Pytlak zatrudnionej na stanowisku adiunkta w Instytucie Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN. Osiągnięcie naukowe: „Mikrobiologiczne układy syntezy i utleniania metanu w złożach węgla brunatnych i kamiennych”. Przewodniczący Komisji Habilitacyjnej: prof. dr hab. Tadeusz Kaczorowski (Uniwersytet Gdański). Recenzenci: dr hab. Karol Kuliński, prof. IO PAN (Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk), dr hab. Alicja Niewiadomska, prof. UP (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu), dr hab. Renata Matlakowska, prof. UW (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Aneta Łuczkiwicz, prof. PG (Politechnika Gdańska). Sekretarz: dr hab. Marcin Grąz, prof. UMCS. Członek Komisji: dr hab. Sylwia Wdowiak-Wróbel, prof. UMCS.

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 16 listopada nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr. Rafałowi Czechowskiemu. Temat pracy: „Wpływ inwestycji i strategii rodzicielskich na sukces lęgowy szpaka *Sturnus vulgaris*”. Promotor: dr hab. Ewa Węgrzyn, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski). Promotor pomocniczy: dr hab. Konrad Leniowski, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski). Recenzenci: dr hab. Marta Borowiec prof. UW (Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego) oraz prof. dr hab. Andrzej Dyrz (emerytowany profesor z Zakładu Ekologii Behawioralnej Uniwersytetu Wrocławskiego).

Sukcesy

Pracownicy Instytutu Nauk Biologicznych zostali laureatami 6. edycji konkursu MINIATURA Narodowego Centrum Nauki: dr Mateusz Pięt z Katedry Wirusologii i Immunologii – projekt pt. „Szlak kwasu hialuronowego (HA) i jego receptorów (CD44, RHAMM) w regulacji GTPaz Rho i ich efektorów w modelu raka jelita grubego in vitro”; dr Joanna Sumorek-Wiadro z Katedry Anatomii Funkcjonalnej i Cytobiologii – projekt pt. „Potencjał terapeutyczny ostolu w stosunku do odróżnionych i macierzystych komórek glejaka wielopostaciowego”; dr Magdalena Wójcik z Katedry Genetyki i Mikrobiologii – projekt pt. „Identyfikacja i charakterystyka funkcjonalna nierizobiowych bakterii endofitycznych zasiedlających brodawki korzeniowe koniczyny białej (*Trifolium repens*) i łąkowej (*Trifolium pratense*)”.

Strona na Facebooku prowadzona przez prof. dr hab. Agnieszkę Szuster-Ciesielską, zastępcę dyrektora Instytutu Nauk Biologicznych została nominowana do Nagrody POP Science Śląskiego Festiwalu Nauki Katowice 2022 w kategorii „Strona internetowa lub blog”. Prof. Agnieszka Szuster-Ciesielska na swojej stronie, którą obserwuje blisko 19 tys. osób, popularyzuje szeroko pojętą wiedzę z zakresu immunologii, wirusologii i wakcynologii.

Wydarzenia

3 listopada w Galerii pod Palmą odbył się wernisaż wystawy pt. „Kwiaty i motyle”. Zdjęcia autorstwa doktorantki mgr Agnieszki Tańczuk stanowią klamrę spinającą kończący się Rok Botaniki oraz nadchodzący Rok Entomologii. Otwarcia wystawy dokonała dr hab. Małgorzata Wrzesień, prof. UMCS, przewodnicząca Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego wraz z autorką prac. Wernisaż pozwolił przekonać się, jak cenny pod względem występowania różnych gatunków motyli jest obszar Lubelszczyzny oraz jak zmiany klimatu wpływają na występowanie wielu gatunków owadów.

Zakończył się kolejny sezon wegetacyjny w Ogrodzie Ziołowym UMCS. Rośliny weszły już w stan spoczynku, a prace porządkowe przed nadejściem zimy (przesadzanie, przycinanie roślin, usuwanie obumarłych pędów) zostały zakończone. W październiku uzupełniono nasadzenia roślin cebulowych (tulipanów, krokusów,

hiacyntów) oraz przycięto forsycje. Wiosną to właśnie one przywitają nas jako pierwsze swoimi pięknymi kwiatami. Zimowe miesiące są trudne dla roślin, szczególnie tych, które pochodzą z cieplejszych rejonów Europy. Zanim wystąpiły pierwsze przymrozki, zostały okryte agrowłókniną, która zabezpieczy je przed utratą wody i ochroni przed mrozem. Wszystkich sympatyków zielonego zakątka serdecznie zapraszamy do odwiedzin w przyszłym roku.

Wydział
Chemii

Doktoraty

7 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Sebastiana Dudka. Temat pracy: „Usuwanie jonów arsenianowych(V) na wymienniczkach jonowych na bazie tlenków żelaza modyfikowanych jonami wybranych lantanowców”. Promotor: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska. Recenzenci: dr hab. inż. Agata Jakóbk-Kolon, prof. PŚ (Politechnika Śląska), dr hab. inż. Elżbieta Kociołek-Balawejder (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu), dr hab. inż. Magdalena Regel-Rosocka, prof. PP (Politechnika Poznańska). Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 21 listopada przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne mgr. Sebastianowi Dudkowi i postanowiła wyróżnić rozprawę doktorską.

Wydział
Ekonomiczny

Sukcesy

18 października minister finansów Magdalena Rzesutowska powołała skład Państwowej Komisji Egzaminacyjnej ds. Doradztwa Podatkowego na nową kadencję. Wśród 10 powołanych osób związanych zawodowo z nauką znalazła się dr hab. Jolanta Szołno-Koguc, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów,

kierownik Katedry Finansów Publicznych. Do zadań Komisji należy ustalenie wykazu pytań i zadań egzaminacyjnych, podanie ich zakresu do publicznej wiadomości oraz przeprowadzanie egzaminów na doradcę podatkowego.

Dr Łukasz Jasiński z Katedry Polityki Gospodarczej i Regionalnej został laureatem Konkursu o Nagrodę Prezesa Oddziału PAN w Lublinie dla młodych naukowców za najlepszą pracę naukową opublikowaną w 2021 r. Otrzymał nagrodę w kategorii „Nauki humanistyczne i społeczne” za monografię pt. *Markets vs Public Health Systems: Perspectives from the Austrian School of Economics*.

Konferencje

W dn. 8–10 listopada w Ustroniu odbyła się konferencja naukowa pt. „Innowacje na rynku finansowym, bankowym i ubezpieczeniowym – teoria i praktyka 2022” zorganizowana przez Katedrę Bankowości i Rynków Finansowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach oraz Katedrę Bankowości i Rynków Finansowych UMCS. W wydarzeniu wzięło udział kilkadziesiąt osób reprezentujących najważniejsze ośrodki akademickie w Polsce zajmujące się problematyką rynku finansowego. Uczestnicy dyskutowali o przyszłościowych kierunkach badań uwzględniających pojawiające się innowacyjne rozwiązania produktowe, procesowe i organizacyjne na rynku finansowym oraz ryzyku prowadzenia działalności we współczesnym świecie.

Kolejna edycja konferencji odbędzie się w Lublinie w czerwcu 2023 r., a jej organizacja powierzona została Katedrze Bankowości i Rynków Finansowych UMCS.

Wyjazdy

23 listopada studenci II roku I stopnia logistyki wzięli udział w wyjeździe studyjnym zorganizowanym przez dr. hab. Piotra Witkowskiego, prof. UMCS. W trakcie wizyty odwiedzili Urząd Celný w Białej Podlaskiej, gdzie zapoznali się ze specyfiką pracy wewnętrznego urzędu celnego, oraz przedsiębiorstwo AdamPol Małaszewice, gdzie dowiedzieli się, na czym polega specyfika wolnego obszaru celnego. Dzięki uprzejmości władz Terminalu Samochodowego w Koroszczynie studenci poznali także procedury odprawy celnej na granicy państwa.

Wydział Filologiczny

Sukcesy

W konkursie o Nagrodę Prezesa Oddziału PAN w Lublinie dla młodych naukowców za najlepszą pracę naukową opublikowaną w 2021 r. wyróżnienia w kategorii „Nauki humanistyczne i społeczne” otrzymali: dr Agnieszka Bryła-Cruz z Katedry Językoznawstwa Angielskiego i Ogólnego za pracę pt. *The gender factor in the perception of English segments by non-native speakers* oraz dr Piotr Szczypa z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki za pracę pt. *Irish Stereotype in American Cinema Stones of Violence*.

W 6. edycji konkursu MINIATURA Narodowego Centrum Nauki granty otrzymały: dr Ewa Antoszek z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki – projekt pt. „Wrogość i solidarność społeczna: artystyczny aktywizm na granicy meksykańsko-amerykańskiej jako przykład walki z wykluczającymi praktykami” i dr Anna Bendrat z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki – projekt pt. „Retoryczna dekonstrukcja kategorii «po-za» («out-side») we współczesnym dramacie amerykańskim na przykładzie twórczości Martyny Majok i Aleshei Harris”.

Konferencje

Prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska w dn. 17–18 listopada uczestniczyła w międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Język ojczysty w XXI wieku – system, edukacja, perspektywy” (pamięci Profesora Michała Jaworskiego), której tematyka koncentrowała się wokół statusu i roli języka ojczystego we współczesnym świecie (ze szczególnym uwzględnieniem języka polskiego). Organizatorem wydarzenia był Instytut Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Prof. Małgorzata Karwatowska wzięła udział w panelu pt. „Współczesna polszczyzna w realiach komunikacyjnych i kulturowych”.

W dn. 17–19 listopada dr hab. Edyta Jabłonka z Katedry Portugalistyki im. Luisa Lindleya Cintry uczestniczyła w kongresie zagranicznym „I Congresso de Língua Portuguesa e Culturas Lusófonas da Europa Central e de Leste” zorganizowanym na Uniwersytecie Sofijskim

im. św. Klemensa z Ochrydy, gdzie przedstawiła referat pt. *Influência do inglês na língua portuguesa – estudo diacrónico e sincrónico* (pol. *Wpływ języka angielskiego na język portugalski – studium diachroniczno-synchroniczne*) oraz była moderatorem panelu „Didática do Português Língua Estrangeira” (pol. „Dydaktyka języka portugalskiego jako obcego”). W wydarzeniu uczestniczyli naukowcy zajmujący się językiem portugalskim oraz literaturą luzofońską z uniwersytetów w Europie Środkowej i Wschodniej, m.in. z Gdańska, Krakowa, Brna, Ołomuńca, Pragi, Budapesztu i Zagrzebia, a także przedstawiciele świata nauki z Portugalii i Brazylii.

Prof. dr hab. Barbara Hlibowicka-Węglarz oraz dr hab. Edyta Jabłonka z Katedry Portugalistyki im. Luisa Lindleya Cintry były członkami Komitetu Naukowego kongresu.

Prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska i dr hab. Ewa Głazewska, prof. UMCS podczas spotkania naukowego Wydziału I Nauk Humanistycznych LTN, które odbyło się 28 listopada, wygłosiły odczyt pt. *Maska – od rytuału do nowego trendu kulturowego*.

Wydział Filozofii i Socjologii

Doktoraty

18 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Andrzeja Stawickiego. Temat pracy: „Zmiana instytucjonalna i strategie adaptacji na polskich uniwersytetach”. Promotor: dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Dominik Antonowicz, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika) oraz dr hab. Joanna Wyleżałek, prof. SGGW (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego). Rada Naukowa Instytutu Socjologii na posiedzeniu 25 listopada podjęła uchwałę w sprawie nadania mgr. Andrzejowi Stawickiemu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne.

Wydarzenia

W dn. 17–21 października Instytut Socjologii odwiedziły badaczki z Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego

im. Łesi Ukrainki w Łucku, który jest partnerem Zespołu ds. Badań Migracyjnych MigLab w projekcie „Wielopoziomowe zarządzanie kryzysem humanitarnym wywołanym przez rosyjską agresję na Ukrainę na przykładzie działań w województwie lubelskim (PL) i obwodzie wołyńskim (UA)”, finansowanym przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Swoją obecnością zaszczyliły nas: prof. Oksana Yarosh, dr Valentina Lyubchuk oraz dr Olga Kuzmuk. Ich wizyta była impulsem do zorganizowania dwóch otwartych seminariów naukowych podsumowujących dotychczasowy etap badań nad zarządzaniem kryzysem uchodźczym w skali kraju oraz regionu.

Pierwsze z nich poświęcone było analizie struktury pomocy humanitarnej w czasie kryzysu. Materiał analityczny pozyskany dzięki przeprowadzeniu ogólnopolskich badań ilościowych posłużył dr. Błażejowi Dyczewskiemu i mgr. Andrzejowi Stawickiemu do opracowania modeli pomocy. Dr Karolina Podgórska i dr Andrzej Jekaterjńczyk zaprezentowali wyniki badań jakościowych obejmujących 28 wywiadów pogłębianych z przedstawicielami podmiotów realizujących działania w kryzysie w Lublinie. Podczas wydarzenia członkowie Koła Naukowego Badaczy Społecznych: Julia Adamowicz, Mateusz Kowalczyk oraz Michał Kwiecień zaprezentowali także efekty obserwacji prowadzonych przez członków koła w punktach recepcyjnych w Lublinie przyjmujących uchodźców z Ukrainy.

Problematyka drugiego seminarium koncentrowała się wokół tematu „Kobiety, migracje i wojna”. Na pierwszą jego część złożyły się referaty wygłoszone przez badaczki z Ukrainy oraz z polskich ośrodków akademickich. Gościliśmy dr hab. Aleksandrę Herman (Uniwersytet Warszawski), dr Aleksandrę Synowiec (Politechnika Śląska) oraz mgr Ksenię Homel (Uniwersytet Warszawski). W drugiej części seminarium dr Małgorzata Dziekanowska z Instytutu Socjologii UMCS poprowadziła panel dyskusyjny z aktywistami oraz przedstawicielami instytucji niosących pomoc uchodźcom z Ukrainy. Nasze zaproszenie przyjęli: Viktoriya Herun (Wydział Strategii i Przedsiębiorczości UM Lublin), Jarosława Szewczuk i Anna Lewicka-Koksanowicz (Wydział Kultury UM Lublin), Anna Szadkowska-Ciężka (Biuro Partycypacji Społecznej UM Lublin), Magdalena Choma (Ośrodek Zagłęboce) oraz Łukasz Wojdat (Dom Na-

sutów Sp. z o.o., EDS – Fundacja Nowy Staw). Podczas spotkań realizowane było tłumaczenie ukraińsko-polskie. Wydarzeniu patronowały: Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, Sekcja Etniczności PTS oraz Sekcja Socjologii Wsi i Rolnictwa PTS.

Małgorzata Dziekanowska

17 listopada przypada Światowy Dzień Filozofii. W ramach jego obchodów na wydziale odbyła się sesja dyskusyjna z udziałem gości łączących się zdalnie. Jej tematyka oscylowała wokół filozofii jako sztuki życia. Swoje stanowiska przedstawili: dr hab. Krzysztof Kosior, prof. UMCS, dr hab. Michał Mokrzan (Uniwersytet Wrocławski), dr Tomasz Mazur, dr Agnieszka Woszczyk, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski). Debatę moderował dr Jakub Dadlez, pracownik Katedry Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej UMCS.

Nie zabrakło także wykładów poruszających kwestie filozoficzne w różnych sferach życia i nauki. Słuchacze mogli przekonać się, jak metafory współgrają z mechaniką kwantową, jakie znaczenie ma filozofia w kontekście psychiatrii i psychologii oraz w jaki sposób nowoczesna technologia łączy się ze sztuką i filozofią.

Wydarzeniami towarzyszącymi były: Gra Filozoficzna zorganizowana przez studentów II roku kognitywistyki i Koło Naukowe HOLON; spotkania z naszymi naukowcami w formie doradztwa filozoficznego, które odbywały się poprzez platformę MS Teams; warsztaty filozoficzne „Zaufanie – lojalność – odpowiedzialność. Sztuka życia razem” dla uczniów klas VII i VIII Szkoły Podstawowej KLONOWIC, prowadzone przez dr hab. Mariolę Kuszyk-Bytniewską, prof. UMCS oraz wystawa „Znane osoby, które studiowały filozofię”.

Spotkania

14 listopada w Auli Dużej Wydziału Filologicznego odbyło się spotkanie z Maciejem Jabłońskim i Łukaszem Zarzecznym pt. „Tajemnice Queen: nie tylko muzyczny geniusz zespołu”, zorganizowane przez Katedrę Anglistyki i Amerykanistyki. M. Jabłoński to prezen-ter TVP Sport, lektor, trener emisji głosu i występów publicznych, wykładowca Akademii Telewizyjnej TVP, emerytowany klarncista i saksofonista jazzowy oraz fan zespołu Queen. Ł. Zarzeczny jest dziennikarzem TVP Sport i „Queenofilem”. Razem nagrali podcast pn. „Tajemnice Queen” cieszący się dużą popularnością

wśród słuchaczy. Celem spotkania było przedstawienie zespołu i jego miejsca w kulturze anglosaskiej i globalnej popkulturze.

Wydział Historii i Archeologii

Konferencje

W dn. 16–18 listopada mgr Renata Lesiakowska, przygotowująca pracę doktorską pod kierunkiem dr. hab. Piotra Bednarza, prof. UMCS z Katedry Historii XVI–XIX w. i Europy Wschodniej, wzięła udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „10 lat Polonijnej Biblioteki Cyfrowej”. Organizatorem wydarzenia był Uniwersytet Warszawski. Mgr R. Lesiakowska wygłosiła referat pt. *Afrykańskie inicjatywy ewangelików Królestwa Polskiego drugiej połowy XIX wieku. Stacja misyjna «Polonia»*, wyprawa Stefana Szolc-Rogozińskiego.

W dn. 22–24 listopada dr hab. Małgorzata Kołacz-Chmiel oraz dr Anna Obara-Pawłowska z Katedry Historii Starożytnej i Średniowiecznej wzięły udział w międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Zakazany owoc. Życie seksualne a Kościoły w Europie Środkowo-Wschodniej na przestrzeni wieków”. Organizatorem wydarzenia był Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie. Dr hab. M. Kołacz-Chmiel zaprezentowała referat pt. *Życie seksualne ludności chłopskiej a normy chrześcijańskie i prawo kanoniczne w późnośredniowiecznej Polsce*, zaś dr A. Obara-Pawłowska wygłosiła odczyt pt. *Poglądy Jana Długosza na życie seksualne władców na przykładzie narracji o grzesznym zachowaniu króla Władysława Warneńczyka*.

24 listopada dr Anna Miączewska z Katedry Historii Starożytnej i Średniowiecznej wzięła udział w posiedzeniu naukowym zorganizowanym przez Zarząd Komisji Badań nad Antykiem Chrześcijańskim TN KUL, Katedrę Historii Sztuki Wczesnochrześcijańskiej i Tradycji Antycznej KUL oraz Katedrę Patrologii Greckiej i Łacińskiej KUL. Podczas sympozjum wygłosiła referat pt. *Bonum est cum poeniuntur nocentes? Chrześcijaństwo jako noxii na rzymskich arenach śmierci*.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Doktoraty

13 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. inż. Bartłomieja Barana pt. „Dynamical properties of superconducting nanostructures” napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Tadeusza Domańskiego. Recenzenci: prof. dr hab. Bogdan Bułka (Instytut Fizyki Molekularnej PAN), prof. dr hab. Piotr Magierski (Politechnika Warszawska) oraz prof. dr hab. Maciej Maśka (Politechnika Wrocławska). Rada Naukowa Instytutu Fizyki na posiedzeniu 24 października podjęła uchwałę o nadaniu mgr. inż. Bartłomiejowi Baranowi stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki fizyczne.

Wydarzenia

25 listopada rozpoczęła się kolejna edycja konkursu „Zrozum, Zalicz, Zostań Matematykiem”. Do udziału w nim zgłosiło się ponad 100 uczniów szkół ponadpodstawowych nie tylko z województwa lubelskiego, ale także z innych województw, w których znajdują się szkoły partnerskie UMCS. Podczas pierwszego spotkania konkursowego uczniowie wysłuchali wykładu dr. hab. Piotra Pawłasa nt. rachunku prawdopodobieństwa i wzięli udział w ćwiczeniach prowadzonych przez dr Annę Walczuk. Czekamy na wyniki sprawdzianu i już zapraszamy na kolejne zajęcia – drugi etap dotyczy będzie teorii miary.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Spotkania

27 października uczniowie VIII Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie wybrali się do Rostoczańskiej Stacji Naukowej w Guciowie wraz z mgr. Krzysztofem Stępniewskim z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS. Podczas wyprawy poznali warunki terenowe Rostocza Środkowego.

10 listopada na wydziale gościli uczniowie z Zespołu Szkół Licealnych im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku. Wzięli udział w wykładach dr Małgorzaty Stanickiej (*Walory przyrodnicze gór [Karpaty]*) i dr Dagmary Kociuby (*Miasto w obliczu zmian klimatu*), a także uczestniczyli w warsztatach przygotowanych przez Studenckie Koło Naukowe Planistów „SmartCity” („Wkomponuj się w przestrzeń”).

16 listopada odbył się GISDay 2022 – święto systemów informacji geograficznej. Głównym organizatorem wydarzenia było Studenckie Koło Naukowe Geoinformatyków GeoIT. W ramach święta organizatorzy zaprosili do wysłuchania prelekcji o zastosowaniu GIS w różnorodnych dziedzinach, np. *Pokrewieństwo przestrzenne, czyli o GISie w genealogii*. Uczestnicy mogli też wziąć udział w konkursie tematycznym oraz wypróbować GIS w praktyce podczas warsztatów, takich jak „Pierwsze kroki w QGIS” czy „Jak działa nawigacja”. Wydarzenie było skierowane głównie do uczniów szkół ponadpodstawowych i zgromadziło ok. 300 osób.

22 listopada wydział odwiedzili żołnierze 2. Lubelskiej Brygady Obrony Terytorialnej, którzy zaprezentowali prelekcję na temat celów, zasad i działalności WOT studentom kierunku geografia wojskowa i zarządzanie kryzysowe.

23 listopada odbyło się spotkanie dotyczące bezzałogowych statków powietrznych zorganizowane przy współpracy WNoZiGP z firmą AVIACON. Prelegentem był Michał Mironiuk, szef szkolenia w Ośrodku Szkolenia Bezzałogowych Statków Powietrznych. M. Mironiuk jest również instruktorem, egzaminatorem, zapalonym modelarzem oraz Dyżurnym Operacyjnym w Porcie Lotniczym Lublin. Program prezentacji obejmował m.in. ogólną wiedzę o bezzałogowych statkach powietrznych, informacje o ich budowie, zasileniu czy podstawach prawa lotniczego.

Czwartkowe spotkania Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego (OL PTG) z udziałem zaproszonego gościa to tradycja mająca kilkadziesiąt lat. W listopadzie odbyły się trzy spotkania: 11 listopada dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS opowiedział o *Bałtyku pod żaglami dla początkujących*; 17 listopada dr Wojciech Lewandowski (Uniwersytet Warszawski) zaprezentował prelekcję pt. *Patagonia – tam gdzie rodzi się*

wiatr, zaś 24 listopada dr hab. Stanisław Chmiel, prof. UMCS wygłosił odczyt pt. *Przydomowe oczyszczalnie ścieków – ochrona czy zagrożenie dla wód podziemnych?* Informacje o kolejnych posiedzeniach OL PTG (odbywających się w formie online lub stacjonarnej na naszym wydziale) dostępne są na stronie internetowej towarzystwa: ptgeogr.umcs.lublin.pl.

Publikacje

Ukazało się kilka ważnych publikacji naukowych, których autorami lub współautorami są pracownicy Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku: dr Krzysztof Bartoszek (Matuszko D., Bartoszek K., Soroka J., 2022: *Relationships between sunshine duration and air temperature in Poland*. Geographia Polonica, 95(3), p. 275–290); prof. dr hab. Maria Łanczont, dr hab. Przemysław Mroczek, prof. UMCS, prof. dr hab. Jerzy Nawrocki, mgr Karol Standzikowski (Łanczont M., Mroczek P., Komar M., Fedorowicz S., Woronko B., Nawrocki J., Frankowski Z., Standzikowski K., 2022: *Reply to the comment on “A remarkable last glacial loess sedimentation at Roxolany in the Dniester Liman (Southern Ukraine)”* by Łanczont et al. (2022). Quaternary Science Reviews, 297, 107835).

Naukowcy w mediach

Dr Magdalena Suchora i dr Sylwester Wereski z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku byli 10 listopada gośćmi programu „Poranek między Wisłą a Bugiem” w TVP3 Lublin. Opowiedzieli o realizacji projektu „(P)LUM! Kierunek Polesie! Lubelski Uniwersytet Mokrałowy”.

Polskie Radio Lublin, Akademickie Radio Centrum oraz TVP3 Lublin przygotowały relacje z GIS Day 2022 na UMCS. Linki do wszystkich materiałów medialnych dostępne są na stronie wydziału w zakładce Promocja.

Inne

Studenci i pracownicy WNoZiGP byli koordynatorami projektu zrealizowanego w ramach porozumienia o współpracy nr 23/WSP/21 zawartego 26 kwietnia 2021 r. pomiędzy Gminą Lublin a Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II, Politechniką Lubelską, Uniwersyte-tem Przyrodniczym oraz Uniwersytetem Medycznym. W ramach projektu powstała aplikacja internetowa (www.analazy-akademickie.lublin.eu), która umożliwia

wizualizację pochodzenia studentów przyjętych na pierwszy rok I i II stopnia studiów, jednolitych studiów magisterskich, studiów doktoranckich oraz dyplomowych do lubelskich uczelni publicznych w latach akademickich 2011–2020 w podziale na: powiaty, województwa i państwa. Raport pt. *Analiza napływu studentów do Lublina*, będący bazą danych do aplikacji internetowej, powstał w efekcie współpracy Studenckiego Koła Naukowego Geografów UMCS im. Adama Malickiego w Lublinie pod opieką merytoryczną dr. Piotra Demczuka ze Studenckim Kołem Naukowym „Kwatermion” z Politechniki Lubelskiej pod opieką merytoryczną dr Ewy Łazuki, prof. PL.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Sukcesy

Prof. dr hab. Anna Kanios z Katedry Pedagogiki Społecznej wygrała grant na realizację badań społecznych o zasięgu regionalnym na temat „Roli Centrów Usług Społecznych w organizowaniu usług społecznych odpowiadających potrzebom seniorów w wieku 65 lat i więcej na terenie województwa lubelskiego”. Projekt jest realizowany w związku z ewaluacją działań centrów w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (Oś priorytetowa: II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji. Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym) współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem badań jest określenie roli, potrzeb i możliwości centrów w diagnozowaniu i organizowaniu usług skierowanych do osób starszych (w wieku 65 lat i więcej) na terenie województwa lubelskiego.

Konferencje

Dr Magdalena Boczkowska z Katedry Metodologii Nauk Pedagogicznych wzięła udział w XI Międzynarodowej Konferencji Daltońskiej „Plan Daltoński strategią profesjonalizacji zawodowej nauczycieli”, która odbyła się w dn. 18–19 listopada na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Organizatorem wydarzenia było Polskie Stowarzyszenie Dalton oraz Wydział

Studiów Edukacyjnych UAM. Komitetowi Naukowemu przewodniczyła dr hab. Renata Michalak, prof. UAM, a Komitetowi Organizacyjnemu mgr Katarzyna Dryjas, prezes Polskiego Stowarzyszenia Dalton. Wystąpienie dr M. Boczkowskiej pt. *Resilience nauczycieli w Polsce – w poszukiwaniu czynników ryzyka i czynników chroniących* wpisało się w myśl przewodnią debaty nad możliwościami wzmacniania potencjału nauczycieli.

Wydarzenia

W dn. 7 i 18 listopada Interdyscyplinarny Zespół Badawczy NeuroEduLab, a także współpracujący z nim doktoranci i studenci Instytutu Pedagogiki oraz Instytutu Psychologii uczestniczyli w szkoleniu z zakresu statystycznej analizy danych pozyskanych z wykorzystaniem spektroskopii w bliskiej podczerwieni. Szkolenie rozpoczęło ostatni rok intensywnej pracy naukowo-badawczej zespołu. Obejmowało zagadnienia z zakresu przetwarzania zapisu w środowisku Matlab, dokonywania obliczeń w oprogramowaniu Homer3 oraz wizualizacji uzyskanych wyników. Szkolenie prowadził dr Paweł Augustynowicz z Laboratorium KPE im. prof. P. Francuza KUL.

17 listopada w Instytucie Pedagogiki odbyło się kolejne spotkanie naukowe z cyklu „Czwartki Badawcze”. Gościem była prof. dr hab. Agnieszka Gromkowska-Melosik, prodziekan ds. studiów doktoranckich i współpracy międzynarodowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Profesor wygłosiła wykład pt. *Elitarne szkolnictwo średnie. Selekcja, socjalizacja, sukces społeczny*. W swoim wystąpieniu omówiła specyfikę tego szkolnictwa, posługując się wzorcem brytyjskim. Szczegółowo przybliżyła funkcjonowanie najstarszej męskiej szkoły elitarnej w Anglii – Eaton College. Dyskusja, która odbyła się po wykładzie, była związana z elitarnością w polskiej szkole, w tym w przedszkolu, a także z kształceniem elitarnym kobiet na świecie.

Katedra Pedagogiki Resocjalizacyjnej zainicjowała pierwsze z cyklu spotkanie naukowe z udziałem gości zagranicznych, interesariuszy zewnętrznych, w tym badaczy z innych ośrodków naukowych oraz pracodawców i absolwentów UMCS.

Spotkanie w formule zdalnej pn. „Mediacja z udziałem osób skazanych i osóbopuszczających zakłady karne”

odbyło się 25 listopada w ramach Tygodnia Sprawiedliwości Naprawczej.

Wydarzenie otworzyła dr hab. Barbara Bilewicz, zastępca Dyrektora Instytutu Pedagogiki, a gości powitała dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS, kierownik Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej. Po wprowadzeniu w tematykę mediacji karnych oddała głos dr Monice Wiśniewskiej-Dejnece, która w Hiszpanii zajmuje się mediacją dla nieletnich i karną. Poza gościem z zagranicy wystąpili naukowcy z trzech uczelni: dr Beata Czarnecka-Działuk (Uniwersytet Gdański), dr Ewa Grudziwska (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie) i ppor. Anna Gmurowska (Szkoła Wyższa Wymiaru Sprawiedliwości), przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych: mgr Anna Dyś (kurator okręgowy Sądu Okręgowego w Lublinie) oraz mjr Joanna Turowska (starszy psycholog działu penitencjarnego Aresztu Śledczego w Lublinie), a także pracownicy katedry: dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS oraz dr Ewa Trojanowska. Ważnym elementem spotkania była dyskusja moderowana przez dr Katarzynę Koronę.

Wymiana wiedzy, poglądów i doświadczeń sprzyjały pogłębieniu refleksji nad możliwościami implementacji mediacji z udziałem osób pozbawionych wolności oraz opuszczających zakłady karne.

Spotkania

15 listopada na wydziale odbył się wernisaż wystawy fotograficznej „Pokonując bariery – promowanie aktywności osób z niepełnosprawnością intelektualną w różnych dziedzinach życia społecznego” zrealizowanej przez Stowarzyszenie „Jesteśmy wśród Was” we współpracy ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Lublinie. Wystawę otworzyły dr hab. Anna Prokopiak oraz dr hab. Renata Zubrzycka. Gośćmi była społeczność SOSW wraz z dyrektorkami: Beatą Sokołowską i Magdaleną Lakowską oraz nauczycielkami: Jolantą Grabczuk i Alicją Zawadzka. Grupie towarzyszyła również Monika Wajrak.

Goście

W dn. 24–28 listopada na wydziale gościł prof. Francesco Pira z Università Degli Studi Di Messina (Włochy). Wizyta odbyła się w ramach programu Erasmus+ i koordynowana była przez Wydziałowy Zespół ds. Erasmusu i Współpracy Międzynarodowej.

Zainteresowania naukowe prof. Francesco Piry skupiają się wokół procesów kulturowych i komunikacyjnych.

Profesor od 1999 r. prowadzi badania nad wpływem nowych technologii na rozwój i funkcjonowanie dzieci i młodzieży, a także ewolucji i dynamiki komunikacji związanej z rozwojem nowych mediów i platform technologicznych. Obecnie jego główny obszar badawczy koncentruje się na dynamice rozwoju mediów społecznościowych, zjawiskach dezinformacji oraz ich wpływie na relacje społeczne i procesy budowania opinii publicznej. Jest autorem ponad 70 prac, w tym monografii, zbiorów esejów i artykułów naukowych.

Program wizyty obejmował cykl wykładów podejmujących m.in. zagadnienia dotyczące praw dziecka w środowisku cyfrowym oraz związanych z nim zagrożeń i wyzwań, a także spotkania z władzami wydziału: dr hab. Stanisławą Byrą, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Pedagogiki; dr hab. Barbarą Bilewicz, zastępcą Dyrektora Instytutu Pedagogiki; dr hab. Agnieszką Lewicką-Zelent, prof. UMCS, prodziekan ds. jakości kształcenia, a także wydziałowymi koordynatorami ds. Erasmusu i współpracy międzynarodowej: dr Alicją Lisiecką i dr Dorotą Chemicz.

Dorota Chemicz

Wyjazdy

W dn. 15–17 listopada dr Magdalena Boczkowska i dr Agnieszka Gabryś uczestniczyły w mobilności edukacyjnej realizowanej w ramach programu Erasmus+ w Uniwersytecie w Oviedo w Hiszpanii. Wyjazd miał charakter dydaktyczny. Program wymiany obejmował zajęcia dla studentów na Wydziale Kształcenia Nauczycieli i Edukacji (hiszp. Facultad de Formación del Profesorado y Educación) oraz w jednej ze szkół podstawowych (hiszp. Colegio FEC Santo Ángel de la Guarda). Oprócz intensywnej części merytorycznej wyjazd umożliwił uczestniczkom mobilności edukacyjnej bliższe poznanie asturyjskiej kultury.

Wydział Prawa
i Administracji

Doktoraty

7 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Michała Jeżyńskiego. Temat pracy:

„Prawnokarna ochrona interesów finansowych Unii Europejskiej”. Promotor: prof. dr hab. Marek Kulik. Recenzenci: prof. dr hab. Robert Zawłocki (Uniwersytet Adama Mickiewicza) oraz dr hab. Szymon Tarapata (Uniwersytet Jagielloński). 16 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Michałowi Jeżyńskiemu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

9 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Alicji Miszczak. Temat pracy: „Obszar chronionego krajobrazu jako obszar specjalny o charakterze ekologicznym. Zagadnienia administracyjnoprawne”. Promotor: prof. dr hab. Jerzy Stelmasiak. Recenzenci: prof. dr hab. Piotr Korzeniowski (Uniwersytet Łódzki) oraz dr hab. Jarosław Czerw, prof. UJK (Uniwersytet Jana Kochanowskiego). 16 listopada Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Alicji Miszczak stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Konferencje

18 listopada odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa zorganizowana przez Akademickie Centrum Mediacji pt. „Mediacja w sprawach publicznych – praktyczny oraz teoretyczny punkt widzenia”, która była częścią inicjatywy „Mediacja kontekst prawny i społeczny”. Konferencję uroczyście otworzyli: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS oraz dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak.

Uczestnicy wydarzenia zaprezentowali wystąpienia w ramach czterech paneli. Podczas pierwszego panelu, który dotyczył mediacji w sprawach karnych, odbyła się debata praktyków w tematach „Ocena zastosowania instytucji mediacji w sprawach karnych” oraz „Zasadność wykorzystywania instytucji mediacji w sprawach karnych (elementy formalne i merytoryczne) – ujęcie perspektywne”. Wziął w niej udział m.in. radca prawny dr Sławomir Pilipiec (UMCS). Pozostałe panele odnosiły się do mediacji w sprawach publicznych i toczyły się wokół następujących problemów: „Mediacja karna – kolejny krok w kierunku zwiększenia konsensualizmu procesu karnego” (dr hab. Ewa Kruk, prof. UMCS); „Mediation in administrative procedures – ebb and flow of mediation” (prof. dr. István Hoffman, De-

partment of Administrative Law, ELTE Faculty of Law, Hungary/UMCS); „Mediacje w sprawach nieletnich” (Nina Łuczywek, Jowita Kołodziej – UMCS); „Wykorzystanie komunikacji niewerbalnej w mediacji” (lic. Dominika Klimek, lic. Piotr Perkowski – UMCS); „Czy mediacja w sprawach przemocy w rodzinie jest skazana na niepowodzenie?” (Wiktoria Bielecka, Martyna Broniek – UMCS); „Mediacja w sporach sportowych jako skuteczny sposób likwidowania sporu” (Paulina Więclaw – UMCS); „Znajdźmy wspólny język, czyli wykorzystanie mediacji w sprawach publicznych” (Natalia Grosik, Patryk Kazubski – UMCS); „Czy podejrzenie stosowania przemocy może wykluczyć postępowanie mediacyjne? – rola mediatora oraz zasady przeprowadzenia mediacji” (Agata Pogorzelska, Zuzanna Pożarowszczyk – UMCS); „Aksjologiczne pojęcie mediacji w postępowaniu administracyjnym” (Karol Kuśnierz, Sylwia Moczulska – UMCS); „Zasada dobrowolności mediacji – uwagi de lege lata i de lege ferenda” (Justyna Telenga, Klaudia Zdolska); „Mediacja w sprawach międzynarodowych” (Sylwia Brut, Aleksandra Cioczek).

Konferencja odbyła się w języku polskim i angielskim w formule hybrydowej.

Goście

W ostatnich miesiącach Instytut Nauk Prawnych oraz Katedra Postępowania Karnego mieli przyjemność gościć dwóch wybitnych naukowców z zagranicy. W dn. 26–29 października odbyła się wizyta prof. Johana Vervaela (Uniwersytet w Utrechcie, College of Europe w Bruges), zaś w dn. 7–10 listopada miała miejsce wizyta prof. Krisztiny Karsai (Uniwersytet w Szeged). Prof. J. Vervaele wygłosił wykład na temat Prokuratury Europejskiej, a prof. K. Karsai zaprezentowała prelekcję na temat węgierskiego procesu karnego.

Celem obu wizyt było omówienie przyszłej współpracy naukowej, a także podsumowanie dotychczasowych wspólnych działań. Prof. J. Vervaele jest członkiem zespołu redakcyjnego czasopisma „Studia Iuridica Lublinensia”, był dwukrotnie opiekunem stażu naukowego pracownika Katedry Postępowania Karnego – dr Barbary Dudzik na Uniwersytecie w Utrechcie. Prof. K. Karsai również pełniła funkcję opiekuna naukowego dr Barbary Dudzik podczas jej pobytu naukowego na Uniwersytecie w Szeged.

Uczelnia wspiera studentów

Rozmowa z Justyną Rokitą-Kasprzyk – pełnomocniczką rektora UMCS ds. studenckich

Jakie mamy rodzaje stypendiów na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, o jakie świadczenia mogą ubiegać się studenci i doktoranci?

Istnieje wiele rodzajów stypendiów, o jakie mogą ubiegać się studenci i doktoranci UMCS. Są to świadczenia o charakterze wsparcia socjalnego, takie jak m.in. stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych czy zapomoga (której maksymalna kwota może wynieść aż 4000 zł), jak również świadczenia o charakterze motywacyjnym, takie jak stypendium Rektora UMCS dla najlepszych studentów, stypendium z Własnego Funduszu Stypendialnego UMCS czy stypendia z programu Santander. Nasi studenci mogą także starać się o stypendium Ministra Edukacji i Nauki, stypendia zagraniczne czy stypendia przyznawane lokalnie.

Stypendium Rektora UMCS – każdy o nim marzy, ale tylko wybrani mogą je otrzymać. Czym powinien wyróżniać się kandydat, który chce ubiegać się o takie stypendium na naszej Uczelni?

Osoba ubiegająca się o stypendium Rektora UMCS musi mieć odpowiednią średnią ocen (punkty przyznawane są od średniej na poziomie 3,5) oraz wysokie osiągnięcia o charakterze naukowym, sportowym lub artystycznym. Musimy pamiętać, że stypendium to jest przyznawane maksymalnie 10% studentom danego kierunku, dlatego też osoba ubiegająca się o wymienione świadczenie musi wyróżniać się właśnie odpowiednio wysokimi osiągnięciami.

Warto pamiętać, że nasza społeczność akademicka może również wnioskować o stypendia pochodzące z zewnętrznych źródeł (stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego, stypendium Prezydenta Miasta Lublin, stypendia Santander, stypendia zagraniczne itp.).

Zgadza się, nasi studenci nie tylko mogą ubiegać się o takie świadczenia, ale bardzo często zajmują wręcz czołowe miejsca w tego typu konkursach. Wszystkie rodzaje stypendiów, jak również wskazówki potrzebne studentom i doktorantom do złożenia prawidłowych wniosków znajdują się na naszej stronie internetowej w zakładce Student. Warto zaglądać także na fanpage'e Biura Spraw Studenckich UMCS oraz pełnomocnika rektora UMCS ds. studenckich, gdzie często przypominamy studentom o trwających naborach do programów stypendialnych.

Kto odpowiada za obsługę procesów związanych z przyznawaniem stypendiów? Jakie dokumenty i gdzie należy złożyć? Czy stypendia można łączyć?

To bardzo rozległy temat. Każde ze stypendiów charakteryzuje się inną procedurą, a co za tym idzie – innym kompletem dokumentów, jakie należy złożyć oraz innym organem, który rozpatruje wnioski. Co do zasady podstawowym organem na naszej Uczelni zajmującym się rozpoznawaniem wniosków o charakterze socjalnym i motywacyjnym (stypendium Rektora) jest Komisja Stypendialna, która dzieli się na dwa Zespoły:

ds. świadczeń socjalnych i stypendium Rektora, jak również Odwoławcza Komisja Stypendialna. Wnioski obecnie składane są elektronicznie, przez USOSWeb wraz z całą dokumentacją i niezbędnymi załącznikami. Także drogą elektroniczną studenci otrzymują decyzje. Wszystkie kwestie natury formalnej oraz wszelkie akty prawne regulujące zasady przyznawania stypendiów są szczegółowo opisane na naszej stronie internetowej w – już wcześniej przywołanej – zakładce Student. Tam również studenci i doktoranci znajdują szczegółowe instrukcje dotyczące wypełniania wniosków o świadczenia oraz praktyczne wskazówki i aktualne stawki stypendiów.

Jakie błędy najczęściej popełniają studenci i doktoranci starający się o stypendia?

Zarówno w zakresie stypendiów o charakterze socjalnym, jak i stypendium Rektora studenci i doktoranci bardzo często nie dołączają prawidłowych dokumentów, co znacznie wydłuża czas rozpatrywania wniosków, a w najgorszym wypadku uniemożliwia rozpatrzenie wniosku z uwagi na fakt, że student lub doktorant pomimo wezwania do usunięcia braków formalnych nie dopełnia formalności w wyznaczonym czasie. Dodatkowo beneficjenci stypendiów często wykazują się niezajomością naszych wewnętrznych przepisów m.in. *Regulaminu ds. świadczeń dla studentów i doktorantów UMCS*, co powoduje, że w sposób błędny składają oświadczenia wymagane przepisami, nie składają ich w ogóle albo przedstawiają dokumenty niezgodne z *Regulaminem* i jego załącznikami. Chciałabym w tym miejscu uczulić naszych studentów, którzy starają się o stypendium Rektora, aby zadbali o prawidłowość zaświadczeń, które potwierdzają ich osiągnięcia – załącznik do *Regulaminu* jasno wskazuje, jakie elementy muszą być zawarte w tego rodzaju dokumentach.

Nasza Uczelnia realizuje strategię uniwersytetu otwartego dla wszystkich. Na UMCS funkcjonuje m.in. Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego, prężnie działa Zespół OPTIMUM UMCS czy Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”. Na jaką pomoc stypendialną mogą liczyć osoby ze szczególnymi potrzebami?

Wśród stypendiów oferowanych przez UMCS znajduje się stypendium dla osób niepełnosprawnych. W za-

Fot. Paulina Wośko

kresie dodatkowej pomocy nasi studenci i doktoranci mogą także liczyć na dodatkowe wsparcie, takie jak m.in. bezpłatny transport, pomoc asystenta, tłumacz języka migowego, wypożyczalnia sprzętu, lektoraty z języka angielskiego czy pomoc psychologiczna. Na UMCS działa również aplikacja MobiWsparcie UMCS, dzięki której w prosty sposób można zgłaszać zapotrzebowanie na wsparcie naszych specjalistów.

A jak wyglądają statystyki dotyczące tegorocznej tury wnioskowania o różnego rodzaju stypendia? Ile osób złożyło wnioski, ile otrzymało wsparcie finansowe?

Odpowiedzi na te pytania muszą jeszcze poczekać, dlatego że prace Komisji Stypendialnej nadal trwają. Szczegółowe dane będą dostępne na przełomie roku 2022/2023.

Rozmawiała Klaudia Olender

Granty na badania naukowe gwarancją rozwoju

Rozmowa z Elwirą Rycaj – dyrektorką Centrum Badań Naukowych UMCS

Zarządza Pani Centrum Badań Naukowych UMCS. Na pewno wiele osób związanych z naszą Uczelnią słyszało o tej jednostce. Proszę zatem o wyjaśnienie na wstępie rozmowy, jakie zadania są realizowane w centrum.

Centrum Badań Naukowych jest jednostką ogólnouniwersytecką, która – mówiąc najprościej – zajmuje się pozyskiwaniem środków na projekty badawcze prowadzone w ramach badań podstawowych, projekty inwestycyjne oraz wszelkie przedsięwzięcia mające na celu popularyzację nauki. Zajmujemy się także obsługą całego procesu administracyjnego, który jest z tym związany, a tym samym wspomagamy naszych naukowców w sprawnym przejściu przez wszystkie procedury.

W skład centrum wchodzi kilka jednostek podrzędnych: Zespół ds. krajowych projektów badawczych, Zespół ds. projektów badawczych i inwestycyjnych UE oraz Zespół ds. środków na badania naukowe.

Pozyskiwane przez nas środki na krajowe badania pochodzą przede wszystkim z budżetu państwa. Taki grant można otrzymać dzięki konkursom organizowanym przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz Fundację na Rzecz Nauki Polskiej. Z kolei jeśli chodzi o wspomniane inne przedsięwzięcia, to wśród źródeł finansowania znajdują się różne instytucje pub-

liczne bądź organizacje pozarządowe, nie tylko polskie, ale także europejskie.

Do zadań centrum należy także udział w pozyskiwaniu dotacji MEiN np. na zakup lub wytworzenie dużej infrastruktury badawczej oraz działalność upowszechniającą naukę.

Nie ulega wątpliwości, że najpowszechniejszą formą finansowania badań naukowych jest obecnie grant badawczy. Jak wygląda droga do jego uzyskania?

Zgadza się. Należy jednak dodać, że mimo iż jest to obciążony wieloma wymogami proces, który budzi mnóstwo obaw, to w rzeczywistości prowadzi do polepszenia jakości badań. Granty stanowią atrakcyjną formę finansowania projektów badawczych, zapewniają niezależność finansową oraz dają możliwość rozwoju naukowych zainteresowań. Pozyskane środki można przeznaczać na różne cele, począwszy od zakupu niezbędnego sprzętu, poprzez koszty podróży służbowych, aż po wynagrodzenia dla zespołu badawczego.

Istnieją różne rodzaje grantów. Dlatego zawsze należy sprawdzać, jakie warunki trzeba spełnić, aby wziąć udział w danym konkursie. Mamy bowiem granty przeznaczone dla młodych naukowców, dopiero rozpoczynających karierę naukową, jak np. PRELUDIUM, oraz takie, które są skierowane do doświadczonych naukowców, jak np. SONATA czy OPUS.

Fot. Bartosz Prohl

Niedawno zakończyła się ewaluacja jednostek naukowych UMCS. Jej wyniki są bardzo satysfakcjonujące dla naszego Uniwersytetu. Na uzyskanie wysokich kategorii złożyło się wiele różnych elementów. W jaki sposób wpłynęły na to zdobyte granty?

Pozyskane granty przekładają się na aktywność związaną z ewaluacją działalności naukowej, a jej wyniki odzwierciedlają rosnącą dynamikę i poprawę jakości badań prowadzonych w UMCS. Zakończona ewaluacja pokazała wysoki potencjał badawczy naszych jednostek.

W ramach ewaluowanych dyscyplin naukowych realizowanych jest 136 projektów badawczych (w tym 110 kontynuowanych i 34 nowo pozyskanych), 122 pro-

jekty finansowane są ze środków NCN, 13 ze środków MEiN i 1 projekt z funduszy MKiDN. Prowadzone w ramach grantów badania już teraz przynoszą bardzo obiecujące wyniki. Owocuje to przygotowaniem publikacji w wysoko punktowanych czasopismach, co nie tylko znacząco podnosi dorobek naukowy naszych badaczy, ale również stanowi podwaliny dla nowych pomysłów na projekty, w ramach których badania mogą być kontynuowane lub rozwijane. Pozyskane granty mogą także skutkować nawiązaniem współpracy z liczącymi się jednostkami badawczymi w kraju i za granicą, a to z kolei daje szansę na dalszy rozwój naukowy.

Spróbujmy podsumować rok 2022. Jakie działania w tym czasie podejmowało centrum? Co udało się zrealizować?

Rok 2022 był czasem prężnego rozwoju naukowego Uniwersytetu. Aby lepiej to zobrazować, posłużę się statystykami. Na finansowanie projektów badawczych pozyskaliśmy łącznie ponad 9,2 mln zł, w tym:

- 7,7 mln zł ze środków Narodowego Centrum Nauki (21 projektów: 1 z konkursu MAESTRO, 3 z konkursu OPUS, 3 z konkursu SONATA, 14 z konkursu MINIATURA);
- 660 tys. zł ze środków MEiN na realizację 2 projektów w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w module „Dziedzictwo Narodowe”;
- 150 tys. zł ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację projektu naukowego w ramach konkursu „Ochrona zabytków archeologicznych”.

Uniwersytet ponadto wciąż udoskonala posiadaną infrastrukturę badawczą dzięki środkom pochodzącym z programów Unii Europejskiej. Udział w konsorcjach wpisanych na Polską Mapę Dużej Infrastruktury Badawczej umożliwia nam unowocześnianie infrastruktury w ramach Programu Inteligentny Rozwój. UMCS w minionym roku zrealizował 3 takie przedsięwzięcia o wartości niemal 20 mln zł. Są to: Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce – DARIAH-PL, Krajowa Platforma Integracji Infrastruktur Badawczych z Ekosystemami Innowacji – PIONIER-LAB oraz Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych. W rezultacie powstanie sieć nowoczesnych rozproszonych laboratoriów badawczych i usług dostępnych dla naukowców oraz przedsiębiorców, m.in. Laboratoria źródeł, inteligentnej analizy i interpretacji oraz zaawansowanej wizualizacji (DARIAH), Laboratorium Innowacyjnych Technologii Sieciowych (PIONIER) czy Laboratoria Technologii Fotonicznych (NLPQT).

UMCS jest w grupie instytucji dotowanych do 2024 r. przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach specjalnego Programu INFRASTART, który finansuje wzmocnienie współpracy z biznesem i umiędzynarodowienie dwóch naszych jednostek – Centrum ECOTECH-COMPLEX oraz Centrum Nanomateriałów Funkcjonalnych w Instytucie Chemii. Są już pierwsze widoczne efekty tej współpracy, tj. większa liczba kontrahentów zarówno z instytucji publicznych, jak i sektora prywatnego, a tym samym wzrost przychodów z usług badawczych.

Dobiegają końca prace polegające na digitalizacji zbiorów kolekcji botaniczno-mykologicznej oraz entomologicznej na Wydziale Biologii i Biotechnologii w ramach Programu Polska Cyfrowa. Docelowo zasilą one ogólnodostępną bazę danych GBIF – *Global Biodiversity Information Facility*.

Ten kończący się rok był dla nas czasem niezwykle wyťažonej pracy. Oprócz wymienionych inicjatyw, w których realizacji braliśmy bezpośrednio udział, nadzorowaliśmy także wiele innych przedsięwzięć, np. 10 projektów w ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki” – moduł „Popularyzacja nauki i promocja sportu” o łącznej wartości dofinansowania 1 512 302 zł, 4 projekty na inwestycję związaną z działalnością badawczą o łącznej wartości dofinansowania 6 028 000 zł oraz 4 projekty na utrzymanie aparatury naukowo-badawczej, stanowiska badawczego i specjalnej infrastruktury informatycznej (SPUB i SPUB-I) o łącznej wartości dofinansowania 6 126 000 zł.

Opiniowaliśmy również wnioski o przyznanie nagród za wysoko punktowane artykuły naukowe lub monografie, a także zajmowaliśmy się m.in. koordynacją programów „Minigranty UMCS”, „Staż za miedzą” oraz „Interprojekt”, realizowanych przez Związek Uczelni Lubelskich czy programu „Granty Santander Universidades dla najlepszych doktorantów UMCS”.

Na koniec chciałabym jeszcze zapytać, co można powiedzieć naukowcom, którzy wciąż mają obawy przed ubieganiem się o finansowanie swoich projektów badawczych? W jaki sposób można ich zachęcić do brania udziału w tego typu konkursach?

Granty dają możliwość zrealizowania badań, które nie mogłyby zostać sfinansowane m.in. ze względu na ograniczone fundusze Uczelni. To możliwość podniesienia swojego dorobku naukowego lub publikacyjnego, co jest znaczącym impulsem do dalszego rozwoju, a jednostce macierzystej przynosi ogromny prestiż. A im wyższy prestiż Uniwersytetu, tym większa szansa dla jednostki na pozyskanie kolejnych partnerów w ramach wspólnych inicjatyw badawczych.

Zachęcamy zatem wszystkich naukowców reprezentujących naszą Alma Mater do aplikowania o środki na sfinansowanie swoich planów badawczych.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Rośliny działają na nas kojąco

Rozmowa z dr Grażyną Szymczak – dyrektorką Ogrodu Botanicznego UMCS

Senat RP na pamiątkę setnej rocznicy powstania Polskiego Towarzystwa Botanicznego ustanowił rok 2022 Rokiem Botaniki. Miało to na celu podkreślenie zasług polskich botaników dla światowej nauki. Proszę więc o wyjaśnienie, czym zajmują się botanicy, jak wygląda ich praca.

Botanika, mówiąc najkrócej, to nauka o roślinach: ich budowie, klasyfikacji, rozwoju i procesach, które w nich zachodzą lub na nie wpływają. Składa się z wielu różnych działów. Polskie Towarzystwo Botaniczne, które zostało tutaj przywołane, posiada kilkanaście specjalistycznych sekcji tematycznych w pewien sposób odzwierciedlających złożoność i bogactwo zagadnień, jakimi zajmuje się botanika. Mamy zatem botaników specjalizujących się w danym dziale, np. taksonomów, geobotaników, fizjologów roślin, lichenologów, dendrologów itd. Botanicy prowadzą swoje badania w terenie. Zajmują się roślinami, które rosną w danym miejscu, badają ich siedliska, stanowiska, populacje, zależności zachodzące między nimi i innymi organizmami bądź ich środowiskiem. Niektórzy botanicy zajmują się florą rodzimą danego kraju, a inni z kolei wyjeżdżają, aby poznawać florę odległych miejsc, zwracając szczególną uwagę na gatunki rzadkie i zagrożone wyginięciem. Botaników można również spotkać w laboratoriach, gdzie przy pomocy bardzo specjalistycznej aparatury m.in. poznają cechy budowy, procesy życiowe roślin, analizują skład związków w nich zawartych itd.

Botanika to wspinała nauka, dzięki której możemy dowiedzieć się wielu rzeczy na temat otaczającej nas natury.

Różnego rodzaju rośliny towarzyszą nam na co dzień. W jaki sposób wpływają na nasze zdrowie zarówno fizyczne, jak i psychiczne?

Myślę, że o ich wpływie na nasze zdrowie fizyczne łatwiej jest powiedzieć bądź łatwiej ten wpływ stwierdzić m.in. dlatego, że rośliny dostarczają nam niezbędnego do życia tlenu. Ponadto rośliny stanowią podstawowy składnik naszego pożywienia. Niektóre zjadamy w całości, inne mają jadalne części, np. liście, owoce czy korzenie. Dostarczają nam witamin i minerałów potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania.

Natomiast jeśli chodzi o sferę psychiczną, to na pewno obcowanie z roślinami, ich pielęgnacja w domu, czy praca w ogrodzie wpływają na nas uspokajająco. Gdy idziemy na spacer, na łąkę czy do lasu, to nie tylko dbamy o swoją kondycję fizyczną, ale także mamy do czynienia z kojącym wpływem natury. My nawet chyba nie jesteśmy do końca świadomi, że to właśnie rośliny wpływają pozytywnie na nasz nastrój. Sam ich kolor – zielony – jest kojący dla oczu, co szczególnie dziś, gdy jesteśmy bombardowani licznymi bodźcami, oddziałuje wręcz terapeutycznie na nasz organizm.

Nie sposób także pominąć dekoracyjnej roli, jaką pełnią w naszym otoczeniu, dostarczając pozytywnych wrażeń estetycznych. Ktoś może jednak powiedzieć, że ma alergię i nie może jeść niektórych roślin, wdychać zapachów unoszących się z pyłków, które w różnych okresach roku produkują trawy, krzewy lub drzewa. Tak też się oczywiście zdarza. Ale gdy porównamy liczbę wad i zalet roślin, to tych drugich jest zdecydowanie więcej.

A czy istnieją specjalne gatunki roślin, którymi powinniśmy się otaczać, aby mieć lepsze samopoczucie, a może jest wręcz odwrotnie i powinniśmy jakichś unikać?

Jest wiele roślin, które – jak już powiedziałam – bardzo pozytywnie na nas wpływają, ale istnieją też rośliny, które są trujące. To jednak nie znaczy, że one same w sobie, tylko przez to, że istnieją, stanowią dla nas zagrożenie. Jeśli np. dana roślina zawiera trujące substancje, to po prostu nie powinniśmy jej jeść czy dotykać. Powinniśmy mieć pewną wiedzę o florze, która nas otacza i tego uczymy się od najmłodszych lat.

Jest wiele roślin pożytecznych, które wręcz zaleca się, aby uprawiać w mieszkaniach i domach. Wśród nich warto wymienić chociażby paprocie, zielistki, sansewierie czy skrzydłokwiaty. Na podstawie różnych badań stwierdzono, że neutralizują one szkodliwe substancje, oczyszczają powietrze z toksyn, tj. amoniaku, acetonu, benzenu, formaldehydu, ksyleny, toluenu czy dwutlenku węgla. Otaczamy się różnymi przedmiotami, które są nam oczywiście niezbędne, jak meble, urządzenia elektroniczne, remontujemy mieszkania: malujemy ściany, wymieniamy podłogi, kładziemy nowe wykładziny, czy po prostu sprzątamy, używając różnych środków czyszczących. Jednocześnie nie do końca jesteśmy świadomi, że mamy wokół siebie właśnie tak wiele źródeł substancji dla nas niekorzystnych.

Jeśli mieszkamy w dosyć szczelnych pomieszczeniach, to samo wietrzenie nie zawsze będzie wystarczające. Tu z pomocą właśnie przychodzą nam rośliny. Takich pożytecznych roślin można wymienić bardzo dużo, a informacje na ich temat bez problemu znajdziemy w Internecie. Oprócz tego, że filtrują powietrze ze szkodliwych substancji, to mają jeszcze jedną zaletę – są zazwyczaj dekoracyjne i tym samym, o czym już wspomniałam, poprawiają nasze samopoczucie.

Co możemy zrobić, aby pomóc roślinom pięknie rosnąć. Jak należy o nie dbać? Czy musimy posiadać jakieś specjalne umiejętności?

Myślę, że przede wszystkim trzeba je lubić, mieć do nich dużo serca oraz posiadać chociaż podstawową wiedzę na ich temat, np. gdy chcemy posadzić jakąś roślinę w doniczce i umieścić w mieszkaniu na parapecie okiennym, to powinniśmy wiedzieć, jakie ma wymagania: czy potrzebuje dużo światła, czy mało, jakie lubi podłoże (kwaśne czy zasadowe), czy to będzie nie-

wielka roślina, które może stać na parapecie, czy może po kilku latach urosnąć do sporych rozmiarów i będzie potrzebować znacznie więcej przestrzeni, by prawidłowo się rozwijać. Gdy zdobędziemy takie informacje, to będziemy wiedzieć, jak o nią dbać.

Jeśli roślina pięknie rośnie, to znak dla nas, że się nią dobrze opiekujemy. Jeśli jednak zauważymy jakieś nieprawidłowości, to być może coś zrobiliśmy nie tak i musimy poszukać przyczyny.

Oczywiście istnieją pewne ogólne zasady, którymi powinniśmy się kierować. Na przykład rośliny doniczkowe

Fot. Barbara Pool

co jakiś czas potrzebują przesadzenia do większej doniczki, a drzewa i krzewy w ogrodzie odpowiedniego przycięcia gałęzi, starych lub chorych pędów. Zarówno jedne, jak i drugie wymagają właściwego nawożenia. Warto pamiętać, że w przypadku roślin doniczkowych w okresie zimowym nawożenie powinno być ograniczone lub należy go w ogóle zaniechać aż do wiosny. Jeśli chcemy mieć piękne kwiaty, to musimy dostarczyć roślinie specjalnych substancji zawierających minerały, które będą ją pobudzały do tworzenia pąków kwiatowych.

I tak na koniec, jeśli kochamy rośliny i lubimy się nimi zajmować, to umiejętności pojawiają się samoistnie, nawet nie zauważymy, kiedy staniemy się specjalistami w ich pielęgnacji. Są ludzie, o których mówi się, że mają dobrą rękę do roślin, ale są też ludzie, którzy nie chcą bądź nie potrafią tego robić. Generalnie większość osób, które spotykam, rośliny lubi i je uprawia, a jeśli nie uprawia, a ma potrzebę obcowania z nimi, przychodzi np. do Ogrodu Botanicznego UMCS na spacer, żeby je tu oglądać i przy okazji odpocząć.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Kierunek wodór

Okiem eksperta

Świat potrzebuje energii. Nieustanny wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą oraz na paliwa do napędzania silników samochodów, statków czy samolotów prowadzi do kolejnych kryzysów, nie tylko energetycznych. W 2019 r. największymi na świecie źródłami do pozyskiwania energii były: ropa naftowa, węgiel i gaz ziemny (odpowiednio 33, 27 i 24% udziału). Systematycznie wzrasta także ilość energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych – w 2018 r. w Europie było to już 18,9% całkowitego zużycia energii.

W Polsce podstawowymi surowcami energetycznymi są: węgiel kamienny i węgiel brunatny oraz ropa naftowa i gaz ziemny. Około 70% wydobywanego w Polsce węgla kamiennego przeznaczają się na wytwarzanie energii elektrycznej.

Powszechność wytwarzania energii elektrycznej z paliw kopalnych wynika przede wszystkim z dużej efektywności ich pozyskiwania oraz przetwarzania. Niestety, ilość uwalnianego dwutlenku węgla podczas produkcji energii elektrycznej ze spalania węgla jest bardzo duża, trzykrotnie większa niż dla gazu ziemnego i półtora raza większa niż dla ropy naftowej.

W Polsce ustawa *Prawo energetyczne* definiuje odnawialne źródła energii jako „źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych”. Raport Forum Energii 2022 *Transformacja energetyczna w Polsce* pokazuje, że w 2021 r. energia słoneczna stanowiła aż 46% mocy instalacji OZE, 42% to energia wiatrowa, natomiast biomasa i biogaz to 6%.

Wodorowy kierunek

W wydanej w 1874 r. powieści Juliusza Verne’a *Tajemnicza wyspa* znalazło się stwierdzenie: „Woda jest węglem przyszłości”. Verne znał już wyniki spektakularnych

eksperymentów z rozdzielaniem cząsteczki wody na wodór i tlen. Elektroliza wody jest obecnie jedną z bardziej obiecujących metod otrzymywania wodoru, a jego wykorzystanie w energetyce oraz transporcie staje się ważne i atrakcyjne nie tylko naukowo i technologicznie, ale także politycznie. Podejmowane są liczne próby zwiększenia rentowności produkcji wodoru, tak aby był on paliwem konkurencyjnym w porównaniu z innymi źródłami energii. Niestety, większość obecnie wytwarzanego wodoru to tzw. szary wodór, którego produkcja nie jest przyjazna środowisku.

Wodór może być wykorzystywany do produkcji energii na dwa sposoby: do wytwarzania energii elektrycznej w ogniwach paliwowych (ogniwa wodorowe) oraz jako paliwo do spalania w silnikach samochodów czy statków. Wodór w warunkach normalnych jest gazem nietoksycznym, bezwonny, pozbawionym smaku i... bezbarwnym. Naukowcy i inżynierowie przypisali jednak wodorowi określone „barwy”, związane z technologią jego otrzymywania oraz wpływem tej technologii na środowisko. I tak wodór czarny i wodór brązowy to wodór otrzymywany z paliw kopalnych – czarny z węgla kamiennego, a brązowy z węgla brunatnego. W zależności od stosowanych technologii wyróżnia się jeszcze wodór szary, niebieski, turkusowy, różowy i żółty. I wreszcie najbardziej pożądanym – wodór zielony, który wytwarzany jest w procesie elektrolizy, do której wykorzystuje się wyłącznie energię elektryczną pochodzącą ze źródeł odnawialnych, np. z energii wiatru lub paneli fotowoltaicznych. To metoda w pełni bezemisyjna, dlatego zielony wodór jest uważany za „cudowną broń” w walce ze zmianami klimatycznymi. Wodór staje się więc doskonałym kandydatem do zastąpienia węgla, ropy naftowej czy gazu ziemnego w energetyce i transporcie, jednak jego wykorzystanie jako nośnika energii niesie ze sobą wiele wyzwań.

Wodór jako paliwo

Pozyskiwanie energii z wodoru wydaje się obiecującym rozwiązaniem, przede wszystkim dlatego, że jest

Fot. Bartosz Proll

↑ Prof. dr hab. Ryszard Naskręcki

przyjazne dla środowiska – jego spalanie nie powoduje zanieczyszczeń atmosfery. Podczas spalania wodoru z czystym tlenem powstaje tylko woda, jest ona również produktem ubocznym utleniania wodoru w ogniwach paliwowych. Jednymi z najważniejszych argumentów za wykorzystaniem wodoru jako paliwa są: jego powszechna dostępność (najobfitszym źródłem wodoru na Ziemi jest woda), wysoka wartość opałowa oraz fakt, że tankowanie paliwa wodorowego trwa równie krótko co tankowanie gazu LPG.

Wartość opałowa wodoru jest bardzo wysoka i wynosi 33,3 [kWh/kg]. Dla porównania wartość opałowa benzyny wynosi 12,0 [kWh/kg], a gazu ziemnego 10,6-13,1 [kWh/kg].

Największym wyzwaniem związanym z wykorzystaniem paliwa wodorowego jest jego transport i magazynowanie (to m.in. dlatego wodór nadal nie jest obecny na stacjach paliw). Nie bez znaczenia jest też jego wysoka palność w kontakcie z powietrzem, co może budzić obawy przyszłych użytkowników.

Wodór otrzymywany jest na wiele sposobów, jednak aby mógł zastąpić obecne nośniki energii, należy opracować tanie i wydajne metody jego otrzymywania. Obecnie wykorzystywane technologie do wyprodukowania 1 kg czystego paliwa wodorowego potrzebują od 35 do 70 kWh energii. A 1 kg takiego wodorowego paliwa wystarczy na przejechanie

samochodem ok. 100 km. Dla porównania – samochód elektryczny potrzebuje ok. 30 kWh energii, aby pokonać 100 km.

Polska Strategia Wodorowa

Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do roku 2040 to dokument strategiczny, który

określa główne cele rozwoju gospodarki wodorowej w Polsce i kierunki działań niezbędnych do ich osiągnięcia. Dokument ten dobrze wpisuje się w globalne, europejskie i krajowe działania mające na celu budowę gospodarki niskoemisyjnej. Wskazano w nim 6 celów szczegółowych, które powinny przyczynić się do przyspieszenia procesu dekarbonizacji najbardziej energochłonnych sektorów polskiej gospodarki oraz stopniowego dążenia do budowy gospodarki zeroemisyjnej:

- Cel 1. Wdrożenie technologii wodorowych w energetyce i ciepłownictwie.
- Cel 2. Wykorzystanie wodoru jako paliwa alternatywnego w transporcie.
- Cel 3. Wsparcie dekarbonizacji przemysłu.
- Cel 4. Produkcja wodoru w nowych instalacjach.
- Cel 5. Sprawny i bezpieczny przesył, dystrybucja i magazynowanie wodoru.
- Cel 6. Stworzenie stabilnego otoczenia regulacyjnego.

W *Strategii* określono także najważniejsze wskaźniki, które powinny zostać osiągnięte do 2030 r. I są to (m.in.):

- moc instalacji do produkcji niskoemisyjnego wodoru: 50 MW do 2025 r. i 2 GW do 2030 r.;
- liczba dolin wodorowych: co najmniej 5;
- liczba użytkowanych autobusów wodorowych: 100–250 do 2025 r. i 800–1000 do 2030 r.;
- liczba stacji tankowania wodoru: minimum 32 do 2025 r.;
- stworzenie Ekosystemu Innowacji Dolin Wodorowych;
- stworzenie Centrum Technologii Wodorowych.

Jednym z ważniejszych wyzwań wskazanych w *Polskiej Strategii Wodorowej* jest „rozwój kompetencji i zasobów ludzkich dla przygotowania wykwalifikowanych kadr do tworzenia, budowy i eksploatacji instalacji wodorowych”. Truizmem jest stwierdzenie, że skuteczna transformacja energetyczna w postaci wdrożenia i eksploatacji technologii wodorowych wymagać będzie przede wszystkim nowoczesnie wykształconych kadr, „zdolnych aktywnie współtworzyć unikalną kulturę bezpieczeństwa”. To ważne i pilne zadanie zarówno dla systemu oświaty (szczególnie dla szkół branżowych), jak i szkolnictwa wyższego.

Konieczne będzie wprowadzenie do programów nauczania, na różnych szczeblach edukacji, zagadnień związanych z transformacją energetyczną, w szczególności z wytwarzaniem, transportem i wykorzystaniem wodoru. Uczelnie, nie tylko techniczne, powinny

utworzyć kierunki studiów lub specjalności kształcące specjalistyczne kadry w zakresie szeroko rozumianych technologii wodorowych. Ale rozwój gospodarki wodorowej to także możliwość efektywnego przekwalifikowania pracowników z obszarów gospodarki uzależnionych od węgla. To zatem również konieczność podjęcia licznych działań edukacyjnych, które umożliwią takie przekwalifikowanie. I to jest wyzwanie i szansa dla polskich uczelni.

Inicjatywa 3W

W maju 2022 r. z inicjatywy Banku Gospodarstwa Krajowego zostało powołane konsorcjum o nazwie Interdyscyplinarne Centrum Innowacji 3W. Według inicjatorów tego porozumienia trzy zasoby – woda, wodór i węgiel odpowiednio wykorzystane zmienią polską gospodarkę w bardziej innowacyjną i konkurencyjną. Konsorcjum tworzą: Bank Gospodarstwa Krajowego, Sieć Badawcza Łukasiewicz oraz uczelnie: Politechnika Poznańska, Akademia Górniczo-Hutnicza, Politechnika Warszawska, Politechnika Krakowska, Politechnika Koszalińska, Politechnika Rzeszowska, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej oraz Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny.

Interdyscyplinarne Centrum Innowacji 3W to inicjatywa, która ma połączyć obszar nauki i innowacji ze światem biznesu. *Dlaczego akurat 3W? Powód jest bardzo prosty – to woda, wodór i węgiel będą kształtować nowoczesną i zrównoważoną gospodarkę. Polska ma ogromny potencjał intelektualny. Innowacyjne rozwiązania, które tworzą nasi naukowcy, powinny być inspiracją do rozwoju nowych biznesów. I odwrotnie: biznes, który potrzebuje nowych technologii, szuka wsparcia w nauce. By osiągnąć sukces, potrzebujemy integratora, który z jednej strony będzie łączyć potencjalnych naukowych i biznesowych partnerów, a z drugiej pomoże stworzyć przyjazny dla nich ekosystem. BGK z chęcią podejmie się tej roli – mówi Beata Daszyńska-Muzyczka, prezes BGK.*

Należy podkreślić, że jednym z sygnatariuszy ICI 3W jest UMCS. To ogromna szansa dla naszego Uniwersytetu, ale także nowe wyzwania i możliwości. Wodory pociąg mknie już przez Polskę i dziś trzeba być w nim obecnym.

Ryszard Naskręcki

Madame Curie – kobieta zakochana w nauce

Rozmowa z dr. Waldemarem Berejem z Katedry Fizyki Teoretycznej UMCS

Głos nauki

Porozmawiamy o kobiecie, którą zna cały świat. Kobięcie, która jest jednocześnie naszą patronką. Zaczniemy więc może od wyjaśnienia, czym zasłynęła Maria Skłodowska-Curie.

Maria Skłodowska-Curie albo Maria Curie-Skłodowska, jak jest w nazwie naszej Uczelni, ponieważ różnie się podpisywała, zasłynęła jako niezwykła uczona, która dokonała wielkich odkryć. Żyła w czasach, kiedy zaczęła się kształtować szczegółowa wiedza o strukturze materii, ale gdyby nie była taka dobra – mówiąc kolokwialnie – to na pewno by tego nie dokonała.

A na czym polega jej fenomen? W końcu nie bez powodu została dwukrotną laureatką Nagrody Nobla.

Niewiele jest osób, które w XX w., otrzymały dwie Nagrody Nobla, dlatego tyle o tym się mówi. Wśród nich jest mi – jako fizykowi – w pewnym sensie bliska osoba, Amerykanin John Bardeen, który otrzymał dwie Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki. Jednym z jego osiągnięć jest stworzenie pierwszego tranzystora, drugie jest może trochę mniej znane, ale na hasło nadprzewodnictwo na pewno każdy coś kojarzy. Natomiast przy Marii Curie bardzo podkreśla się, że to były dwie różne dziedziny: chemia i fizyka. Nagrodę Nobla z fizyki zdobyła w zespole z mężem i odkrywcą promieniotwórczości Henrim Becquerem, z kolei drugą indywidualnie z chemii kilka lat później, w 1911 r.

Skłodowska była niezwykłą osobą i miała znakomite przygotowanie chemiczne w Polsce. Trafiła w dobre miejsce, dobry czas, dokonała szczęśliwych wyborów,

pracowała bardzo ciężko. Była pionierką, ponieważ wówczas badania były zdominowane przez mężczyzn. Za nią poszły kolejne panie. Ale to nie odbyło się aż tak szybko.

Jeśli chodzi o jej fenomen, to chciałbym przytoczyć jeszcze kilka słów, które padły w dniu, kiedy szczątki małżonków Curie zostały przeniesione do Panteonu. Wypowiedział je bardzo znany francuski fizyk Pierre-Gilles de Gen, który sam wtedy miał też na koncie Nagrodę Nobla. Użył takiego sformułowania: „piękno niezłomnego poświęcenia”. Te słowa doskonale oddają jej charakter.

Jakie możemy wskazać związki naszej Patronki z Lublinem i ogólnie Lubelszczyzną? Wiem, że kiedyś odwiedziła to miasto.

Dziadek naszej Patronki, Józef Skłodowski, był przez kilkanaście lat dyrektorem bardzo ważnej placówki oświatowej, a mianowicie gimnazjum przy ulicy Narutowicza, gdzie mieścił się niegdyś Instytut Pedagogiki UMCS. Informacje na ten temat i zdjęcie tablicy pamiątkowej znajdziemy m.in. w książce prof. Tomasza Goworka, emerytowanego profesora UMCS, który jest wybitnym znawcą życia i dokonań Marii Curie-Skłodowskiej.

Poza tym stryjeczny brat jej dziadka, Ksawery, zarządzał przez pewien czas majątkiem w Zawieprzycach, gdzie przyjeżdżała na wakacje.

Ale jest jeszcze ten moment, kiedy Skłodowska w 1930 r. odwiedziła Lublin. Akurat nie czytałem żadnych dokładnych relacji z tego wydarzenia, jednak wiele osób wie, że w księdze pamiątkowej w archikatedrze lubelskiej jest jej wpis. Mam nadzieję, że fakt, iż Pani

Archiwum Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie

o tym wspomniała, zobliguje mnie do nieodkładania pewnych kwestii na później i zobaczenia go osobiście, ponieważ lubię podążać śladami historii fizyki.

Czego jeszcze o niej nie wiemy? Może są jakieś ciekawostki z jej życia, które powinniśmy poznać.

Opowiem o jednej, o której już kiedyś miałem okazję mówić, ponieważ góry są mi bliskie, a nasza Patronka była zapaloną turystką i bardzo dbała o sprawność fizyczną.

Wcześniej jednak dodam, że wciąż pojawiają się nowe książki o Skłodowskiej. W tym roku mija 25 lat od opublikowania bardzo ważnej książki *Życie Marii Curie* autorstwa amerykańskiej dziennikarki Susan Quinn, która nawet była rok po ukazaniu się tej publikacji na naszej Uczelni. Nie wiem, czy jakiegokolwiek ślady zostały w sieci po tym wydarzeniu, ale w „Wiadomościach Uniwersyteckich” w kronice rektorskiej znalazłem krótką informację na ten temat. Co ciekawe, autorka korzystała z nieznanymi wcześniej dokumentów, więc to zupełnie nowa jakość.

Pewnych rzeczy jednak nigdy nie będziemy wiedzieć o Marii Skłodowskiej, bo była osobą zamkniętą w sobie. Może to tej niezłomności sprzyjało.

Ze względu na ukochaną siostrę, Bronisławę (po mężu Dłuska), Skłodowska często odwiedzała Zakopane, gdzie niegdyś mieściło się sanatorium Dłuskich. I podczas drugiego pobytu z córkami w tym mieście zorganizowano dla nich dużą, kilkudniową wycieczkę. Szli niestrudzenie z noclegami w górach przez Zawrat, który prawie każdemu jest znany, a po drugiej stronie Tatr dotarli do doliny Niewcyrki pod Krywanem. To wydarzenie odnotowały różne kroniki. Skłodowska kochała górskie wycieczki.

Może na koniec powiedzmy, w jaki sposób udało jej się tego wszystkiego dokonać?

Skłodowska dzięki mężowi fizykowi, jednemu z odkrywców piezoelektryczności, w zasadzie miała gotowe urządzenie do badania, jak silne jest zjawisko promieniotwórczości. Przerobili wówczas razem kilka ton blendy uranowej z kopalni w Czechach. Heroiczna, wytrwała praca w trudnych warunkach doprowadziła do wyodrębnienia radu w postaci metalicznej, co zrobiło również ogromne wrażenie w środowisku naukowym. Było to ważne także dlatego, że niektóre autorytety, wśród nich wymienia się wielką postać fizyki końca XIX i początku XX w., Williama Thomsona, czyli lorda Kelvina, powątpiewały, że rad rzeczywiście jest jednym z pierwiastków.

Swoje badania prowadziła w zwykłej szopie, zachowały się nawet nieliczne zdjęcia, które to dokumentują. Miałem okazję być w sierpniu w Paryżu i poświęciłem jeden dzień na takie „wycieczki fizyczne”. Dzisiaj w tym miejscu znajduje się znana placówka, tj. Wyższa Szkoła Fizyki i Chemii Przemysłowej Miasta Paryża, gdzie jako adiunkt, a potem profesor – wtedy to była drugorzędna uczelnia – zaczął pracować Piotr Curie. Obecnie uczelnia świetnie się rozwija.

Kwestią otwartą pozostaje jednak fakt, czy gdyby Piotr Curie nie zginął tragicznie w bardzo młodym wieku, to ten duet dokonałby jeszcze innych wielkich odkryć. Ale pozostała córka, która razem z mężem odkryła sztuczną promieniotwórczość i dzięki temu zdobyła Nagrodę Nobla. I to właśnie jest jeszcze jeden element fenomenu naszej Patronki, że w jej rodzinie były wielkie postacie.

Rozmawiała Magdalena Cichońska

Materiał pierwotnie ukazał się w formie podcastu „Głos nauki”. Pełna wersja dostępna jest na stronie: <https://www.umcs.pl/pl/odcinki,20240,1.lhtm>.

Święty Mikołaj – tradycja i współczesność

Rozmowa z dr hab. Mariolą Tymochowicz,
prof. Uczelni z Katedry Niematerialnego
Dziedzictwa Kulturowego UMCS

Święty mikołaj to jeden z ulubionych bohaterów kultury masowej. Jeździ saniami zaprzęgniętymi w czerwono-nose renifery i raz do roku rozdaje wszystkim prezenty. Taki wizerunek dominuje w naszej kulturze popularnej. Skąd on się wziął?

Ten znany nam współcześnie wizerunek świętego mikołaja pojawił się dopiero w XX w. za sprawą kampanii reklamowej Coca-Coli. Wcześniej, bo jeszcze do końca XIX w., w licznych ikonografiach św. Mikołaj był przedstawiany tradycyjnie, w stroju biskupim, płaszczu lub ornacie. Zresztą w takiej postaci do dziś występuje jeszcze m.in. wśród Słowian wschodnich, gdzie kult tego świętego jest bardzo silny. Z kolei w kościele zachodnim, gdzie jego postać ma jednak mniejsze znaczenie, kult św. Mikołaja rozpowszechnił się nieco później. Podobnie w Polsce. Można zaobserwować, że na wschodnim pasie, z Lubelszczyzną włącznie, kult św. Mikołaja był bardziej rozwinięty niż w innych częściach naszego kraju. Święty Mikołaj cieszył się również większą popularnością na Podkarpaciu, co było związane z zamieszkującą tam ludnością łemkowską czy bojkowską, oraz na Podlasiu ze względu na mniejszość białoruską czy ukraińską. Dawniej, oprócz świątyń pod jego wezwaniem, pojawiały się

wizerunki św. Mikołaja w kapliczkach przydrożnych. To pokazuje m.in. zachowana dokumentacja jeszcze z lat 60–70. XX w.

Dziś św. Mikołaj należy do najbardziej znanych świętych, otaczają go czcią zarówno wierni kościoła wschodniego, jak i zachodniego. Na pewno na tę jego ponadpokoleniową popularność wpłynęła wyjątkowa postawa, jaką prezentował. Za życia stanowił przykład dobrego, miłościwego człowieka i jak głośzą mity czy legendy, nie przestawał czynić cudów także po śmierci.

Święty Mikołaj to chyba jeden z nielicznych i najbardziej zapracowanych świętych, któremu przypisuje się ochronę nad tak dużą i różnorodną grupą osób. Można powiedzieć, że to patron od wszystkiego...

Tak, św. Mikołaj to bardzo wszechstronny patron. Sprawuje opiekę nad pannami na wydaniu, kobietami chcącymi urodzić dziecko, noworodkami, dziećmi i ubogimi. To także patron m.in. ludzi morza, a więc marynarzy, żeglarzy, rybaków, ale i rolników, kupców, młynarzy, pasterzy, piekarzy, rzeźników, krawców, tkaczy, adwokatów i notariuszy, podróżnych i pielgrzymów, a nawet więźniów czy żebraków. Jak widać, przedstawiciele różnych profesji i rzemiosł bardzo chętnie oddawali

Fot. Bartosz Proń

się pod jego opiekę. Ten święty patronuje także bardzo wielu miastom, regionom i krajom, np. Lotaryngii we Włoszech, Amsterdamowi w Holandii, Nowemu Jorkowi czy Rosji i Moskwie. Dodatkowo w kulturze ludowej zyskał on jeszcze znaczenie jako opiekun zwierząt domowych.

A co św. Mikołaj ma wspólnego z wilkami?

Jeszcze w niedalekiej przeszłości wilki stanowiły ogromne zagrożenie dla mieszkańców wsi, szczególnie w okresie zimowym, kiedy lasy nie zapewniały im odpowiedniego wyżywienia. Często skradały się, przedostawały do gospodarstw i robiły tam spustoszenia. Dawniej, także i na Lubelszczyźnie, hodowano dużo owiec, więc wilki

w pierwszej kolejności atakowały te zwierzęta. Aby tego uniknąć, oddawano opiece św. Mikołaja zwierzęta domowe i modlono się do niego, żeby ochronił je przed wilkami. Na Podkarpaciu nawet wierzono, że św. Mikołaj 6 grudnia zwołuje wszystkie wilki i wskazuje im gospodarstwo, w którym mogą te owce zjeść. Najczęściej było to gospodarstwo tych osób, które modliły się zbyt mało gorliwie. Z kolei na Lubelszczyźnie tego samego dnia gospodarze przynosili do kościołów chleb, masło i ser i składali je w ofierze na schodach ołtarza. Miał to być dar dla św. Mikołaja w podziękowaniu za to, że przez cały rok czuwał nad gospodarstwami i domowymi zwierzętami. W latach przedwojennych i powojennych w wielu miejscowościach przyjął się

Fot. Powełk

również zwyczaj zamawiania mszy w tym dniu w intencji ochrony, zabezpieczenia gospodarstw oraz zwierząt domowych przed różnego rodzaju niebezpieczeństwami i chorobami.

Skąd wziął się zwyczaj, z którym współcześnie kojarzymy świętego mikołaja, czyli obdarowywanie prezentami?

Ten zwyczaj dotarł do nas z Niemiec pod koniec XIX w., czyli mniej więcej wtedy, kiedy pojawiła się świąteczna choinka. Ale tak naprawdę obdarowywanie prezentami stało się popularne dopiero po II wojnie światowej, ok. lat 60. i 70. XX w. Wtedy jednak zwyczaj ten dotyczył przede wszystkim dzieci, święty mikołaj przynosił drobne upominki, które rodzice pozostawiali pociechom

pod poduszką. Można powiedzieć, że wiązało się to z pewnego rodzaju mobilizacją, bo dzieci musiały być grzeczne – jeżeli nie wypełniały swoich obowiązków i nie były posłuszne, to zamiast prezentu mogły spodziewać się tylko różgi.

Znacznie dłuższą tradycję ma obdarowywanie prezentami w okresie zimowym przez kołędników, którzy chodzili po domach i za śpiewane kolędy i wygłaszane życzenia dostawali od domowników prezenty w postaci np. ciastek czy innych słodczych.

Jak wyglądała kiedyś taka wizyta świętego mikołaja? Pokazywał się w domu czy „wpadał” niepostrzeżenie przez komin?

Dziś święty mikołaj to postać realna, zamawiamy jego wizytę, podczas której wręcza dzieciom prezenty. Najmłodszy na jego przyjście czekają cały rok, uczą się wierszyków, przygotowują piosenki. Dawniej odpytywano dzieci również ze znajomości pacierza. To był pewnego rodzaju test, jeśli przeszły go pozytywnie – dostawały prezent. W Polsce święty mikołaj raczej nie wchodził przez komin, choć tę wersję utrwały popkulturowe bajki i dzieci właśnie w taki sposób wyobrażają sobie odwiedzinę tej tajemniczej postaci. W latach powojennych poruszała się plotka, że w okolicy Tomaszowa Lubelskiego towarzyszyły mu dwie młode panny, przebrane za aniołki. Oczywiście przed wizytą zapowiadał się i prosił o zgodę, aby wejść do domu, podobnie jak kołędnicy. A kiedy już się pojawił, dzieci były przepytywane z wierszyków i piosenek. I oczywiście, żeby dostać prezent, musiały być grzeczne cały rok. Tak zresztą jest do dziś.

Zwyczaj wręczania prezentów znany jest na całym świecie, jednak nie wszędzie prezenty przynosi święty mikołaj. Na przykład we Włoszech jest to wiedźma, z kolei w Holandii dzieci odwiedza skrzat.

Nasze dzieci mają to szczęście, że mogą liczyć na prezenty w okresie zimowym dwa razy w roku – w mikołajki i wigilię Bożego Narodzenia. W innych częściach Europy jest to zwyczaj jednorazowy. Co ciekawe, odbywa się też w różnym czasie. Można powiedzieć, że obdarowywanie prezentami w okresie zimowym rozpoczyna się 6 grudnia, czyli w rocznicę urodzin św. Mikołaja, a kończy nawet na początku stycznia, w okolicach dnia Trzech Króli, czyli wtedy, kiedy kończymy

obchody Bożego Narodzenia. Rzeczywiście we Włoszech nie obchodzi się mikołajek, ale właśnie w święto Trzech Króli przychodzi wiedźma Befania i wręcza dzieciom prezenty. Podobnie w Hiszpanii 6 stycznia zjawiają się Trzej Królowie, nazywani Los Reyes Magos. W fińskiej tradycji występuje Joulupukki, czyli bożonarodzeniowy kozioł, z kolei w Szwecji dzieciom pod choinkę prezenty podrzuca skrzat Jultomte.

A Śnieżka, elfy, renifery i cała mikołajkowa drużyna?

Śnieżka czy Dziadek Mróz to postaci wprowadzone w naszym kraju w okresie socjalizmu. To postaci, które pojawiały się przede wszystkim na Nowy Rok. Śnieżka i Dziadek Mróz nie bez powodu byli ubrani w biel, kojarzoną ze śniegiem i zimą, były to postaci niepowiązane z religią.

Dziś każdy może dostać prezent i każdy może zostać świętym mikołajem. Korzystając z tej okazji, wielu darczyńców ofiarowuje prezenty zupełnie obcym osobom, pomaga tym, którzy tej pomocy potrzebują najbardziej.

Oczywiście, coraz więcej firm i organizacji, a nawet klubów kibica wspiera w mikołajki np. domy dziecka czy hospicja, czyli takie miejsca, które nie zawsze mogą liczyć na tego rodzaju pomoc w ciągu roku. Często instytucje pytają wcześniej o konkretne zapotrzebowanie, aby prezenty, które ofiarują, były bardziej przydatne.

Popularne są ostatnio także akcje w mediach społecznościowych, np. mieszkańcy domów pomocy społecznej pisali kartki do świętego mikołaja, prosząc o konkretne rzeczy, tj. wymarzony telefon, ale i ciepłe skarpetki czy piankę do golenia.

Tego typu praktyka bardzo powszechna jest również w szpitalach. W ten sposób darczyńcy starają się pocieszyć dzieci, które muszą tam spędzać mikołajki lub święta Bożego Narodzenia.

Z kolei w szkołach nadal popularne są mikołajki klasowe i świąteczne przebrania. Uczniowie, którzy założyli np. czapkę mikołaja, mogą w tym dniu liczyć na specjalne przywileje i ulgi, takie jak zwolnienie z odpytywania czy sprawdzania pracy domowej. Nauczyciele, wprowadzając tego typu uatrakcyjnienia, sygnalizują wyjątkowość tego dnia oraz podtrzymywania tradycji obdarowywania prezentami wśród uczniów.

Rozmawiała Klaudia Olender

Fot. Agnieszka Lisiecka

OIR. Spotkanie projektowe w Mesynie

Międzynarodowy projekt dydaktyczny „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym” (OIR), którego pomysłodawcą i liderem jest Wydział Pedagogiki i Psychologii UMCS, wkracza w kolejny etap realizacji.

W skład konsorcjum realizowanego od maja 2021 r. projektu OIR wchodzi (oprócz UMCS): Università degli Studi di Messina z Włoch oraz Universidad de Oviedo z Hiszpanii. Intencją przyświecającą działaniom projektowym jest podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli akademickich i szkolnych oraz stworzenie

bogatej bazy materiałów dydaktycznych, w tym scenariuszy zajęć, filmów, wykładów online oraz podcastów. Zgodnie z założeniami projektu OIR wszystkie cyfrowe zasoby edukacyjne zostaną zaprojektowane z zastosowaniem zasad *Universal Design for Learning* (UDL). Aktualnie trwają końcowe prace nad materiałami we wszystkich uniwersytetach partnerskich, zmierzające do upowszechniania rezultatów intelektualnych.

W celu dokonania podsumowania oraz ustalenia szczegółów kolejnych działań w dn. 15–17 listopada 2022 r. w Mesynie we Włoszech odbyło się czwarte międzynarodowe spotkanie projektowe. Za organizację wydarzenia odpowiadał przedstawiciel gospodarzy – prof. Francesco Pira. Naszą Uczelnię reprezentowały: prorektor ds. jakości kształcenia WPiP dr hab. Agnieszka Lewicka-Zełent, prof. UMCS, koordynatorki merytoryczne projektu dr Dorota Chmich i dr Alicja Lisiecka oraz koordynator projektu z ramienia Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych mgr Dorota Chiluta. Na spotkaniu obecni byli także przedstawiciele Uniwersytetu w Oviedo.

Oprócz podsumowań i ustaleń związanych z organizacją wydarzeń upowszechniających, planowanych na styczeń 2023 r., dużo miejsca poświęcono wymianie naukowych i dydaktycznych doświadczeń. Naukowcy z Lublina i Oviedo wzięli udział w konferencji badawczo-

Przedstawiciele konsorcjum projektu OIR →

Fot. Agnieszka Lisiecka

-dydaktycznej, podczas której szerokiemu gronu nauczycieli, studentów oraz uczniów przedstawiono zagadnienia związane z zagrożeniami i możliwościami edukacji cyfrowej oraz zaprezentowano ideę projektu OIR. Konferencję uświetniło wystąpienie rektora

Università degli Studi di Messina prof. Salvatore Cuzocrea, który wyraził zadowolenie z przebiegu współpracy oraz zadeklarował chęć jej kontynuowania po zakończeniu projektu.

Alicja Lisiecka

Kongres Montessori Europe „Communication. The Heart of Education”

W dn. 7–9 października 2022 r. dr hab. Beata Bednarczuk, prof. Uczelni z Instytutu Pedagogiki UMCS wzięła udział w międzynarodowym kongresie Montessori Europe „Communication. The Heart of Education”, który odbył się w Amsterdamie. Było to pierwsze po dwóch latach przerwy stacjonarne spotkanie praktyków i badaczy zainteresowanych pedagogiką Marii Montessori. Zorganizowano je w mniejszym niż zazwyczaj gronie (ok. 130 uczestników). Nadano mu także nową formułę – wykładowcy przesłali nagrania wystąpień, które prezentowano uczestnikom podzielonym na kilka grup. W każdej z nich po zakończeniu prezentacji dwóch moderatorów prowadziło dyskusję w związku z tematem wykładu. Na czas dyskusji łączono się także w wykładowcami. W ten sposób zapewniono możliwość prowadzenia ożywionej wymiany poglądów i doświadczeń wokół wykładów prof. Chloe Marshall z Institute of Education (Wielka Brytania), Chipa DeLorenzo, nauczyciela, szkoleniowca i konsultanta pedagogiki Montessori z USA, współautora książki *Positive Discipline in the Montessori classroom* oraz Gabriela Salomao pełniącego funkcję Scientific Director of the Montessori Organisation of Brasil oraz Guest Professor w Centro de Educacao Montessori da Sao Paulo w Brazylii. Ponadto ograniczono liczbę zajęć warsztatowych do czterech w każdej sesji. Dr hab. Beata Bednarczuk, prof. UMCS uczestniczyła w zaję-

ciach prowadzonych przez Jaapa de Brouwera z Saxion University of Applied Science (Niderlandy) na temat Communication and Executive Function oraz prof. Haralda Bekkeringa z Donders Institute for Brain, Cognition and Behaviour (Niderlandy) poświęconych Motivation Drives for Learning.

W programie kongresu przewidziano hospитowanie placówek edukacyjnych rekomendowanych przez Dutch Montessori Society oraz zwiedzanie domu Marii Montessori. Zorganizowano także Walne Zgromadzenie Członków ME oraz dwa spotkania grupy badawczej Montessori Europe Research Group (MERGe). Podczas pierwszego spotkania przedstawiono siedem prezentacji na temat wyników badań oraz planów i projektów badawczych. Dr hab. Beata Bednarczuk zaprezentowała wyniki badań własnych, opublikowanych w monografii *Authors Of Their Own Development. Montessori School Graduates*, wydanej w czerwcu 2022 r. przez Wydawnictwo UMCS. Z kolei drugie spotkanie MERGe stało się przestrzenią do dyskusji wokół prezentacji oraz miejscem planowania dalszych działań grupy. Omówiono ukazanie się w przyszłym roku publikacji redagowanej przez amerykańskich pedagogów z zakresu pedagogiki Montessori, która ma szansę stać się pierwszym podręcznikiem prezentującym całościowe spojrzenie na historię, międzynarodowy kontekst implementacji założeń wzmiankowanej pedagogiki oraz jej efekty zweryfikowane badaniami.

Na zakończenie obrad przedstawiono książkę zredagowaną przez Jaapa de Brouwera oraz Patricka Sinsa z Saxion University of Applied Sciences pt. *Perspectives on Montessori*, opublikowaną w październiku 2022 r. przez Leonon Publishers and Saxion Progressive Education University Press. Jest to publikacja o szczególnym znaczeniu, przedstawiająca indywidualne perspektywy odczytywania pedagogiki Montessori przez 19 ekspertów z zakresu tematu, wśród których znalazła się także dr hab. Beata Bednarczuk, prof. UMCS.

Beata Bednarczuk

Rozwój współpracy Instytutu Psychologii UMCS z Universidad de Oviedo

W dn. 7–11 listopada 2022 r. dr Sara Filipiak i dr Łucja Domańska z Katedry Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii UMCS gościli w Facultad de Formación del Profesorado y Educación, Universidad de Oviedo (pol. Wydział Kształcenia Nauczycieli i Edukacji Uniwersytetu w Oviedo) będącym partnerską jednostką Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS. Wizyta, która odbyła się w ramach programu Erasmus+ „Międzynarodowa mobilność edukacyjna”, umożliwiła zapoznanie się z organizacją procesu kształcenia studentów i szerokimi zainteresowaniami naukowymi pracowników, a jednocześnie zapoczątkowała wspólny projekt badawczy. W bezpośrednim kontakcie ze studentami zachęcano do udziału w programie wymiany studenckiej realizowanej z powodzeniem od kilku lat przez wymienione wydziały.

Położone w północnej części Hiszpanii Oviedo to malownicze miasto otoczone Górami Kantabryjskimi, leżące ok. 30 km od wybrzeża Zatoki Biskajskiej. W regionie zachowały się pozostałości wpływów starożytnych Rzymian z II w. p.n.e. W samym Oviedo,

stolicy Asturii, można obejrzeć wiele zabytków, ponieważ miasto cieszy się długą (i dobrze udokumentowaną) historią sięgającą VIII w. n.e. Uniwersytet z kolei działa w mieście od 1608 r.

Facultad de Formación del Profesorado y Educación przygotowuje studentów do podjęcia zawodu nauczyciela w ramach edukacji przedszkolnej, wczesnoszkolnej oraz w szkole średniej, m.in. w zakresie nauczania języka obcego, a także w obszarze pedagogiki specjalnej. Programy studiów obejmują szereg kursów o charakterze psychologicznym, w tym: psychologię rozwoju człowieka, edukacyjną, psychologiczne aspekty edukacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, wybitnie zdolnych, ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi, z deficytami sensorycznymi, motorycznymi, a także psychologiczne podstawy edukacji włączającej.

Wizyta w szkole podstawowej, która odbyła się w trakcie pobytu, pozwoliła zapoznać się z wyzwaniami, przed którymi stoją nauczyciele w swojej codziennej pracy w związku ze zjawiskami o charakterze globalnym, takimi jak migracje ludności. Prowadzą one do

Indywidualne zajęcia terapeutyczne w klasie integracyjnej →

Fot. Łucja Domańska

ogromnego zróżnicowania językowego i kulturowego dzieci w grupie klasowej, gdzie oprócz Hiszpanów uczą się dzieci np. z Chile, Wenezueli, Pakistanu, Wietnamu, Ukrainy, Rumunii czy Wielkiej Brytanii. Udział w zajęciach lekcyjnych oraz terapeutycznych, jak również

rozmowy z nauczycielami pracującymi w klasach integracyjnych pokazały kompleksowość wsparcia oferowanego na terenie szkoły uczniom z różnego rodzaju trudnieniami w realizacji procesu edukacji.

Łucja Domańska, Sara Filipiak

III polsko-węgierska konferencja naukowa prawników

7 października 2022 r. w Balatonlelle (Somogy, Węgry) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „3rd Hungarian Polish Legal Conference: Legal Systems in a Constantly Transforming Environment” zorganizowana przez prof. dr. Istvána Hoffmana (pracownika naukowego ELTE ÁJK oraz UMCS) i dr. hab. Jarosława Kostrubca, prof. UMCS. Wydarzenie było współfinansowane przez Fundację im. Wacława Felczaka, której celem jest pogłębianie przyjaźni i współpracy polsko-węgierskiej.

Prelegentami byli doktoranci i pracownicy nauki z Instytutu Nauk Prawnych UMCS oraz Wydziału Prawa Uniwersytetu Loránda Eötvösa w Budapeszcie. Nasz Uniwersytet reprezentowali: prodziekan Wydziału Prawa i Administracji dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, mgr Aleksandra Zawisłak-Białek, mgr Jakub Piętka oraz mgr Mateusz Pielach.

Celem konferencji było przedstawienie różnych aspektów działalności administracji publicznej oraz zmian w regulacjach prawnych w okresie kryzysów związanych z pandemią COVID-19 i atakiem Rosji na Ukrainę z perspektywy dwóch państw: Polski i Węgier. Scharakteryzowano regulacje polskie i węgierskie dotyczące kwestii systemów administracyjnych, odpowiedzi i rozwiązań sektorowych. Ponadto omówiono wyzwania i możliwości w administracji opieki zdrowotnej, podejście państwa do sytuacji kryzysowej oraz wpływ pandemii i wojny na Ukrainie na główne systemy usług publicznych.

Program wydarzenia składał się z trzech części. Pierwsza obejmowała przemówienia otwierające burmistrza miasta Balatonlelle Istvána Kenéza, a także prof. Istvána Hoffmana i prof. Jarosława Kostrubca, którzy podkre-

ślili wagę rozwoju współpracy pomiędzy wydziałami prawa UMCS i ELTE.

Następnie prof. Jarosław Kostrubiec, będący jednocześnie przewodniczącym obrad wygłosił referat pt. *Artificial intelligence as a challenge to personal data protection in Polish legal system*, a prof. István Hoffman zaprezentował wystąpienie pt. *Public administration, crisis, resilience – in the time of multiple crises*. Kolejnymi prelegentami byli doktoranci Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UMCS: mgr Aleksandra Zawisłak-Białek (*Digitisation of court proceedings in Poland after the Covid-19 pandemic – implications, opportunities and challenges for the justice system*), mgr Jakub Piętka (*Real Estate Investment Trusts and their impact on the residential real estate market – comparison of Hungarian solutions with Polish legislative project*) oraz mgr Mateusz Pielach (*Polish state aid for Ukrainian citizens as a result of armed conflict on the territory of that state. Systemic and legal solutions*).

W dalszej części wydarzenia swoje referaty wygłosili przedstawiciele uniwersytetu w Budapeszcie i przeprowadzono dyskusję z możliwością zadawania pytań, podczas której wysnuto wnioski, że mimo wprowadzenia w obu krajach odmiennych mechanizmów administracyjnych pandemia Covid-19 oraz rosyjska agresja na Ukrainę miały negatywny wpływ na poziom legislacji w obu państwach i na dostęp do usług administracji publicznej.

Po zakończeniu konferencji prelegenci udali się na spotkanie z burmistrzem Balatonlelle, a także wzięli udział w wycieczce po malowniczej okolicy jeziora Balaton.

Aleksandra Zawisłak-Białek

↑ Uczestnicy panelu dyskusyjnego „Status dyscypliny po ewaluacji naukowej”

Konferencja Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Polskiej Akademii Nauk

9 listopada 2022 r. w Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się konferencja „Nauki o komunikacji społecznej i mediach” podsumowująca dwulecie funkcjonowania Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach PAN.

Konferencję otworzyła i podsumowała prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, przewodnicząca Komitetu. W organizację konferencji, przy wsparciu Biura Upowszechniania i Promocji Nauki PAN, zaangażowany był także dr Wojciech Maguś, pełniący obowiązki sekretarza Komitetu.

Referaty wygłoszone podczas wydarzenia miały związek z problemami badawczymi najczęściej podejmowanymi we wszystkich ośrodkach naukowych. Zagadnienia wartości informacji, dezinformacji, weryfikacji wiedzy i komunikacji naukowej okazały się wektorami o specjalnym, społecznym wymiarze dyscypliny, wręcz argumentami przemawiającymi za społeczną użytecznością badań. Znaczenie dyscypliny można więc postrzeć przez pryzmat kształcenia kompetencji w zakresie odróżniania informacji i manipulacji w różnych sferach i formach przekazu. W czasie dyskusji podnieszono wartość edukacji medialnej oraz nowych mediów

wykorzystywanych w komunikacji naukowej. Duży blok problemowy dotyczył kwestii zmian w systemie medialnym w Polsce w związku z rolą mediów publicznych, upolitycznieniem mediów, mediatyzacją polityki i deprofesjonalizacją zawodu dziennikarza. Zdiagnozowano problemy wyczerpania misji mediów publicznych, ograniczenia funkcji mediów do informacji i zabawy, a także zaniżenia standardów etyki zawodowej. Jednym z prelegentów był prof. dr hab. Krzysztof Stępnik, emerytowany profesor UMCS.

Z punktu widzenia dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach najważniejszy był raport obrazujący mapę ośrodków badawczych i dydaktycznych w Polsce w okresie do zakończenia ewaluacji jednostek. Na podstawie przedstawionego dokumentu stwierdzić można, że największymi problemami jednostek są: niska punktacja czasopism przypisanych do dyscypliny, mała efektywność pozyskiwania środków w drodze

krajowych konkursów naukowych oraz płynność kryteriów oceny. Jednocześnie widoczny jest dynamiczny rozwój dyscypliny, którą reprezentuje już ponad 1000 badaczy (według złożonych deklaracji), w tym blisko połowę stanowią doktorzy. Raport pozwolił także na wskazanie potencjału jednostek, które przystąpią do ewaluacji po raz pierwszy w kolejnym okresie oceny. Ważnym punktem konferencji był panel dyskusyjny poświęcony statusowi dyscypliny po ewaluacji naukowej, w którym wzięli udział: prof. dr hab. Iwona Hofman, prof. dr hab. Grażyna Wrona, prof. dr hab. Janusz Adamowski, dr hab. Olga Dąbrowska-Cendrowska, prof. UJK oraz dr hab. Małgorzata Łosiewicz, prof. UG.

Z poszczególnymi referatami oraz zapisem wideo wydarzenia można zapoznać się na stronie: konferencja.pan.pl/komunikacja-spoeczna.

Wojciech Magus

Międzynarodowa konferencja archeologiczna w Moguncji

Instytut Archeologii UMCS, Römisch-Germanisches Zentralmuseum Mainz – Leibniz-Forschungsinstitut für Archäologie (RGZM) oraz Institut für Prähistorische Archäologie (Freie Universität Berlin) byli współorganizatorami międzynarodowej konferencji naukowej „Entwicklungsdynamiken am Ende des 2. Jahrhunderts v. Chr. in Mitteleuropa: Kontinuität und Diskontinuität, Chronologie und Geschichte / Development dynamics at the end of the 2nd century BC in Central Europe: Continuity and discontinuity, chronology and history”, która odbyła się w dn. 7–8 listopada 2022 r. w Moguncji. Wsparcie finansowe przedsięwzięciu zapewniły Fritz Thyssen Stiftung oraz Centre Archéologique Européen de Bibracte. Była to pierwsza konferencja zorganizowana w nowej, ultranowoczesnej siedzibie RGZM. Wzięło w niej udział 20 zaproszonych naukowców z Niemiec, Francji, Mołdawii i Polski, któ-

rzy burzliwie dyskutowali nad problemami związanymi z możliwością synchronizacji materiałów archeologicznych ze znanymi z przekazów pisanych wydarzeniami historycznymi. Przykładem złożoności tej problematyki – i głównym motywem konferencji – były migracje Cymbrów i Teutonów w Europie, ich przyczyny oraz skutki dla innych ludów europejskich w ostatnich stuleciach przed naszą erą, a także ich odzwierciedlenie w materiałach archeologicznych.

Podczas wydarzenia naszą Uczelnię reprezentował dr hab. Piotr Łuczkiwicz, prof. UMCS, który wspólnie z dr. Martinem Schönfelderem (oprócz wykładu wprowadzającego w tematykę obrad) wygłosił wykład pt. *Synchronisierung von Latène-, Jastorf- und Przeworsk-Kultur: ein Forschungsstand / Synchronisation of La Tène, Jastorf and Przeworsk culture: a state of research.*

Piotr Łuczkiwicz

Fot. Magdalena Suchora

↑ Spacer „Mokradła i człowiek. Antropogeniczne przemiany ekosystemów mokradłowych”

Z miłości do bagien – Lubelski Uniwersytet Mokradłowy

Na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przerziennej UMCS o mokradłach mówi się niemal od zawsze nie tylko z powodu prowadzonych badań tych ekosystemów. Od kilku lat z dużym zaangażowaniem przygotowywane są lokalne obchody Światowego Dnia Mokradeł. W 2022 r. naukowcy z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS uznali, że oddanie mokradłom tylko jednego dnia w roku to zdecydowanie za mało, dlatego też poszli o krok dalej i powołali do życia Lubelski Uniwersytet Mokradłowy (LUM).

Światowy Dzień Mokradeł (przypadający 2 lutego, w rocznicę podpisania *Konwencji Ramsarskiej*) obchodzony jest na UMCS od 2018 r. W 2022 r. obchody tego wydarzenia na naszej Uczelni odbyły się 25 marca, a więc nieco później niż zwykle, i przybrały formułę hybrydową. Natomiast 2 lutego zainaugurował swoją działalność Lubelski Uniwersytet Mokradłowy.

Założycielami LUM są: dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik z Katedry Hydrologii i Klimatologii, dr Magdalena Suchora z Katedry Geomorfologii i Paleogeografii oraz dr Sylwester Wereski z Katedry Hydrologii i Klimatologii, ale w inicjatywę włączyło się liczniejsze grono osób: dr Marta Ziółek, dr Joanna Sposób, dr Jarosław Pietruczuk i dr hab. Piotr Sugier, prof. UMCS. Pozyskali oni dofinansowanie ze środków Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na projekt „(P)LUM! Kierunek Polesie! Lubelski Uniwersytet Mokradłowy”. Partnerami projektu zostali: Poleski Park Narodowy, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Ogród Botaniczny UMCS, Polskie Towarzystwo Geograficzne Oddział Lubelski i CeReClimEn – Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska UMCS.

W ramach projektu zrealizowano mokradłowe spacer edukacyjne: hydrometeorologiczny „Czy bagienne

Polesie naprawdę pełne jest wody?”, botaniczny „Torfowiska w jesiennej szacie” oraz „Mokradła i człowiek – antropogeniczne przemiany ekosystemów mokradłowych”. Na bagienne Polesie wybrali się z nami uczniowie szkół podstawowych i średnich, a także dorośli miłośnicy obszarów wodno-błotnych. Choć niekiedy woda towarzyszyła nam również w postaci ulewnego deszczu, spacerzy zostały uznane przez uczestników za udane.

Drugą formę przekazywania wiedzy o bagnach stanowiły warsztaty w Ogrodzie Botanicznym UMCS: hydrobotaniczne „Mokradłowa enklawa w sercu miasta” i z kompostowania „Miejsce torfu jest na torfowisku”. Zajęcia prowadzili dr Agnieszka Dąbrowska i mgr inż. Tomasz Sappko.

Dla swoich „studentów” LUM zorganizował także konkurs fotograficzny i plastyczny pod hasłem „Z miŁOŚCI do bagien”. Jego celem było upowszechnianie wiedzy na temat obszarów podmokłych. Jury złożone z pracowników WNoZiGP wyłoniło laureatów i wyróżnionych. Nagrody zdobyły uczennice Szkoły Podstawowej nr 33 w Lublinie. Alicja Hałabis zajęła I miejsce w konkursie fotograficznym (praca pt. „Mokradła jesienną porą w Poleskim Parku Narodowym”), natomiast Julia Ciuraj zajęła I miejsce w konkursie plastycznym

Fot. Michał Zembrzycki

(praca pt. „Zwierzęta mokradeł”). Wyróżnienia otrzymali: Wiktor Kozieł za pracę pt. „Lilie wodne na jeziorze Moszne” oraz Emilia Chocyk za pracę pt. „Żuraw”.

Projekt (P)LUM się kończy, ale działalność Lubelskiego Uniwersytetu Mokradłowego będzie kontynuowana. Tych, którzy nie zdążyli włączyć się jako uczestnicy w działania projektowe, zapraszamy zatem na kolejną odsłonę spotkań z mokradłami, a pasjonatów i znawców tych pięknych oraz ważnych dla naszej planety ekosystemów serdecznie zapraszamy do współpracy.

Michał Zembrzycki

↑ Hydrometeorologiczny spacer mokradłowy „Czy bagienne Polesie naprawdę pełne jest wody?”

Badania Instytutu Archeologii UMCS w Zawichoście-Trójcy

Na terenie Trójcy, obecnie stanowiącej część miasta Zawichost w województwie świętokrzyskim, położonej przy przeprawie wiślanej, na skrzyżowaniu najważniejszych wczesnośredniowiecznych szlaków komunikacyjnych: równoleżnikowego (łączącego Europę Wschodnią, poprzez obecne ziemie polskie, z Europą Zachodnią) i południkowego (prowadzącego od wybrzeży Bałtyku wzdłuż Wisły w kierunku przełęcz karpackich, a poprzez nie do basenu Dunaju i dalej w stronę Adriatyku) w wiekach X–XII funkcjono-

wała osada handlowo-rzemieślnicza o znaczeniu – jak można sądzić na podstawie dotychczasowych odkryć – porównywalnym z nadbałtyckimi emporiami typu Jomsborga-Wolina czy Truso bądź z Krakowem w Polsce południowej. Na jej terenie odkryto m.in. trzy skarby srebrnych monet – dwa z XI w. i jeden z XII w., kilkaset pojedynczych monet z XI i XII w., kilkadziesiąt odważników z XI w., ozdoby i elementy stroju ze srebra, miedzi i ołowiu, militaria i elementy wyposażenia jeździeckiego, takie jak groty strzał, części mieczy, ostrogi i strzemiona, ołowiane pieczęcie książęce ruskie i polskie.

Od dwóch lat w badaniach w Trójcy uczestniczy Instytut Archeologii UMCS. W trakcie tegorocznych badań odkryto m.in. kilka tysięcy fragmentów naczyń, kilkaset kości zwierzęcych, ozdoby, części stroju, militaria, a także pozostałości związane z istnieniem warsztatów zajmujących się wyrobem ozdób z ołowiu i srebra.

Marek Florek

Fot. Teresa Parczewska

Szkolenie „Pedagogika Rudolfa Steinera w norweskim modelu kształcenia”

W dn. 27–28 października 2022 r. ośmiu nauczycieli akademickich Instytutu Pedagogiki UMCS wzięło udział w bezpłatnym szkoleniu dotyczącym pedagogiki waldorfskiej. Projekt pn. „Pedagogika Rudolfa Steinera w norweskim modelu kształcenia” otrzymał dofinansowanie w ramach Funduszy EOG* z Programu Edukacja: Komponent I – Profesjonalny rozwój kadry.

Szkolenie w formule stacjonarnej przeprowadzili pracownicy Rudolf Steiner University College in Oslo: prof. Marius Wahl Gran oraz prof. Frode Barkved. Miało ono na celu podniesienie kompetencji kadry badawczo-dydaktycznej oraz intensyfikację jej dalszego rozwoju zawodowego. Zajęcia były realizowane w języku angielskim, w czterech obszarach tematycznych: „Waldorf Schools – the historical background and intentions

* Fundusze EOG reprezentują wkład Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w tworzenie Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej. Istnieją dwa cele ogólne: ograniczenie nierówności ekonomicznych i społecznych w Europie i wzmocnienie relacji dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami, a 15 krajami UE z Europy Środkowej i Południowej i obszaru Morza Bałtyckiego. Trzy Państwa-Darczyńcy ściśle współpracują z UE w ramach porozumienia w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG).

Fot. Teresa Parczewska

of Rudolf Steiner”; „Anthroposophy. Rudolf Steiner, spiritual learning as inspiration for education”; „Going into the Waldorf Curriculum through paining-exercises. Examples of educational goals, tasks and content. Methodology and didactics of teaching in Waldorf schools”; „The spatial dimension of Waldorf Education, Rudolf Steiner’s impulse in art and architecture”.

Profesjonalizm trenerów, interesujące sesje wykładowe, dyskusje, warsztaty i tzw. spacery wirtualne w placówkach oświatowych na różnych kontynentach pozwoliły na pełną realizację zakładanych w projekcie celów. Uczestnicy szkolenia poszerzyli swój warsztat pracy, wzbogacili wiedzę z zakresu pedagogiki Rudolfa Steinera, a także nabyli kompetencje merytoryczne, metodyczne i organizacyjne do prowadzenia zajęć w modelu waldorfskim. Ponadto zostały nawiązane, a w niektórych przypadkach wzmocnione kontakty polsko-norweskie zarówno na polu zawodowym, jak i osobistym.

Teresa Parczewska

„Children of The Night” International Dracula Congress

W dn. 18–20 listopada 2022 r. odbył się trzeci międzynarodowy kongres poświęcony badaniom tematyki wampirycznej zorganizowany przez dr Magdalенę Grabias z ramienia organizacji naukowej „Children of the Night”, której jest współzałożycielką, i Instytutu Nauk o Kulturze UMCS oraz Transylwański Uniwersytet w Braszowie w Rumunii, State University w Rio de Janeiro w Brazylii i The Dracula Store w Meksyku.

Tegoroczna edycja zgromadziła 40 specjalistów z takich dziedzin, jak: Gothic Studies, Vampire Studies i Dracula Studies. Gościnnie wykłady wygłosili: Dacre Stoker (Kanada), potomek Brama Stokera, autora *Draculi*, pisarz i działacz zajmujący się ochroną spuścizny po słynnym przodku, a także badacze, autorzy książek i rozpraw naukowych: Lesley Klinger (USA), John Browning (USA),

Laura Canepa (Brazylia), Marius-Mircea Crişan (Rumunia), Simon Bacon (Polska), Hans Corneel de Roos (Filipiny), Enrique A. Palafox (Meksyk) i Yuri Garcia (Brazylia). W programie kongresu ujęta została też prezentacja najnowszych utworów literackich oraz filmów o tematyce wampirycznej. Dr Magdalena Grabias wygłosiła referat pt. *Juliusz Machulski’s Comedy Horror ‘The Lullaby’ as an Exemplar of Post-Millennial Patchwork Gothic*.

Konferencję poprzedził wywiad z dr Magdalенą Grabias i współorganizatorami wydarzenia udzielony amerykańskiej popularnonaukowej organizacji „The Vampire Castle” zajmującej się popularyzacją tematyki z dziedziny Vampire Studies.

W przygotowaniu jest publikacja naukowa zawierająca referaty zaprezentowane podczas konferencji.

Ewa Głazewska

Konferencja „Kryzys jako kategoria filozoficzna / Crisis as a Philosophical Category”

22 listopada 2022 r. w Instytucie Filozofii UMCS odbyła się międzynarodowa konferencja pt. „Kryzys jako kategoria filozoficzna / Crisis as a Philosophical Category” zorganizowana przez dr. hab. Tomasza Stefaniuka oraz Katedrę Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej, której kierownikiem jest dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS.

Organizatorzy konferencji pragnęli przede wszystkim wyjaśnić istotę pojęcia „kryzys”, zwracając uwagę zarówno na jego aspekt przedmiotowy (czym jest kryzys i w jakich formach się przejawia), jak i na aspekt podmiotowy (doświadczenie kryzysu, świadomość kryzysu, próby radzenia sobie z kryzysem). Nie bez znaczenia jest fakt, że oprócz kryzysów gospodarczych czy też tych związanych z migracjami ludzi można mówić również o kryzysach innego rodzaju, takich jak np. kryzys warto-

ści, kultury, postaw i wzorców moralnych, a nawet tradycyjnie pojmowanych więzi społecznych. Słowo „kryzys” to zatem nie tylko jeden z najistotniejszych, choć także budzących wiele kontrowersji terminów używanych we współczesnej humanistyce, lecz również pewna kategoria określająca rzeczywistość i czasy, w których żyjemy, a ponadto określająca samego człowieka.

W konferencji wzięło udział 20 uczestników reprezentujących ośrodki badawcze z kraju i zagranicy, m.in. UMCS, Politechnikę Lubelską, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Warszawski, PAN, Université Toulouse – Jean Jaurès & Université Catholique de Louvain, Uniwersytet Gdański, The Hebrew University of Jerusalem.

Tomasz Stefaniuk

XXXIV Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii

Fortyfikacje na mapach dawnych” to tytuł Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii, która odbyła się w Toruniu w dniach 13–15 października 2022 r. Organizatorami wydarzenia byli: Zespół Historii Kartografii przy Instytucie Historii Nauki PAN, Katedra Historii Wojskowej UMK w Toruniu, Muzeum Twierdzy Toruń oraz Katedra Geomatyki i Kartografii UMCS.

Naukowcy z UMCS podjęli się współpracy w organizacji konferencji z kilku powodów. Obok zbieżności zainteresowań z tematyką wydarzenia ważną motywację stanowiła chęć poszerzenia kompetencji i wiedzy związanej z otworzonym rok temu na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej kierunkiem geografia wojskowa i zarządzanie kryzysowe.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał dr Krzysztof Nierzwicki, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, w której odbyły się pierwsze sesje. Przedstawił organizatorów wydarzenia i w kilku słowach opisał miejsce obrad – Bibliotekę Uniwersytecką. Gości powitali również zastępca dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki UMK dr hab. Maciej Krotofil, prof. UMK oraz dr hab. Dorota Michaluk, prof. UMK, która pełniła rolę przedstawicielki Katedry Historii Wojskowej UMK – gospodarza wydarzenia. Konferencję swoją obecnością zaszczyli także prof. dr hab. Krzysztof Mikulski, prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Następnie głos zabrał dr hab. Radosław Skrycki, prof. US, który jako przewodniczący Zespołu Historii Kartografii oficjalnie ogłosił wyniki konkursu im. Stanisława Alexandrowicza na najlepszą pracę dyplomową z zakresu historii kartografii. Wyróżniona praca to „Wykorzystanie GIS do oceny kartometryczności

wybranych źródeł kartograficznych, wykorzystanych podczas paryskiej konferencji pokojowej (1919–1920)” wykonana przez mgr Marię Stadnicką w Katedrze Geomatyki i Kartografii UMCS pod opieką dr hab. Beaty Konopskiej, prof. UMCS. Laureatka otrzymała m.in. dyplom oraz album z dawnymi mapami z osobistych zbiorów prof. S. Alexandrowicza. Po odebraniu nagrody przedstawiła referat pt. *Kartograficzne repozytoria cyfrowe, czyli o współczesnym zastosowaniu badania kartometryczności dawnych map*.

Wykład inauguracyjny wygłosił prof. Bogusław Dybaś, który mówił o relacjach między fortyfikacjami i ich kartograficznymi przedstawieniami na przykładzie nowożytnych planów Torunia. W ramach prowadzonej przez przewodniczącego prof. R. Skryckiego sesji inauguracyjnej miało miejsce drugie wystąpienie w formie podobnej do panelu dyskusyjnego poświęconego zakończonemu programowi reedycji tzw. mapy Miega wraz z materiałami źródłowymi i komentarzem. W dyskusji wzięli udział wykonawcy projektu: dr Waldemar Bukowski, prof. dr hab. Bogusław Dybaś, dr hab. Andrzej Janeczek, prof. IAE PAN oraz prof. dr hab. Zdzisław Noga. Prelekcji towarzyszyła prezentacja opublikowanych 413 arkuszy mapy zebranych w 15 tomach, na które składały się teczki z mapami oraz komentarze wraz z opisem.

Po sesji inauguracyjnej uczestnicy udali się do budynku Wydziału Nauk Historycznych, w którym odbyły się jeszcze dwie sesje referatowe – pierwszą prowadziła prof. Dorota Michaluk, a drugą prof. B. Konopska.

Drugiego dnia konferencja zagościła we wnętrzach Muzeum Twierdzy Toruń, którego gospodarzem jest

Archiwum Zespołu Historii Kartografii przy Instytucie Historii Nauk PAN

Aleksandra Mierzejewska. W kilku słowach przedstawiła muzeum, kładąc nacisk na kartograficzne wątki działalności instytucji. Odbyły się wówczas cztery sesje referatowe, które miały w programie silne akcenty lubelskie. Współautorami dwóch wystąpień byli dr Jakub Kuna oraz dr Mateusz Zawadzki, pracownicy Katedry Geomatyki i Kartografii UMCS. Dr J. Kuna wspólnie z prof. Z. Nogą i Jakubem Żygawskim zaprezentował referat poświęcony Twierdzy Zamość, natomiast dr M. Zawadzki w wystąpieniu przygotowanym wspólnie z Beatą Kot przedstawił badania poświęcone Twierdzy Przemyśl.

Po ostatniej sesji nastąpiło zamknięcie konferencji, a uczestnicy zostali zaproszeni do zwiedzania muzeum.

Wydarzeniu towarzyszyły dwie wystawy kartograficzne, które przygotował płk dr Eugeniusz Sobczyński pełniący również funkcję przewodniczącego Komitetu Naukowego i Organizacyjnego konferencji. Wystawa na Wydziale Nauk Historycznych była poświęcona mapom wojskowym przedstawiającym Toruń, opracowanym w standardach NATO, natomiast na terenie Muzeum Twierdzy Toruń udostępniono mapy wojskowe z lat 1945–1995.

Paweł Cebrykow

Fot. Paweł Cebrykow

↑ Laureatka nagrody na najlepszą pracę z zakresu historii kartografii mgr Maria Stadnicka wraz z promotorką prof. Beatą Konopską

„Laboratorium Historiae Gothorum” w Małomęczu – wielki początek

23 listopada 2022 r. w Małomęczu (gm. Hrubieszów), miała miejsce wielka uroczystość przekazania placu budowy Centrum Dziedzictwa Archeologicznego i Kulturowego „Laboratorium Historiae Gothorum”¹ generalnemu wykonawcy, którym jest Firma Karpat-Bud, reprezentowanemu przez prezesa zarządu Rafała Stykę. Trzeba tutaj zaznaczyć, że to firma o ogromnej renomie na rynku budowlanym, zdobywczyni licznych nagród za realizację nietypowych, spektakularnych i efektownych inwestycji, m.in. legitymująca się Certified Project Management Associate IPMA. W uroczystości oprócz władz samorządowych z wicemarszałkiem województwa lubelskiego Michałem Mulawą na czele i przedstawicielami wykonawcy uczestniczyli przedstawiciele lokalnych władz, mieszkańcy gminy i pracownicy Instytutu Archeologii UMCS.

W ciągu 26 miesięcy ma powstać obiekt, który co prawda w nazwie odnosi się do Gotów, ale jego funkcje, zadania i misja wykraczają daleko poza archeologię. Będzie oferował szeroki program z zakresu prezentacji europejskiego dziedzictwa kulturowego; ma wpisać w swoją działalność misję edukacyjną i, rzecz jasna, tę z naszego punktu widzenia najistotniejszą, czyli naukową – w planach jest rocznik naukowy i rocznik popularnonaukowy.

Centrum będzie posiadało m.in. przestrzeń dla działań edukacyjno-warsztatowych, salę konferencyjną wyposażoną zgodnie z najwyższymi standardami, mogącą pomieścić 120 uczestników, z pełnym zapleczem cateringowym oraz małą salą kinową, gdzie będzie

można oglądać filmy dokumentalne poświęcone starożytności. Znakomite miejsce relaksu dla zmęczonych dyskusją uczestników konferencji.

Dosłownie pod ziemią znajdzie się ekspozycja muzealna poświęcona głównie wynikom wykopalisk Instytutu Archeologii UMCS na gockich cmentarzyskach w regionie, oczywiście także tym z Małomęczu. Opowieść o starożytności w najnowocześniejszej oprawie plastycznej, z użyciem najbardziej wyszukanych multimedii i naukowych rekonstrukcji pokazana będzie na tle dziejów Gotów. Specjalna część to sala, prawdziwy skarbiec, w której będzie można oglądać największe odkrycia archeologii europejskiej, ale również np. sztukę nimi inspirowaną. Trzy-cztery tego rodzaju wydarzenia w roku mają być magnesem dla żądnych wiedzy i wrażeń turystów.

Kilkanaście muzeów z kraju i z zagranicy zadeklarowało gotowość uczestnictwa w tym projekcie. To one dostarczą dodatkowe atrakcje dla wystawy stałej i dla tych krótkich, okolicznościowych, o największym ładunku emocjonalnym. Pomogła sława sukcesu wystawy „Skarby Troi”, którą obejrzało więcej zwiedzających niż Hrubieszów liczy mieszkańców. Takie sukcesy trafiają do agend największych placówek muzealnych. Budują również ogromne zaufanie.

Powstającą w Małomęczu placówką zainteresowały się instytuty naukowe i uczelnie. Uniwersytet Jagielloński już tam jest! Nie czekając na jej otwarcie, zaproponował zorganizowanie w Hrubieszowie (pierwszej z cyklu) konferencji z promocją najnowszego tłumaczenia dzieła Jordanesa. Najstarszy uniwersytet w Polsce wyczuł, że ta najmłodsza instytucja na krańcu Unii Europejskiej jest niesamowitą szansą kreowania własnego modelu polityki prospołecznej i promocji nauki... na europejskim poziomie.

¹ Por. A. Kokowski, *Świątynia archeologii*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 11/282: 2021, s. 44–45.

Niedawno powstał Honorowy Komitet Naukowy złożony z najbardziej prominentnych postaci europejskiej archeologii okresu rzymskiego – prezentowałem jego skład na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich”². Ma on legitymować jakość projektów i pracy tej instytucji. Do tzw. czarnej roboty, czyli przygotowywania projektów naukowych i okołonaukowych powstanie Komitet Naukowy, którym pokieruje dr hab. Barbara Niezabitowska-Wiśniewska, prof. Uczelni z Instytutu Archeologii UMCS. Tutaj znajdują się renomowane osobowości pokolenia archeologów, którzy właśnie usamodzielnili swoją karierę naukową. Bardzo trudno wybierać spośród chętnych powiązania swojej dalszej kariery z „Laboratorium Historiae Gothorum”.

Swój udział w działaniu placówki chcą mieć, niestety, jak na razie wyłącznie pozalubelscy: genetycy, pedagodzy, kulturoznawcy, historycy i filologowie klasyczni. Oni również zrozumieli nietuzinkową szansę prezentacji swoich naukowych możliwości. Dużym zainteresowaniem cieszy się perspektywa możliwości organizowania konferencji naukowych w Masłomęczu. Stosowne zaplecze hotelowe istnieje już dzisiaj. W pełni świadome wyjątkowości inwestycji, czułe na rozwój rynku pracy oraz infrastrukturę regionalną władze samorządowe województwa lubelskiego deklarują budowę dróg i całego zaplecza wspomagającego ruch turystyczny, bowiem powstanie nowej jednostki to również prawdziwa szansa dla trudnego rynku pracy w tym regionie.

Zaczynając w 1978 r. przygodę wykopaliskową w Masłomęczu, która trwała równie ćwierć wieku, ani przez sekundę nie myślałem o takim jej finale. Sukces naukowy i światowy rozgłos odkryć, zmiany w postrzeganiu starożytności, jakie są z nimi związane, wydawały się ostateczną nagrodą za lata pracy w różnych miejscach Kotliny Hrubieszowskiej. Długo nie myślałem też, że będą one miały skutek społeczny, że mieszkańcy wiosek „naznaczonych łopatami” odczytają nasze sukcesy jako swoje i będą chcieli je eksponować na poziomie, o jaki nigdy nie otarła się moja wyobraźnia. Odwaga samorządowców gminy Hrubieszów, przede wszystkim Rady tej gminy – zdumiała świat. To za ich sprawą, przy wsparciu dużej części społeczności powstanie wart 34 mln zł obiekt, który będzie pomnikiem ich dumy ze starożytnego dziedzictwa kulturowego, szacunku dla pracy archeologów spod znaku UMCS oraz dla nauki. Realizacja inwestycji możliwa jest dzięki dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych oraz dzięki decyzji Rady gminy w Hrubieszowie o przyznaniu środków na ten cel. U fundamentów sukcesu stoi niezwykła kobieta. Maryla Symczuk, dzisiaj dyrektorka Cukrowni w Werbkowicach, była tą, która nie tylko przecierała ścieżki do pieniędzy, ale całą swoją emocjonalnością wspierała masłomęcką inwestycję.

Sprawdziło się powiedzenie wójta seniora Jana Mołodeckiego: „Masłomęcz Paryżowi równy, tylko trzeba w to uwierzyć. Ludzie są przecież wszędzie tacy sami. No, może nasi są trochę bardziej nieobliczalni... Ale to przecież dobrze. Nie uważasz?”.

Wtedy tarzałem się ze śmiechu, dzisiaj dostrzegam głęboką mądrość tej oceny.

Andrzej Kokowski

² A. Kokowski, *Honorowy Komitet Naukowy „Laboratorium Historiae Gothorum”*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 3/284: 2022, s. 49–51.

Badania archeologiczne Reduty Tadeusza Kościuszki w Ogrodzie Botanicznym UMCS

Na terenie Ogrodu Botanicznego zakończył się pierwszy etap badań Reduty Tadeusza Kościuszki. To jedyne zachowane dzieło ziemnego budownictwa obronnego w Polsce, którego autorem i inicjatorem był Tadeusz Kościuszko. W latach 1790–1792 był on komendantem garnizonu Lublin. Reduta miała służyć do obrony miasta w czasie wojny polsko-rosyjskiej, prowadzonej w obronie Konstytucji 3 Maja. Fortyfikacja została wpisana do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków w 2020 r. jako jedyny w Polsce obiekt zaprojektowany przez Kościuszkę.

Jesienią tego roku prowadzone były prace archeologiczne i geologiczne w celu rozpoznania obszaru Reduty, jej struktury, ale również poszukiwania śladów obecności żołnierzy Kościuszki na tym terenie. Badania terenowe prowadzone były przez kilka zespołów naukowców z Pracowni ds. badań archeologicznych nad okresem średniowiecza na Lubelszczyźnie UMCS oraz Katedry Geomorfologii i Paleogeografii UMCS.

Badania nieinwazyjne, tj. lidar, georadar, badanie echa magnetycznego i tomografii elektrooporowej, pozwoliły na wytypowanie miejsc na sondáže archeologiczne. Pod opieką dr. Rafała Niedźwiadka w badaniach uczestniczyli również studenci.

Wstępne wyniki badań archeologów na Reducie okazały się bardzo obiecujące. Wykonane zostały dwa wykopy sondażowe. W jednym z miejsc odkryto masywne fundamenty narożnika budynku z XVI–XVII w. Natomiast w drugim, usytuowanym u zbrocza wału, odnaleziono fragmenty wczesnopiastowskiej ceramiki i pozostałości po przetwórstwie rud żelaza. Liczne występowanie ceramiki XI–XIII-wiecznej w poziomie humusu pierwotnego może być rozpatrywane w kontekście cmentarzyska szkieletowego, które we wcześniejszych sezonach było odsłanianie przy północno-wschodniej granicy ogrodu.

Dzięki prospekcji przy użyciu detektora metali wykrytych zostało prawie 200 znalezisk z okresu od XVI

Wykop archeologiczny z odkrytymi fundamentami z przełomu XVI–XVII w. →

Archiwum Ogrodu Botanicznego UMCS

do XX w., w tym monety (najstarsza z XVII w.), guziki (od XIX w.), okucia butów wojskowych (od XVIII w.), łuski pocisków karabinowych (I i II wojna światowa), biżuteria, plomby (od XVI w.), części militariów z różnych okresów, wskazujące na bogate dzieje tego miejsca. Pośród zgromadzonych przedmiotów znalazły się bryłki ołowiu, które mogą być identyfikowane z tzw. kęsami (XVIII – I poł. XIX w.). Z „kęsów” żołnierze mieli samodzielnie wytapiać pociski do broni ładownej odrzutowo. Najstarszym numizmatem, pozyskanym z powierzchni stanowiska, jest szeląg Jana Kazimierza, tzw. boratynka (1663–1665).

Teren ten skrywa jeszcze wiele tajemnic, co pokazały odkryte niedawno znaleziska. Dlatego badania terenowe będą kontynuowane od wiosny następnego roku. Do zespołu Instytutu Archeologii oraz Katedry Geomorfologii i Paleografii dołączą pracownicy naukowi Katedry Hydrologii i Klimatologii oraz Instytutu Fizyki. Działania wsparte będą także przez badaczy architektury z Katedry Architektury, Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Politechniki Lubelskiej. Natomiast w zagospodarowaniu i rewitalizacji Reduty po etapie badań i inwestycji pomogą specjaliści z Ka-

Archiwum Ogródu Botanicznego UMCS

tedry Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego. Ostatnim etapem projektu są działania edukacyjne i popularyzatorskie.

Projekt „Reduta Tadeusza Kościuszki w obronie Konstytucji 3 Maja” realizowany jest ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego w ramach konkursu „Miejsca pamięci i trwale upamiętnienia w kraju”.

Edyta Karczmarska-Greguła

III konferencja naukowa „Inwestycje Alternatywne 2022”

26 września 2022 r. już po raz trzeci odbyła się zorganizowana przez Katedrę Ubezpieczeń i Inwestycji UMCS konferencja naukowa „Inwestycje Alternatywne 2022”. Jak zawsze spotkała się z dużym zainteresowaniem zarówno ze strony teoretyków, jak i praktyków. Połączenie tych dwóch perspektyw stanowi unikalną wartość wydarzenia. W tym roku wzięło w nim udział ponad 160 uczestników z 30 ośrodków naukowych.

W trakcie 6 sesji panelowych wygłoszono ponad 40 referatów, w których omówiono zagadnienia związane

m.in. z kryptoaktywami oraz rynkami: nieruchomości, sztuki i surowców. Dodatkowym walorem podnoszącym wartość naukową konferencji było to, że poruszane problemy osadzone były we współczesności i uwzględniały wpływ zarówno kryzysu pandemicznego, jak i wojny na Ukrainie na rynek inwestycji alternatywnych.

Efektom publikacyjnym konferencji będą: monografia, która towarzyszy wszystkim dotychczasowym edycjom, oraz specjalny numer „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio H – Oeconomia”.

Ilona Skibińska-Fabrowska

Wykładowca UMCS na Uniwersytecie Wielkotypnowskim

Przeznaczone dla czynnych dydaktyków wyjazdy pracowników uniwersyteckich w ramach programu Erasmus+ są świetną okazją do sprawdzenia i doskonalenia kompetencji dydaktycznych i naukowych, ale także realioznawczych i kulturoznawczych. Z możliwości takiej skorzystał dr Leszek Mikrut z Katedry Literaturoznawstwa Słowiańskiego UMCS, który w dn. 23–29 września 2022 r. przebywał na Uniwersytecie Wielkotypnowskim im. Świętych Cyryla i Metodego. Była to już druga jego wizyta na tej uczelni w ramach programu Erasmus+.

Dr L. Mikrut, który prowadzi w swoim macierzystym Instytucie zajęcia m.in. ze specjalistycznego praktycznego tłumaczenia, będąc jednocześnie tłumaczem przysięgłym języka rosyjskiego i ukraińskiego, podzielił się z bułgarskimi studentami swoim doświadczeniem z zakresu pracy tłumacza tekstowego oraz tłumacza słowa żywego, zarówno konsekwentnego, jak i symultanicznego (kabinowego). Dwa wykłady prelegenta dla młodych wielkotypnowskich rusycystów i sławistów, prezentujące doświadczenia lubelskiej rusycystyki w sferze zajęć dla studentów z praktycznego

tłumaczenia i języka biznesu spotkały się z żywym zainteresowaniem słuchaczy.

Ze względu na fakt, że dr L. Mikrut prowadzi zajęcia także na Wydziale Historii i Archeologii UMCS z zakresu techniki obsługi grup turystycznych, zaprezentował gospodarzom tematykę dotyczącą sposobów porozumiewania się pilota wycieczek bez znajomości języka interlokutora. Dwa kolejne spotkania w formie konwersatoryjnej odbyły się w gronie studentów polonistów, bohemistów i serbistów. Kolejne spotkanie, tym razem o charakterze dyskusyjnym, odbyło się w gronie studentów sławistów. Po wykładzie dr. L. Mikruta, poświęconym specyficze pracy tłumacza ustnego ze szczególnym uwzględnieniem translacji symultanicznej miała miejsce ożywiona dyskusja połączona z wymianą doświadczeń zawodowych i dydaktycznych.

Ostatni z zaplanowanych wykładów odbył się na prośbę wykładowców z Katedry Literatury Rosyjskiej i przeznaczony był dla bułgarskich studentów rusycystyki. Dr L. Mikrut omówił cechy szczególne i mało zbadane aspekty rozwoju rosyjskiej powieści historycznej drugiej połowy XIX w.

Gość z UMCS miał także możliwość zapoznania się z procesem nauczania języka polskiego na poziomie uniwersyteckim w tym położonym nad rzeką Jantrą jednym z najstarszych miast w Bułgarii, będącym symbolem bułgarskiej niepodległości i państwowości. Wielkie wrażenie wywarł na autorze tych słów „Gabinet Polski”, stworzony tam kilkanaście lat temu od podstaw przez bułgarystkę z UMCS dr Mariolę Mostowską.

Opracowany wspólnie z dr Walentyną Bondżołową, wydziałowym koordynatorem programu Erasmus+ plan turystyczny pobytu w Wielkim Tyrnowie obejmował zwiedzanie zabytków kultury świeckiej i sakralnej tego niezwykle urokliwego bałkańskiego miasta. Bardzo sympatyczny akcent stanowiło spotkanie z rektorem Uniwersytetu Wielkotypnowskiego prof. dr. hab. Hristo Bondżołowem (także filologiem sławistą, specjalistą z zakresu literatury serbskiej i macedońskiej). Rozmowa dotyczyła aktualnej sytuacji sławistyki w Bułgarii i Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem uczelni reprezentowanych przez obu wykładowców, jak również kontekstu wojny Federacji Rosyjskiej z Ukrainą,

Fot. Leszek Mikrut

jej wpływu zarówno na życie codzienne w obydwu krajach, jak i na dzisiejszą sytuację rusycystyki bułgarskiej i polskiej.

Stosunkowo częste wizyty na tej bałkańskiej uczelni wykładowców z Wydziału Filologicznego UMCS w ramach programu Erasmus+, którego wydziałowym koordynatorem jest dr hab. Kamen Rikev, stwarzają okazje nie tylko do coraz lepszych relacji językowych i kulturowych pomiędzy naszymi społecznościami, ale również do wytworzenia wielu niezwykle owocnych przywatnych relacji interpersonalnych.

Leszek Mikrut

Fot. Leszek Mikrut

Staż naukowy w Internationales Hochschulinstitut (IHI) Zittau

W ramach finansowania Młodych Naukowców z Instytutu Nauk Biologicznych UMCS doktorantka mgr Sylwia Stefanek z Katedry Biochemii i Biotechnologii odbyła miesięczny staż zagraniczny w Katedrze Biotechnologii Przemysłowej w ośrodku naukowym Internationales Hochschulinstitut (IHI) Zittau w Niemczech. Podczas wyjazdu realizowała projekt badawczy pt. „Heterologiczna ekspresja oksydazy alkoholowej w *Saccharomyces cerevisiae*”.

Tematem projektu była ekspresja genu kodującego oksydazę alkoholową *Cerrena unicolor* w komórkach drożdży *S. cerevisiae*. Oksydaza alkoholowa [E.C.1.1.3.13] jest oksydazą, która jako substratów do reakcji używa alkoholi pierwszorzędowych, najczęściej metanolu oraz tlenu jako akceptora elektronów. Produktami takiej reakcji są aldehyd i nadtlenuk wodoru. Wstępne badania doktorantki wskazują, że *C. unicolor* jest producentem tego enzymu o potencjalnym znaczeniu biotechnologicznym, jednakże głównym problemem jest fakt, iż enzym ten występuje w formie wewnątrzkomórkowej. Taki rodzaj białka utrudnia przeprowadzanie doświadczeń, ponieważ enzymy w formie wewnątrzkomórkowej są mniej stabilne, a czas przeprowadzania

eksperymentu zdecydowanie się wydłuża. W związku z tym naturalnym krokiem było podjęcie próby uzyskania rekombinowanej oksydazy alkoholowej, co pozwoli zwiększyć produkcję enzymu przy mniejszych kosztach. Innym aspektem jest również potencjalne zastosowanie oksydazy alkoholowej w różnych gałęziach przemysłu, a także do produkcji biosensorów.

Staż naukowy mgr Sylwii Stefanek i współpraca z dr. Haraldem Kellnerem zaowocowały otrzymaniem transformantów *S. cerevisiae* z genem oksydazy alkoholowej *C. unicolor*. W trakcie realizacji miesięcznego projektu doktorantka zdobyła doświadczenie związane z pracą w laboratorium molekularnym. Wykonywała wiele eksperymentów opierających się na analizie białek, jak również zaznajomiła się z metodami hodowlanymi mikroorganizmów. Zdołała wiedzę dotyczącą ekspresji heterologicznej i metod ich przeprowadzenia. Obecnie mgr Sylwia Stefanek realizuje dalsze badania w Katedrze Biochemii i Biotechnologii, które opierają się na optymalizacji warunków otrzymywania rekombinowanego enzymu oraz analizie jego właściwości fizykochemicznych i kinetycznych.

Sylwia Stefanek

Archiwum Koła Naukowego Pedagogów i Animatorów Zabawy

Koła naukowe UMCS wyróżnione w konkursie StRuNa

19 listopada 2022 r. w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie odbyła się gala finałowa XII edycji ogólnopolskiego konkursu StRuNa. Koło Naukowe Pedagogów i Animatorów Zabawy UMCS oraz Koło Naukowe Kognitywistyki UMCS uzyskały wyróżnienia w swoich kategoriach.

Koło Naukowe Pedagogów i Animatorów Zabawy z Wydziału Pedagogiki i Psychologii zostało docenione w kategorii „Koło naukowe roku 2022”. *Jesteśmy bardzo szczęśliwi, ponieważ zostaliśmy nominowani jako jedyne koło naukowe z Polski z dziedziny nauk społecznych. Do najlepszej siódemki zostały nominowane koła z najlepszych uniwersytetów w Polsce i czołowych kierunków studiów. (...) Czujemy się bardzo wyróżnieni, cieszymy się, że nasza praca, zaangażowanie i aktywność w ubiegłym roku akademickim zostały zauważone i docenione na tak ogromną skalę* – stwierdziła dr Justyna Sala-Suszyńska, opiekunka koła, która wzięła udział w uroczystej gali wraz z jego przewodniczącą – Julią Wiatr.

Koło Naukowe Pedagogów i Animatorów Zabawy skupia studentki i studentów kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, którzy mają różne talenty i działają bardzo aktywnie na wielu płaszczyznach. W związku z tym organizację podzielono na 7 sekcji tematycznych, tak żeby każdy mógł w niej znaleźć miejsce dla siebie. Koło organizuje fora naukowe, konferencje oraz cykliczne spotkania pn. „Inspiracje pedagogiczne” z udziałem ekspertów z zakresu pedagogiki i psychologii. Studenci prowadzą projekty badawcze w przedszkolach i szkołach, np. „Patriotyzm w oczach dziecka”, oraz mają na swoim koncie publikację scenariusza zajęć w czasopiśmie „Inspirator”. Wydali również własne elektroniczne czasopismo „Rok/365 dni z Kołem Pedagogów i Animatorów Zabawy”. Członkom koła bliska jest też działalność charytatywna – studenci organizują zbiórki na rzecz potrzebujących dzieci, konkursy plastyczne oraz prowadzą animacje dla najmłodszych. Intensywnie działają również w mediach społecznościowych, gdzie publikują ciekawe treści i materiały edukacyjne.

Archiwum Koła Naukowego Kognitywistyki

Z kolei Koło Naukowe Kognitywistyki z Wydziału Filozofii i Socjologii otrzymało wyróżnienie w kategorii „Konferencja roku 2022” – za organizację międzynarodowego wydarzenia pn. „mAIówka 2022”. Warto podkreślić, że do finału zakwalifikowanych zostało 19 kół z 204 zgłoszonych. Podczas gali Koło Naukowe Kognitywistyki reprezentowali: Aleksandra Cząstkiewicz (przewodnicząca), Konrad Maciąga i Kacper Zacharski. O wyróżnionej konferencji opowiedział dr Marcin Rządyczka, opiekun koła: *Festiwal naukowy „mAIówka – sztuczna inteligencja oraz jej implikacje prawne, filozoficzne, społeczne oraz poznawcze” to cykl wydarzeń poruszający tematykę Artificial Intelligence i jej odniesień do życia codziennego. Przedsięwzięcie zostało zainicjowane przez Koło Naukowe Kognitywistyki przy pomocy Koła Naukowego Socjologii Prawa i Studenckiego Koła Naukowego Psychologii „Adesse”. Była to okazja do zastanowienia się nad przyszłością (a może już teraźniejszością) relacji człowiek – technologia. W ramach inicjatywy*

odbyła się m.in. konferencja, a wśród ekspertów pojawiły się osoby zajmujące się różnymi zastosowaniami AI. Szczególne zainteresowanie wzbudził wykład dr. Hajo Greifa pt. Turing and the Anatomy of Thinking Machines. W trakcie wydarzenia odbyły się też minitargi pracy z przedstawicielami firmy z sektora IT. Planowana jest również wystawa artystyczna związana z „mAIówką”.

Konkurs StRuNa (jego nazwa została utworzona od pierwszych liter słów Studencki Ruch Naukowy) organizuje Fundacja „Fundusz Pomocy Studentom” pod patronatem Ministerstwa Edukacji i Nauki. Tegoroczna edycja była skierowana do studentów i doktorantów polskich uczelni, którzy między 1 października 2021 r. a 30 września 2022 r. zespołowo realizowali ciekawe projekty naukowe w ramach kół naukowych, redakcji mediów akademickich, stowarzyszeń akademickich oraz organów wykonawczych samorządu studentów lub doktorantów.

Katarzyna Skąlecka

Muzyczne „Pogawędki z Kołem Metodologicznym Historyków UMCS”

Grać Chopina... O historii Konkursu Chopinowskiego” to kolejne spotkanie z cyklu „Pogawędki z KMH UMCS”, które odbyło się 17 listopada 2022 r. w Sali Obrad Rady Wydziału Historii i Archeologii.

Inicjatorem cyklu jest Koło Metodologiczne Historyków, którego opiekunką jest dr hab. Ewa Solska z Katedry Humanistyki Cyfrowej i Metodologii Historii. Pierwsze spotkanie odbyło się 1 czerwca 2022 r. Poprowadził je Mateusz Jeleń, student kierunku historia i archiwistyka, przewodniczący Koła Metodologicznego Historyków oraz członek Studenckiego Koła Naukowego Archiwistów.

Tematyka ostatnich pogawędek koncentrowała się na takich zagadnieniach, jak: Konkurs Chopinowski jako popularyzacja polskiej kultury w świecie; zmagania konkursowe początkiem wielkich karier pianistycznych czy też znaczenie społeczne konkursu. Gościem spotkania była mgr Małgorzata Rados, pracownik dydaktyczny Wydziału Nauk Humanistycznych KUL na kierunku muzykologia, a także nauczyciel przedmiotów teoretycznych w Szkole Muzycznej I i II st. im. Tadeusza Szeligowskiego w Lublinie.

Uczestnicy wydarzenia mieli możliwość wsłuchania się w dźwięki muzyki jednego z najważniejszych polskich kompozytorów w historii.

Paulina Litka

Nowy rok akademicki – nowe możliwości dla SKNR

Po wakacyjnej przerwie Studenckie Koło Naukowe Rusycystów ruszyło do pracy. Na październikowym spotkaniu organizacyjnym został wybrany zarząd na rok akademicki 2022/2023, tworzą go studenci rusycystyki I i II stopnia: przewodnicząca – Dagmara Sokołowska, wiceprzewodniczący – Dawid Tokarzewski, sekretarz – Magdalena Banaszcuk, skarbnik – Marharyta Lihmanouskaya, kronikarz – Maria Rot, moderator fanpage’a na Facebooku – Adrian Wasilewski. Ustalono także roboczy plan działań uwzględniający 4 sekcje: naukową, organizacyjną, dydaktyczną i artystyczną. Koło liczy blisko 30 osób.

Listopad natomiast przyniósł nowe możliwości rozwoju, doświadczenia i kontakty. 15 listopada 2022 r. na Wydziale Filologicznym gościła grupa uczniów wraz z opiekunami z II LO im. A. Mickiewicza w Skarżysku-Kamiennej. Po wykładzie dr. Leszka Mikruta pt. *Dekalog tłumacza profesjonalnego (ze szczególnym uwzględnieniem tłumacza przysięgłego)* studentki: Magdalena Banaszcuk, Maria Rot oraz Dagmara Sokołowska wraz z dr hab. Ewą Białek, opiekunem SKNR oraz dr Dorotą Głuszak, która koordynowała przyjazd gości, zabrały młodzież na krótką wycieczkę. Podczas spaceru uczniowie mogli zapoznać się z ciekawostkami o naszej Uczelni oraz jej patronce, ofertą Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka, miasteczkiem akademickim, a także stołówką „Trójka”.

Z kolei 19 listopada dwoje członków SKNR wzięło udział w studenckiej konferencji naukowej „Współczesne neoFilologie w teorii i praktyce” zorganizowanej przez Koło Naukowe Germanistów. Podczas obrad w sekcjach Marharyta Lihmanouskaya, studentka I roku rusycystyki II stopnia przybliżyła obraz miłości utrwalony w przysłowiaach rosyjskich na podstawie słownika paremii z XIX w., zaś Dawid Tokarzewski, student II roku rusycystyki I stopnia omówił wybrane terminy z dziedziny kinematografii w języku rosyjskim i polskim w ujęciu porównawczym. Opiekę naukową nad młodymi badaczami sprawowała dr hab. Ewa Białek z Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego.

Ewa Białek

10-lecie Lubelskiej Wyżyny IT

W dn. 7–16 listopada 2022 r. odbyło się święto całego środowiska informatycznego, pełnego pasjonatów i specjalistów z zakresu nowych technologii, reprezentujących firmy, instytucje otoczenia biznesu, uczelnie, a także szkoły. Kilkadziesiąt bezpłatnych warsztatów, prelekcji i spotkań prowadzonych przez przedstawicieli lubelskich uczelni i firm z branży informatycznej – tak wyglądało 10-lecie Lubelskiej Wyżyny IT.

W programie wydarzenia przewidziano warsztaty i prelekcje m.in. z zakresu: programowania w języku Python, tworzenia gier komputerowych, sztucznej inteligencji, przyszłości świata IT, tworzenia aplikacji mobilnych w technologii React Native, grafiki 3D, internetu rzeczy czy też cyberbezpieczeństwa. Przygotowano także meetupy technologiczne z takich obszarów jak np. modele tabelaryczne Analysis Services, chmura AWS, App-like reports – interaktywne raporty w Power BI czy projektowanie assetów 3d do gier.

Uczestnicy mogli ponadto wziąć udział w indywidualnych spotkaniach z przedstawicielami firm, zapoznać się ze specyfiką pracy wewnątrz organizacji i wymaganiami na poszczególnych stanowiskach, a także uzyskać cenne porady, jak rozpocząć karierę w tej branży.

Na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyło się kilka wydarzeń wpisujących się w cykl obchodów 10-lecia Lubelskiej Wyżyny IT. 9 listopada Michał Busz, analityk biznesowy z 5-letnim doświadczeniem w obszarze ubezpieczeń z firmy Sollers Consulting wygłosił prelekcję pt. *Agile vs. Waterfall*, zaś 16 listopada Jacek Miłaczewski, projektant IT pracujący dla tej samej firmy zaprezentował wystąpienie pt. *Doświadczony junior – paradoks czy realne życzenie firm IT?* Zorganizowano także warsztaty pt. „Bity i bajty – jak w komputerze przechowywane są liczby i jak wykonywane są na nich działania” (mgr Sławomir Kotyra), zajęcia z technologii sieciowych z wykorzystaniem narzędzia Packet Tracer (mgr Marek Wiśniewski) oraz prelekcję pt. *Matematyczne Podstawy Informatyki* (dr Monika Piekarz).

Marta Kostrzewa

Fot. Archiwum Koła Naukowego Germanistów

Studencka konferencja naukowa na Wydziale Filologicznym

19 listopada 2022 r. na Wydziale Filologicznym odbyła się kolejna edycja studenckiej konferencji naukowej pt. „Współczesne neoFilologie w teorii i praktyce” zorganizowana przez Koło Naukowe Germanistów UMCS wraz z opiekunem koła dr Beatą Kasperowicz-Stążką. Konferencja była skierowana do wszystkich studentów nauk humanistycznych, w szczególności studentów filologii polskiej i filologii obcych.

Wydarzenie uroczyście otworzyła prodziekan ds. studenckich dr hab. Joanna Szadura, prof. UMCS. Wykład inauguracyjny pt. *Researching innovation in language pedagogy across cultures – a post-pandemic picture* wygłosili natomiast: prodziekan ds. kształcenia dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS oraz obecni online prof. dr Fabiana Diniz Kurtz i prof. dr Peter Mitchell.

Moderację sekcji prowadziły: dr hab. Anna Tryksha z Katedry Współczesnej Literatury i Kultury Polskiej, dr hab. Joanna Pędzisz z Katedry Lingwistyki Stosowanej i dr hab. Anna Pastuszka z Katedry Germanistyki. Większość prelekcji studentów była w języku polskim, ale uwzględniono również sekcję niemieckojęzyczną. Studenci filologii polskiej, germanistyki,

kulturoznawstwa, lingwistyki stosowanej, romanistyki i ruscystyki omówili zagadnienia z dziedziny językoznawstwa, literaturoznawstwa i kultury krajów anglojęzycznych.

Prelegenci mogą opublikować swoje wystąpienia w recenzowanym czasopiśmie naukowym „Reflections. Student’s Scientific Papers UMCS”, którego drugi numer ukazał się w listopadzie. Czasopismo powstało z inicjatywy dr Beaty Kasperowicz-Stążki i jest prowadzone przez nią we współpracy z dr Jolantą Sękowską z Katedry Germanistyki i z Kołem Germanistów UMCS.

Anna Pastuszka

Archiwum Koła Naukowego Germanistów

Fot. Bartosz Pocił

Piątek z MaFil-ą

18 listopada 2022 r. na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbył się „Piątek z MaFil-ą”. W warsztatach, zajęciach, pokazach i wykładach wzięło udział kilkuset uczniów m.in. ze Szkoły Podstawowej nr 43 im. I.J. Paderewskiego w Lublinie, V Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, Szkoły Podstawowej nr 18 w Lublinie, Zespołu Szkół Podstawowych im. Jana Pawła II w Radzynie Podlaskim oraz Szkoły Podstawowej nr 38 w Lublinie.

W ramach „Piątku z MaFil-ą” odbyły się niezwykle ciekawe zajęcia i warsztaty, których celem była nauka poprzez zabawę. Dr Anna Walczuk poprowadziła war-

szaty pn. „Czekoladki kontra bingo!”. Uczniowie zagrali w zmodyfikowaną matematycznie grę Bingo oraz w grę logiczną Czekoladki, co wymagało od nich skupienia uwagi, wyężonego myślenia oraz spostrzegawczości. Dr Anna Pyzara poprowadziła zajęcia pn. „Co zbudować z trójkątów i czworokątów?”. Uczestnicy mieli okazję odkryć zależności pomiędzy rodzajami trójkątów a tworzonymi przez nie czworokątami. Z kolei w ramach warsztatów pn. „Kości w rachunku prawdopodobieństwa” dr Iwona Ćwiklińska opowiedziała o roli tego rachunku w grach losowych. Zabawy z różnymi kośćmi, niekoniecznie sześciennymi, pokazały, czym jest losowość i związany z nią brak przewidywalności. Ponadto pozwoliły w bardzo naturalny sposób wprowadzić elementarne pojęcia związane z rachunkiem prawdopodobieństwa, takie jak doświadczenie losowe, zdarzenie elementarne czy prawdopodobieństwo klasyczne.

Podczas wydarzenia studenci z Koła Dydaktyków MaFiI przeprowadzili zajęcia pn. „Matematyka na wesoło”. Uczniowie grali w różne gry matematyczne, dzięki którym doskonalili umiejętności rachunkowe oraz rozwijali myślenie logiczne. Dr Jerzy Mycka zaprezentował natomiast wykład pt. *Lemat Burnside’a – czyli jak za zasłoną matematyki odkrywać tajniki codziennego życia* poświęcony sztuce zliczania różnych możliwych struktur zbudowanych z zadanych elementów. Za przykład posłużyła konstrukcja witraży z kolorowych szkiełek ustalonego (np. trójkątnego) kształtu. Narzędziem pozwalającym na skuteczne rozwiązanie tego problemu jest właśnie lemat Burnside’a. Aby dobrze ukazać znaczenie tego twierdzenia, potrzebne jest przejście od konkretnych przedmiotów i ich konfiguracji do abstrakcyjnego uchwycenia natury transformacji struktur. Takie ujęcie tematu przybliżyło słuchaczom podstawowe elementy teorii grup przekształceń.

Bardzo ciekawy wykład pt. *Czy z dodać 2 musi być równe 4?* wygłosił dr hab. Mariusz Bieniek. Przypomniał w nim znane właściwości dodawania i mnożenia liczb naturalnych, m.in. takie jak ich przemienność, oraz pokazał inne alternatywne sposoby wykonywania tego typu działań.

Równie interesujące były warsztaty pn. „Nakarm rekinę ze Scratchem” poprowadzone przez dr Monikę Kotorowicz, podczas których zaprezentowano podstawowe elementy programowania, oraz zajęcia pn. „LEGO Mindstorm” – dr Małgorzata Cudna pokazała dzieciom, w jaki sposób można zaprogramować pojazd, by poruszał się sterowany za pomocą aplikacji. Dr Małgorzata Cudna w trakcie zajęć pn. „Ruszamy z Ozobotami” zaprezentowała także podstawy kodowania poprzez zabawne i angażujące łamigłówki.

Tego dnia nie zabrakło również warsztatów z zakresu fizyki. Dr hab. Bożena Zgardzińska przeprowadziła zajęcia pn. „Zobaczyć więcej – optyka i mikroświat”. Dzieci z klas 1–3 szkoły podstawowej przyjrzały się dokładnie nawet bardzo małym obiektom i poznały podstawowe prawa fizyki. Dr Marek Gorgol w ramach pokazów pn. „Magia Fizyki” przybliżył natomiast najważniejsze i najciekawsze zagadnienia z zakresu fizyki w praktyce, zaś podczas zajęć pn. „Obwody elektryczne – zbuduj to sam” za pomocą klocków LEGO i obwodów elektrycznych zaprezentował tajniki nauki

Fot. Barbosz Proil

Fot. Barbosz Proil

o prądzie i tym, w jaki sposób poprowadzić obwody, aby osiągnąć zamierzony cel.

„Piątek z MaFiI-ą” został zorganizowany w ramach projektu „Ucz się z MaFiI-ą 2” finansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki”.

Marta Kostrzewa

Koło Metodologiczne Historyków UMCS i „Magia starożytnego Egiptu”

16 listopada 2022 r. członkowie Koła Metodologicznego Historyków UMCS wraz z opiekunką koła dr hab. Ewą Solską z Katedry Humanistyki Cyfrowej i Metodologii Historii zwiedzili wystawę czasową pt. „Magia starożytnego Egiptu” prezentowaną w Muzeum Narodowym w Lublinie.

Podczas tej „żywej” lekcji historii, archeologii, kultury i sztuki studenci zapoznali się z różnymi zabytkami

Fot. Paulina Litka

związanymi z życiem codziennym, religią oraz obrzędami pogrzebowymi starożytnego Egiptu.

Wystawa licząca ok. 200 artefaktów jest otwarta dla wszystkich zainteresowanych od 30 września 2022 r. do 5 marca 2023 r. Została objęta patronatem honorowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z kolei patronat medialny objęła „Archeologia Żywa”.

Paulina Litka

Warsztaty archeologiczne w Biskupinie

Studenci II i III roku studiów licencjackich oraz I roku studiów magisterskich archeologii w dn. 14–16 listopada 2022 r. uczestniczyli w warsztatach zorganizowanych przez Muzeum Archeologiczne w Biskupinie.

Biskupin to nie tylko jedno z najbardziej znanych na świecie stanowisk archeologicznych w Polsce, jeden z najchętniej odwiedzanych rezerwatów archeologicznych w naszym kraju i instytucja nosząca chlubne miano Pomnika Historii. To również kolebka polskiej archeologii eksperymentalnej i jedno z miejsc, gdzie żywo rozwija się ten nurt badań. Do tej właśnie tradycji nawiązywały warsztaty zorganizowane dla studentów archeologii z UMCS przez jednego z pracowników muzeum i niezrównanego popularyzatora archeologii eksperymentalnej mgr. Albina Sokoła. Podczas warsztatów zajmowano się zagadnieniami związanymi z teorią badań eksperymentalnych (doświadczalnych) w archeologii oraz problematyką wytwórczości ceramicznej.

Program był jednak o wiele bogatszy, obejmował m.in. zwiedzanie rekonstrukcji i ekspozycji w Bisku-

pinie oraz wizytę w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie i gotyckiej bazyliki prymasowskiej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Gnieźnieńskie muzeum w ostatnich latach przygotowało wiele interesujących wystaw wpisujących się we współczesne trendy ekspozycyjne, które dodatkowo nierzadko poruszały również tematy trudne na poziomie społecznego funkcjonowania archeologii.

Warsztaty są wynikiem szerokiej współpracy naukowej prowadzonej przez pracowników Instytutu Archeologii UMCS.

Marcin Maciejewski

Fot. Marcin Maciejewski

Prof. dr hab. Tadeusz Kwiatkowski (1930–2022) – filozof, logik i działacz związkowy

23 października 2022 r. zmarł prof. dr hab. Tadeusz Kwiatkowski, uznany filozof i logik, ceniony wykładowca oraz działacz Związku Nauczycielstwa Polskiego przy UMCS.

Urodził się 1 maja 1930 r. we Włocławku. Po ukończeniu liceum ogólnokształcącego i krótkim pobycie w seminarium duchownym w 1952 r. rozpoczął studia filozoficzne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, które ukończył w 1955 r. W latach 1955–1961 pracował jako asystent na Wydziale Filozoficznym KUL.

W 1961 r. rozpoczął pracę w Zakładzie Logiki i Historii Filozofii UMCS. Z tą Uczelnią związał swoją dalszą karierę naukową. W 1965 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych, a w 1981 r. stopień doktora habilitowanego w zakresie historii logiki i filozofii. Od 1991 r. pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a od 1997 r. profesora zwyczajnego. W 1994 r. prezydent RP Lech Wałęsa nadał mu tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych.

Zainteresowania naukowe Profesora koncentrowały się na filozofii i logice starożytnej oraz historii logiki. Jego pierwsze publikacje dotyczyły różnorodnych aspektów logiki Arystotelesa. W późniejszym okresie podjął badania w zakresie logiki ogólnej. Kolejny nurt badawczy obejmował historię logiki, ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć polskich badaczy. Bardzo bliskie były mu badania w zakresie logiki i filozofii jednego z najwybitniejszych przedstawicieli tzw. lwowskiej szkoły filozoficznej końca XIX i początków XX w., czyli Jana Łukasiewicza (1878–1956), któremu poświęcił wiele artykułów naukowych.

Profesor Tadeusz Kwiatkowski był bardzo cenionym wykładowcą. Wiele pokoleń studentów filozofii, nauk humanistycznych i prawa miało możliwość słuchania jego wykładów z logiki ogólnej oraz uczestniczenia w ćwiczeniach z logiki i historii filozofii starożytnej i średniowiecznej. Jego doświadczenia dydaktyczne zaowocowały dwoma uznanymi i wielokrotnie wznawianymi podręcznikami: *Logika ogólna* oraz *Wykłady i szkice z logiki ogólnej*.

Obok pracy naukowej i dydaktycznej Profesor poświęcił się działalności społecznej. Włączył się aktywnie do działań w Związku Nauczycielstwa Polskiego przy UMCS. Początkowo pracował w Komisji Socjal-

Archiwum ZNP przy UMCS

nej i Wczasowej, z czasem wszedł w skład Prezydium Rady Zakładowej. W trudnym okresie lat 1980–1982, kiedy doszło do odejścia wielu członków związku i powstania NSZZ „Solidarność”, kontynuował działalność w ZNP, będąc zwolennikiem współpracy organizacji związkowych w UMCS. Po rozwiązaniu związków zawodowych w stanie wojennym w 1981 r. podejmował działania dotyczące ich reaktywacji. W 1982 r. uzyskano zgodę na ponowne utworzenie Związku Nauczycielstwa Polskiego przy UMCS, a prof. Tadeusz Kwiatkowski objął funkcję wiceprzewodniczącego Rady ZNP. Po reaktywacji NSZZ „Solidarność” nawiązano ponownie współpracę w działaniach związkowych na Uczelni. Od 1991 r., przez trzy kadencje (tj. do 2002 r.), Profesor pełnił funkcję prezesa zarządu ZNP przy UMCS. Przez kilka kadencji był członkiem Senatu UMCS, Uczelnianej Komisji Wyborczej oraz kilku komisji senackich i rektorskich. Był również przedstawicielem ZNP w Kasie Zapomogowo-Pożyczkowej przy UMCS.

Profesor zastąpił nie tylko jako obrońca praw pracowniczych, ale także jako propagator zapewnienia pracownikom Uczelni odpowiedniej rangi i godziwych płac. Zwracał uwagę na trudną sytuację pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. Szczególną uwagę poświęcał emerytom. Uważał, że wypracowane przez wiele lat zasady powinny zapewniać zasłużonym nauczycielom akademickim możliwość kontynuowania działalności naukowej, a wszystkim emerytom korzystanie z infrastruktury Uczelni.

Zapisał się godnie w naszej pamięci.

Henryk Kowalski

Odkryjmy i uratujmy cenne przedmioty i kolekcje

P przedmiot może być cenny ze względu na swoją wartość materialną, ale nie tylko. Dla historyka czy muzealnika przedmiot jest nie tylko źródłem historycznym, ale również pamiątką po człowieku lub wydarzeniu. Budowanie naszej uczelnianej tożsamości bez nawiązania do tradycji i historii jest niemożliwe. W przedmiotach „zapisana” jest informacja o przeszłości, dlatego próbujemy je odnajdywać i ratować. Jednym ze sposobów na to jest wypełnienie stosownej ankiety w ramach projektu pt. „Muzea, kolekcje i zbiory naukowe wyższych uczelni. Skarbnice polskiej historii nauki?”.

Operatorem projektu jest Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych, które w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki, pod patronatem Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, rozpoczęło w grudniu 2021 r. działania mające na celu zdiagnozowanie stanu i liczebności kolekcji oraz zbiorów naukowych znajdujących się w zasobach polskich uczelni wyższych.

Nadrzędnym celem projektu jest zgromadzenie informacji na temat posiadanych przez nie kolekcji o charakterze muzealnym oraz historyczno-dydaktycznym. Powstanie obszernej bazy danych stanie się punktem wyjścia do kolejnych inicjatyw pozwalających na zabezpieczenie dziedzictwa akademickiego. Jednocześnie łatwiejsze będzie nawiązanie współpracy uniwersytetów

Fot. Bartosz Proń

↑ Statuetka – dar dla UMCS

wykorzystujących badane zbiory. Podkreślić należy, iż jest to pierwszy tego typu projekt obejmujący polskie uczelnie.

Badania obejmują wszystkie uczelnie wyższe w Polsce podlegające Ministerstwu Edukacji i Nauki, Ministerstwu Obrony Narodowej, Ministerstwu Zdrowia oraz Ministerstwu Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Działania na naszym Uniwersytecie, za zgodą i dzięki poparciu władz rektorskich, koordynować będzie Muzeum UMCS.

W związku z powyższym zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety przez każdego pracownika UMCS posiadającego stosowną wiedzę i informacje na temat przedmiotów o charakterze muzealnym oraz historyczno-dydaktycznym. Ankieta zostanie udostępniona po kontakcie z Muzeum

UMCS, którego pracownicy udzielą instrukcji o sposobie jej wypełnienia, odbiorą po wypełnieniu w celu przekazania dalej oraz dokonają weryfikacji zawartych w niej informacji.

Całą akcję pragniemy przeprowadzić do końca stycznia 2023 r. Liczymy na aktywność pracowników UMCS przy realizacji tego przedsięwzięcia, tak istotnego dla historii nauki w Polsce. W razie jakichkolwiek pytań prosimy o kontakt z mgr. Dariuszem Boruchem z Muzeum UMCS.

Dariusz Boruch

Współpraca UMCS i MPK Lublin, 10 listopada 2022 r.

Fot. Bartosz Proll

Przedstawiciele Związku Rektorów Uczelni Ukrainy w Lublinie, 15 listopada 2022 r.

Fot. Bartosz Proll

*Niech nadchodzące święta Bożego Narodzenia
upłyną w atmosferze spokoju,
rodzinnego ciepła
i wytchnienia od trudnych spraw codziennych,
a Nowy Rok przyniesie spokój,
realizację planów
i spełnienie marzeń.*

*Rektor
prof. dr hab. Radosław Dobrowolski*